

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/14-07/236

Urbroj: 50301-05/05-14-3

Zagreb, 24. lipnja 2014.

**MINISTARSTVO POMORSTVA,
PROMETA I INFRASTRUKTURE**

**HRVATSKA AGENCIJA ZA
CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO**

n/r direktoru

Zagreb, Ulica grada Vukovara 284

Predmet: Godišnje izvješće o radu i Financijsko izvješće Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za 2013. godinu
- Zaključak Vlade

U prilogu se dostavlja predmetni Zaključak, koji je Vlada Republike Hrvatske donijela na sjednici održanoj 24. lipnja 2014. godine.

Prilog: 1

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 150/2011) i članka 5. stavka 3. Zakona o zračnom prometu (Narodne novine, br. 69/2009, 84/2011, 54/2013 i 127/2013), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 24. lipnja 2014. godine donijela

ZAKLJUČAK

Prihvaća se Godišnje izvješće o radu i Financijsko izvješće Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za 2013. godinu, u tekstu koji je Vladi Republike Hrvatske dostavila Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo aktom, klase: 001-01/14-05/1, urbroja: 376-06-14-8, od 11. lipnja 2014. godine.

Klasa: 022-03/14-07/236

Urbroj: 50301-05/05-14-2

Zagreb, 24. lipnja 2014.

Croatian Civil Aviation Agency

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2013. GODINU

Zagreb, svibanj 2014. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ODREDNICE NA KOJIMA SE TEMELJI RAD AGENCIJE.....	3
2.1 Nacionalni i međunarodno pravni okvir	3
2.2 Pravni temelj za osnivanje i rad Agencije.....	4
2.3 Tijela Agencije	5
2.4 Unutarnje ustrojstvo Agencije	5
3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2013. GODINI	6
3.1 Poslovi iz djelatnosti Agencije.....	6
3.1.1 Provedba nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa	6
3.1.2 Nadzor nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet	24
3.1.3 Pokrenuti prekršajni postupci iz područja civilnog zrakoplovstva	25
3.1.4 Aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa.....	26
3.1.5 Projekt implementacije mjera zaštite u području upravljanja zračnom plovidbom (ATM Security)	31
3.1.6 Projekt implementacije Sustava upravljanja zaštitom (SeMS) u području civilnog zračnog prometa	32
3.1.7 Projekt informacijske sigurnosti.....	32
3.1.8 Licenciranje zrakoplovnog osoblja i stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe	33
3.1.9 Aktivnosti u području generalne avijacije.....	35
3.1.10 Cerificiranje zrakoplovnih subjekata	36
3.1.11 Izrada izvješća o sigurnosti zračnog prometa na zračnim lukama	39
3.1.12 Dodatne aktivnosti Odjela aerodroma	41
3.1.13 Hrvatski registar civilnih zrakoplova	42
3.1.14 Odobravanje letova	43
3.1.15 Zaštita prava putnika	46
3.1.16 Implementacija sustava upravljanja sigurnošću (SMS)	47
3.1.17 Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu (SSP)	50
3.1.18 Odobravanje aerodromskih naknada i utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada.....	52
3.2 Otklanjanje nalaza iz prethodnih nadzora/inspekcija međunarodnih organizacija.....	53

3.2.1	Otklanjanje nalaza iz ICAO – USOAP nadzora - 2010	53
3.2.2	EASA standardizacija	55
3.3	Jedinstveno europsko nebo (SES)	55
3.3.1	Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba (LSSIP)	56
3.3.2	Funkcionalni blok zračnog prostora Srednja Europa (FAB CE)	57
3.3.3	Plan mjerenja učinkovitosti	58
3.4	Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa	59
3.4.1	Projekt prilagodbe vezane uz pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji s aspekta izrade propisa i izrada plana implementacije propisa	62
3.5	Školovanje i stručno usavršavanje kadrova	64
3.5.1	Implementacija E-learning-a i Computer Based Testing-a	68
3.6	Sustav upravljanja kvalitetom (QMS)	69
3.7	Komunikacija sa zrakoplovnim subjektima	70
3.7.1	Stručni skupovi	71
3.7.2	Internetske stranice	73
3.7.3	Međunarodne aktivnosti	74
3.7.4	Odnosi s medijima	77
4.	RAZVOJNI PROJEKTI AGENCIJE U 2013. GODINI	78
4.1	IPA 2009	78
4.2	Projekt EBRD	84
4.3	Projekt suradnje s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL	85
4.4	Razvojni projekti u pripremi	86
4.5	Projekt EMPIC	88
5.	RESURSI ZA RAD AGENCIJE U 2013. GODINI	91
5.1	Ljudski resursi	91
5.2	Materijalni resursi	95
5.3	Financijski resursi	96
6.	ZAKLJUČAK	98

PRILOZI

Prilog 1. Djelatnost i opis poslova Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo

Prilog 2. Organizacijska karta – Tijela nadležna za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj

Prilog 3. Organizacijska karta – Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

POPIS TABLICA I GRAFIKONA

Tablica 1: Popis aerodroma sa svjedodžbom aerodroma	17
Tablica 2: Popis aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma	18
Tablica 3: Popis pružatelja zemaljskih usluga	18
Tablica 4: Popis organizacija za stručno osposobljavanje	18
Tablica 5: Pregled evidentiranih dozvola zrakoplovnog osoblja	33
Tablica 6: Pregled evidentiranih dozvola i ovlaštenja pilota generalne avijacije	35
Tablica 7: Pregled evidentiranih dozvola i ovlaštenja osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa	35
Tablica 8: Operatori aerodroma u Republici Hrvatskoj	38
Tablica 9: Aerodromi na kojima su tijekom 2013. godine provedeni veći radovi na održavanju i rekonstrukciji objekata i pripadajuće opreme operativne površine	41
Tablica 10: Prikaz broja vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje	67
Tablica 11: Realizacija vanjskih školovanja po sektorima	68
Tablica 12: Prikaz troškova školovanja po vrsti troška	68
Tablica 13: Prikaz ostvarenja ciljeva Agencije u 2013. godini	104
Grafikon 1: Broj događaja prema postavljenim kategorijama	48
Grafikon 2: Trenutni status uvođenja SMS-a od strane operatora zrakoplova	48
Grafikon 3: Kategorizacija događaja prema SSP pokazateljima	49
Grafikon 4: Starosna struktura	91
Grafikon 5: Stručna sprema	92
Grafikon 6: Broj radnika prema spolu	92
Grafikon 7: Broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama	93
Grafikon 8: Struktura zaposlenih prema vrsti poslova	93

TIJELA AGENCIJE

VIJEĆE AGENCIJE

PREDSJEDNIK

doc. dr. sc. Mirko Tatalović

ZAMJENICA PREDSJEDNIKA

dr. sc. Diana Božić

ČLANOVI

dr. sc. Tino Bucak

Josip Čuletić, dipl. ing.

Roman Gebauer, dipl. ing.

DIREKTOR AGENCIJE

Omer Pita, dipl. ing.

1. UVOD

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (u daljnjem tekstu: Agencija ili HACZ), temeljem članka 5. stavka 3. Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13 i 127/13 – u daljnjem tekstu: Zakon) i članka 9. stavka 1. Statuta Agencije, podnosi Vladi Republike Hrvatske Godišnje izvješće o radu za 2013. godinu (u daljnjem tekstu: Izvješće). Ovo Izvješće sadrži sve bitne elemente prikaza rada Agencije u 2013. godini, a naročito težišne aktivnosti, odnosno projekte, koji su bili od presudnog utjecaja na ostvarenje ciljeva Agencije utvrđenih Godišnjim programom rada za 2013. godinu, a proizašlih iz nadležnosti Agencije kao pravne osobe s javnim ovlastima. Financijsko izvješće Agencije za 2013. godinu sastavni je dio ovoga Izvješća.

Godišnji program rada i Financijski plan Agencije za 2013. godinu donijelo je Vijeće Agencije, temeljem članka 8. stavka 6. podstavka 3. Zakona i članka 16. točke 4. Statuta Agencije, na 14. sjednici održanoj 13. studenoga 2012. godine i temeljem članka 5. stavka 4. Zakona dostavilo na odobrenje Vladi Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske je, na sjednici održanoj 01. veljače 2013. godine, donijela Odluku o davanju odobrenja na Godišnji program rada i Financijski plan Agencije za 2013. godinu (Klasa: 022-03/13-04/13, Urbroj: 50301-05/16-13-3).

Agencija je pravna osoba, koja na temelju javne ovlasti obavlja poslove određene Zakonom o zračnom prometu, kao djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku, te obavlja i druge poslove u skladu s propisima donesenim na temelju Zakona. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava u skladu s odredbama Zakona obavlja Vlada Republike Hrvatske. Agencija je samostalna u obavljanju poslova iz svojeg djelokruga, a za svoj rad odgovara Vladi. Djelatnost Agencije obuhvaća poslove vezane za sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa, a osobito certifikaciju, nadzor i inspekciju u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu, vođenje propisanih registara i evidencija te obavljanje drugih poslova utvrđenih Zakonom, propisima donesenima na temelju Zakona ili EU propisima. Detaljan opis djelatnosti i poslova iz nadležnosti Agencije, temeljem odredbi Zakona, utvrđen je člankom 8. Statuta Agencije koji se nalazi u Prilogu 1. ovoga Izvješća.

Agencija predstavlja stručnu organizaciju koja sukladno brzom tehničko-tehnološkom razvoju u području civilnog zrakoplovstva omogućava praćenje i provođenje međunarodnih standarda nužnih za ispunjenje obaveza Republike Hrvatske u području sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Na nacionalnoj razini, Agencija je, uz Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture i Agenciju za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu, sastavni dio sustava tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo Republike Hrvatske koji je prikazan u Prilogu 2. ovoga Izvješća. Pored toga, stupanjem u članstvo Europske unije, Agencija je postala i sastavni dio sustava tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo Europske unije čiji glavni cilj je izgradnja i održavanje visoke razine sigurnosti civilnog zrakoplovstva u Europi. Sustav tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo u Europskoj uniji čine Europska komisija, Europska agencija za sigurnost zračnog prometa (*European Aviation Safety Agency* - EASA) te nadležna tijela (*Competent Authority*) zemalja članica Europske unije. Agencija je „produžena“ ruka EASA-e, odnosno Europske komisije u implementaciji zakonodavstva Europske unije u području civilnog zrakoplovstva.

Agencija je u 2013. godini provodila redovne aktivnosti koje su bile usmjerene na dostizanje potrebne razine spremnosti za stupanje u članstvo Europske unije u području civilnog zračnog prometa, u okviru svojih nadležnosti. U suradnji s resornim Ministarstvom pomorstva, prometa i infrastrukture, Agencija je obavila završne konzultacije s Europskom komisijom i Europskom agencijom za sigurnost zračnog prometa (EASA), koji su potvrdili da u području civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj nema značajnih otvorenih pitanja.

Tijekom 2013. godine, stanje zrakoplovne industrije u Republici Hrvatskoj je i nadalje bilo obilježeno negativnim utjecajem financijske i ekonomske krize, a što je predstavljalo poteškoće u poslovanju zrakoplovnih subjekata.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2013. GODINU

Kao i prethodne 2012. godine, negativni učinci financijske i ekonomske krize djelomično su ublaženi porastom broja putnika u zračnom prometu tijekom turističke sezone. Navedeno stanje zrakoplovne industrije predstavljalo je otežavajući faktor u obavljanju poslova iz nadležnosti Agencije i zahtijevalo je povećanu pažnju u provedbi nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. I u 2013. godini, Agencija je nastavila poticajno djelovati na razvoj zrakoplovne djelatnosti u Republici Hrvatskoj omogućavajući zrakoplovnim subjektima dostizanje potrebnih standarda operacija.

2. ODREDNICE NA KOJIMA SE TEMELJI RAD AGENCIJE

2.1 Nacionalni i međunarodno pravni okvir

Zračni promet u Republici Hrvatskoj uređen je Zakonom o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09, 84/11, 54/13 i 127/13), Zakonom o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu («Narodne novine» broj 132/98, 63/08, 134/09 i 94/13), Zakonom o zračnim lukama («Narodne novine» broj 19/98 i 14/11), Zakonom o osnutku Hrvatske kontrole zračne plovidbe («Narodne novine» broj 19/98, 20/00 i 51A/13) i brojnim podzakonskim propisima koji su usklađeni s rješenjima, normama i preporukama predviđenim u međunarodnim ugovorima kojima je Republika Hrvatska pristupila, a naročito s pravnom stečevinom Europske unije u području civilnog zračnog prometa.

Republika Hrvatska je od 9. svibnja 1992. godine, na temelju pristupa (akcesije), stranka Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, odnosno članica Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (*International Civil Aviation Organization* - ICAO) koja je osnovana istom Konvencijom u svrhu razvijanja načela, tehnologije te poticanja i razvoja međunarodnog civilnog zračnog prometa.

Republika Hrvatska članica je Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (*European Organization for the Safety of Air Navigation* – EUROCONTROL) od 1. travnja 1997. godine temeljem Odluke o pristupanju Međunarodnoj konvenciji o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe – EUROCONTROL iz 1960., s Protokolima iz 1970., 1978. i 1981. i Mnogostranom sporazumu o rutnim naknadama iz 1981. Nadalje, Republika Hrvatska je članica i Europske konferencije civilnog zrakoplovstva (*European Civil Aviation Conference* – ECAC) od 2. srpnja 1992. godine.

Republika Hrvatska članica je Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) od 1. srpnja 2013. godine temeljem članstva u Europskoj uniji. U tom smislu Agencija aktivno sudjeluje u radu stručnih radnih tijela i grupa EASA-e, s time da je sada dosadašnji status promatrača kojeg su imali predstavnici Agencije pretvoren u status ravnopravnih predstavnika. Agencija je prije pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju surađivala s Europskom komisijom i EASA-om kao njezinim stručnim tijelom, u ispunjavanju obveza koje su za Republiku Hrvatsku proizlazile u postupku pridruživanja. To je značilo aktivnosti na ispunjavanju svih standarda koji su propisani pravnom stečevinom Europske unije koja čini regulatorni temelj zajedničkog europskog zračnog prostora u području civilnog zračnog prometa. Ta obveza je do pristupanja u Europsku uniju proizlazila iz činjenice da je Republika Hrvatska ratificirala Sporazum o Zajedničkom europskom zračnom prostoru – ECAA Sporazum (*European Civil Aviation Area* - ECAA) u svibnju 2008. godine čime se obvezala preuzeti u svoj pravni poredak pravnu stečevinu Europske unije u području civilnog zračnog prometa, sukladno fazama prilagodbe definiranim u Sporazumu. Pristupanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji, pravna stečevina Europske unije u području civilnog zračnog prometa postaje dio nacionalnog zakonodavstva Republike Hrvatske i izravno primjenjiva.

Agencija, u sklopu svojih aktivnosti, u suradnji s Ministarstvom prometa, pomorstva i infrastrukture, sudjeluje u međunarodnim aktivnostima uključujući i procese pregovaranja kod zaključivanja međunarodnih ugovora, sastancima u Organizaciji međunarodnoga civilnog zrakoplovstva (ICAO) i drugim međunarodnim organizacijama i institucijama s područja civilnog zračnog prometa, sudjeluje u radu njihovih stručnih tijela i radnih skupina te surađuje s inozemnim tijelima nadležnim za civilni zračni promet. Kao nastavak tog sudjelovanja, Agencija vodi brigu o realizaciji aktivnosti i zadataka proizašlih iz sudjelovanja u radu tih stručnih tijela i radnih skupina, upoznaje radnike Agencije sa svim relevantnim podacima koji proizlaze iz međudržavnih ugovora, sporazuma i rada u međunarodnim organizacijama, te vodi brigu o izvršavanju obveza proizašlih iz tih aktivnosti od strane Agencije.

2.2 Pravni temelj za osnivanje i rad Agencije

Agencija je osnovana Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 46/07), kao prikladna i praktična organizacija izvan sustava državne uprave koja autonomno provodi u okviru svoje djelatnosti upravne i druge poslove koji se odnose na nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa. Zakonom o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09) utvrđen je kontinuitet rada Agencije te pridodane inspeksijske ovlasti u obavljanju nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa i nadzora nad provođenjem mjera zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. Time je primjenjen ICAO standard za uspostavu i upravljanje sustavom sigurnosti zračnog prometa (ICAO Doc 9734-AN/959, *Safety Oversight Manual*) te sukladnost s temeljnim propisom EU iz područja civilnog zrakoplovstva: Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i kojom se osniva Europska agencija za sigurnost zračnog prometa (*Basic Regulation*) kojom se daje opći pravni okvir sustava civilnog zrakoplovstva Europske unije.

Zakonom o zračnom prometu («Narodne novine» broj 69/09) izvršena je reforma javne uprave u području civilnog zrakoplovstva na način da je reorganiziran sustav tijela nadležnih za civilno zrakoplovstvo u Republici Hrvatskoj i jasno propisane nadležnosti istih. Zakonom je utvrđen i kontinuitet rada Agencije te pridodane inspeksijske ovlasti u obavljanju nadzora sigurnosti civilnog zračnog prometa i nadzora nad provođenjem mjera zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 84/11) proširena je nadležnost Agencije na dodatna područja civilnog zračnog prometa (certificiranje organizacija za projektiranje, proizvodnju i održavanje zrakoplova, certificiranje organizacija za osposobljavanje zrakoplovnog osoblja, prikupljanje, analiziranje i distribuiranje statističkih podataka vezanih uz Plan mjerenja učinkovitosti, nadzor, inspekciju, mirenje te poduzimanje drugih aktivnosti u svezi sa zaštitom prava putnika, osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti, te pripremanje podloge za izradu propisanih izvješća nadležnim tijelima Europske unije), čime je povećan opseg poslova koje obavlja Agencija. Agencija djeluje kao Nacionalno nadzorno tijelo i obavlja poslove koji su propisani odgovarajućim EU propisima. Ti poslovi se odnose na izradu, praćenje i nadzor provedbe Plana mjerenja učinkovitosti u skladu s propisima kojima se regulira Jedinствeno europsko nebo, certificiranje pružatelja usluga u zračnoj plovodbi, obavljanje kontinuiranog nadzora nad pružanjem usluga u zračnoj plovodbi radi osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zajedničkim zahtjevima, kao i druge poslove s tim u svezi, u skladu s propisima donesenim na temelju Zakona i odgovarajućim EU propisima. Agencija je, uz nadzor u području zaštite civilnog zračnog prometa u skladu s Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa i Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, postala i nadležno tijelo odgovorno za usklađivanje i koordinaciju rada subjekata zaštite civilnog zračnog prometa. Proširena je i regulatorna uloga Agencije na način da, osim što priprema nacрте prijedloga podzakonskih propisa iz svoje nadležnosti koje donosi ministar nadležan za civilni zračni promet na temelju Zakona, Agencija može, radi provedbe svojih nadležnosti, izdavati obvezujuće naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti, sigurnosne direktive, direktive o plovodbenosti u područjima za koja nije propisana nadležnost EASA-e i direktive u području zaštite civilnog zračnog prometa. Pored toga, Agencija obavlja i poslove vezane uz ekonomsku regulaciju naknada za pružene usluge u zračnom prometu i zračnoj plovodbi, na način da odobrava cjenike aerodromskih naknada i visinu naknade za zaštitni pregled, te utvrđuje baze troškova rutnih i terminalnih naknada i izračun jedinične cijene istih u skladu s odgovarajućim EU propisima. U cilju osiguravanja nadzora nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet propisano je da se taj nadzor uređuje sporazumom između Agencije i ministarstva nadležnog za poslove obrane.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 127/13) dodana je nova nadležnost Agencije da predlaže Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture odgodu početka primjene propisa Europske unije kada je ta mogućnost predviđena tim propisom.

Na pitanja koja nisu uređena Zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama i Statut Agencije. Statutom Agencije pobliže je uređeno: unutarnje ustrojstvo, predstavljanje i zastupanje, financiranje, poslovno planiranje i godišnje izvještavanje, rad i poslovanje, ovlasti i način odlučivanja, opći akti, tajnost podataka, javnost rada te druga pitanja značajna za rad Agencije.

Resorno ministarstvo za područje rada Agencije je Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

2.3 Tijela Agencije

Prema odredbama Zakona i Statuta Agencije, tijela Agencije su Vijeće Agencije i direktor Agencije.

Vijeće Agencije

Agencijom upravlja Vijeće Agencije koje se sastoji od pet članova, koje na prijedlog ministra imenuje Vlada Republike Hrvatske. Članovi Vijeća Agencije imenuju se, nakon provedenog javnog natječaja, na vrijeme od četiri godina, s tim da mogu biti ponovno imenovani. Predsjednika i zamjenika predsjednika Vijeća Agencije imenuje Vlada Republike Hrvatske iz reda članova Vijeća Agencije.

Direktor Agencije

Voditelj poslovanja Agencije je direktor Agencije. Direktora Agencije imenuje i razrješava Vijeće Agencije uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Direktor Agencije se bira na temelju provedenog javnog natječaja. Mandat direktora Agencije je pet godina s tim da može biti ponovno imenovan. Direktor Agencije za svoj rad odgovara Vijeću Agencije i resornom ministru. Kada direktor Agencije smatra da hitnost situacije zahtijeva trenutačnu akciju u cilju sigurnosti zračnog prometa, direktor Agencije će u okviru svojih ovlasti, na temelju prigovora ili po vlastitoj inicijativi, bez odgađanja poduzeti potrebne i opravdane mjere koje odgovaraju hitnosti situacije nužne u interesu sigurnosti zračnog prometa, pod uvjetom da odmah nakon toga pokrene postupak u svezi s okolnošću koja je dala povoda takvoj mjeri.

2.4 Unutarnje ustrojstvo Agencije

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu uređuje se unutarnje ustrojstvo Agencije, nazivi unutarnjih ustrojstvenih jedinica i njihov djelokrug, poslovi i zadaće koje se u njima obavljaju, potrebna radna mjesta za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije, raspored radnih mjesta u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama, te način upravljanja, kao i druga pitanja od značaja za rad Agencije. Unutarnje ustrojstvo Agencije te način rada i rukovođenja Agencijom utvrđuju se tako da se osigura zakonito, stručno, efikasno i racionalno obavljanje poslova i zadaća, pravodobno i efikasno provođenje poslova iz nadležnosti Agencije, prava i obveze radnika uz potpuno korištenje njihovih stručnih sposobnosti, koordinacija i nadzor nad izvršavanjem poslova, kao i suradnja s nadležnim subjektima u svezi organiziranog, planskog i efikasnog izvršavanja svih poslova i zadaća iz nadležnosti Agencije. Organizacijska karta koja prikazuje unutarnje ustrojstvo Agencije nalazi se u Prilogu 3. ovoga Izvješća.

3. AKTIVNOSTI AGENCIJE U 2013. GODINI

Aktivnosti Agencije u 2013. godini bile su usmjerene na ostvarenje ciljeva utvrđenih Godišnjim programom rada za 2013. godinu. Ukupno je utvrđeno 14 osnovnih ciljeva Agencije za 2013. godinu koji proizlaze iz obavljanja poslova iz nadležnosti kao i aktivnosti kojima se doprinosi unaprjeđenju, odnosno razvoju djelatnosti Agencije.

Agencija je u 2013. godini nastavila sustavno provoditi nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata. U 2013. godini stvoreni su preduvjeti i za nadzor nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet. Osobito intenzivne aktivnosti provedene su u području zaštite civilnog zračnog prometa u regulatornom dijelu kao i uređenju sveukupnog sustava zaštite, te obzirom na okolnost ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Odobranje letova i zaštita prava putnika su poslovi iz nadležnosti Agencije kojima je u 2013. godini posvećena povećana pažnja u svjetlu obveza koje proizlaze iz članstva u Europskoj uniji. Agencija je u 2013. godini nastavila sustavno raditi na unaprjeđenju sigurnosti civilnog zračnog prometa, a naročito vezano uz implementaciju sustava upravljanju sigurnošću te Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu. Otklanjanje nalaza iz prethodnih nadzora/inspekcija međunarodnih organizacija je kontinuirana aktivnost Agencije koja se provodi od početka operativnog rada Agencije, pa je tako nastavljeno i u 2013. godini. Jednako tako, Agencija je u okviru svojih nadležnosti i obveza provodila aktivnosti vezane uz inicijativu Europske komisije nazvanu Jedinstveno europsko nebo, uključujući proces implementacije projekata utvrđenih Lokalnim planom implementacije Jedinstvenog europskog neba (LSSIP), uspostavu Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE) i Plan mjerenja učinkovitosti. Obzirom na pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji, Agencija je tijekom 2013. godine intenzivno radila na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa u cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije, kao i međunarodnim standardima i preporučenim praksama. Školovanje i stručno usavršavanje kadrova Agencije je i u 2013. godini bila važna aktivnost Agencije kojom se stručni kapital Agencije održava na visoko kvalitetnoj razini. U 2013. godini, napravljeni su daljnji koraci za unaprjeđenje Sustava upravljanja kvalitetom, provedbom Projekta upravljanja procesima. Komunikacija sa zrakoplovnim subjektima je i u 2013. godini bila važna aktivnost kojom Agencija nastoji proaktivno djelovati na podizanje standarda sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. Agencija je u 2013. godini obavljala i mnogobrojne druge redovne i izvanredne poslove iz propisane nadležnosti. U 2013. godini završena su dva značajna razvojna projekta Agencije (projekt IPA 2009 i projekt EBRD), a održavani su ostali razvojni projekti i stvarani preduvjeti za njihovu provedbu u narednom razdoblju. Osiguranjem potrebnih ljudskih, materijalnih i financijskih resursa za obavljanje poslova iz djelatnosti Agencije, stvoreni su preduvjeti za ostvarenje utvrđenih ciljeva Agencije za 2013. godinu.

3.1 Poslovi iz djelatnosti Agencije

Djelatnost Agencije obuhvaća poslove vezane za sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa, a osobito certifikaciju, nadzor i inspekciju u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu, vođenje propisanih registara i evidencija te obavljanje drugih poslova utvrđenih Zakonom, propisima donesenima na temelju Zakona ili EU propisima.

3.1.1 Provedba nadzora sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa

Nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa provode osnovne unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije – sektori: Sektor letaćkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije, Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi i Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa. Nadzor zaštite civilnog zračnog prometa provodi Odjel zaštite zračnog prometa.

Sektor letačkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije

Sektor letačkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije je obavljao poslove nadzora sigurnosti prema odobrenim godišnjim planovima nadzora za 2013. godinu koji su utvrđeni na razini svakoga odjela/odsjecka u skladu s njegovim djelokrugom. Nadzor sigurnosti je obavljan u svrhu utvrđivanja udovoljavanju propisanim zahtjevima fizičkih i pravnih osoba koje podliježu nadzoru u skladu s propisima donesenima na temelju Zakona o zračnom prometu. Pod pojmom nadzora obuhvaćene su aktivnosti certifikacije i kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane ovlaštenih organizacija i ovlaštenih fizičkih lica (ispitivači pilota). Glavnina nadzora sigurnosti obuhvaća ovlaštene organizacije. Pod nadležnošću Sektora je 121 ovlaštena organizacija i 46 ovlaštenih fizičkih osoba kako slijedi:

Vrsta subjekta	Broj certificiranih subjekata
Operatori zrakoplova	17 od čega: 8 operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz A-B 2 operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz A-A 5 operatora koji obavljaju komercijalne operacije koje nisu komercijalni zračni prijevoz 2 operatora složenih zrakoplova koji obavljaju nekomercijalne operacije
Organizacije za održavanje zrakoplova	17
Organizacije za održavanje Annex II zrakoplova	2
Organizacije za vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova	16
Organizacije za osposobljavanje pilota aviona i helikoptera (ATO)	12 od čega: 10 PPL RF; 1 FTO & 1 TRTO
Organizacije za osposobljavanje osoblja za održavanje zrakoplova (147)	1
Certifikat kvalifikacije uređaja za osposobljavanje koji simuliraju let koji posjeduju operatori simulatora (FSTD)	2
Organizacije za utvrđivanje razine jezične sposobnosti pilota i kontrolora zračnog prometa (LPAB)	2
Zrakoplovno-medicinski centri (AeMC)	2
Zrakoplovno-medicinski ispitivači (AME)	25
Ispitivači pilota	46
Organizacije za osposobljavanje padobranaca	8
Organizacije za osposobljavanje jedriličara	8
Organizacija za osposobljavanje ovjesnih jedriličara	1
Organizacija za osposobljavanje ovjesnih parajedriličara	5
Organizacije za osposobljavanje pilota mikrolakih zrakoplova KLASA II	3
Ukupno	167

PREGLED NADZORA SIGURNOSTI U 2013. GODINI

Sektor letačkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije					
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora			Realizacija
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	%
Odjel letačkih operacija	Nadzor certificiranih operatora zrakoplova	32	-6 (26)	26	100%
	Nadzor operatora u nekomercijalnim operacijama (NCO i NCC)	52	-5 (47)	21	44%
	Nadzor prijevoza opasnih roba (DG)	16	+3 (19)	19	100%
	Nadzor osposobljavanja operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz (CAT)	6	(6)	6	100%
	Nadzor operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz (CAT) - INO	8	-1 (7)	7	100%
Odjel plovidbenosti zrakoplova	Nadzor ovlaštenih organizacija	34	-4 (30)	27	90%
	Pregled za utvrđivanje plovidbenosti zrakoplova	93	+8 (101)	101	100%
	Nadzor ACAM	17	+2 (19)	19	100%
Odjel školstva i licenciranja	Nadzor ovlaštenih organizacija (ATO, 147, FSTD, LPAB)	25	-7 (18)	18	100%
	Nadzor ispitivača pilota (HR)	27	-12 (15)	15	100%
	Nadzor ispitivača pilota (INO)	5	-3 (2)	2	100%
	Nadzor zrakoplovno-medicinskih centara i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AeMc & AME)	30	+1 (31)	31	100%
Odjel generalne avijacije	Nadzor ovlaštenih organizacija	25	-2 (23)	23	100%
	Nadzor novih organizacija	3	+2 (5)	5	100%

Sektor letačkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije					
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora			Realizacija
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	%
	Nadzor zrakoplovnih priredbi	5	-1 (4)	4	80%
	Nadzor operacija	4	(4)	4	100%
Odsjek SAFA inspekcija	SAFA inspekcije	96	+32 (128)	128	100%
Ukupno Sektor		478	+7 (485)	456	94%

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Odjel letačkih operacija

Nadzor certificiranih operatora zrakoplova

Nadzor je obavljen u 100% opsegu. Šest neprovedenih nadzora predstavlja unaprijed predviđene resurse za nadzor eventualno novih operatora zrakoplova, za koje bi, osim certifikacije, bio planiran i nadzor u 2013. godini. Iako su u 2013. godini certificirana tri nova operatora zrakoplova, za njih nije bilo planiranih nadzora u istoj godini, a resursi za certifikaciju su planirani pod različitom stavkom.

Nadzor operatora u nekomercijalnim operacijama (NCO i NCC)

Nadzor je obavljen u opsegu od 44%. Više je čimbenika utjecalo na ovako nisku realizaciju.

1. Smanjeni broj operacija operatora uslijed ekonomske krize.
2. Većina nadzora izvršena je radnim danima kada je manji promet na pojedinim aerodromima na kojima je planiran nadzor.
3. Pojedini planirani aerodromi su u međuvremenu bivali zatvoreni, pa su izostali nadzori na tim aerodromima.

Revizija plana nije rađena jer su planirane aktivnosti izvršene (odlazak inspektora na planirane aerodrome) međutim nije bilo očekivanog prometa na predmetnim aerodromima kako bi se izvršio planirani broj nadzora operatora. Pet neprovedenih nadzora predstavlja unaprijed predviđene resurse za nadzor na „ad hoc“ određenim aerodromima (po prijavama, naznakama, itd.), koji se nisu dogodili.

Nadzor prijevoza opasnih roba

Nadzor prijevoza opasnih roba obavljen je u 100% opsegu, uz reviziju plana od tri nadzora više, nego je inicijalno planirano.

Nadzor osposobljavanja operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz

Nadzor je obavljen u 100% opsegu.

Nadzor operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz (CAT) - INO

Nadzor je obavljen u 100% opsegu. Jedan nadzor predstavlja unaprijed predviđene resurse za „ad hoc“ nadzor prema identificiranoj potrebi odnosno riziku, do kojega nije došlo.

Odjel plovidbenosti zrakoplova:

Nadzor ovlaštenih organizacija

Za 2013. godinu planirano je 29 nadzora organizacija u zemlji i 5 nadzora organizacija u inozemstvu što ukupno sačinjava 34 planirana nadzora. Od navedena 34 planirana nadzora nije obavljeno njih 7, od čega 4 nadzora pripadaju grupaciji „ad hoc“ nadzora koji su bili predviđeni iz razloga planiranja materijalnih resursa Agencije za organizacije koje će se potencijalno pojaviti tijekom godine. Obzirom da nije bilo potrebe obavljati navedena 4 nadzora ukupni broj planiranih nadzora ispravljen je na 30 nadzora.

Nadalje od tih 30 planiranih nadzora tri nadzora nisu obavljena iz drugih razloga (odgoda na zahtjev organizacija – nadzor je bio planiran za kraj 2013. godine pa su nadzori preplanirani za početak 2014. godine) što znači da je obavljeno 27 nadzora od ukupno planiranih 30, a što iznosi 90% realizacije.

Pregled za utvrđivanje plovidbenosti zrakoplova

Pregledi za utvrđivanje plovidbenosti zrakoplova (izdavanje ili produženje Dopuštenja za letenje P to F ili izdavanje Potvrde o provjeri plovidbenosti - ARC) obavljaju se temeljem zahtjeva vlasnika/operatora. Predviđeni broj pregleda zrakoplova planira se na osnovu saznanja i iskustava iz prethodnih godina. U skladu s navedenim, za 2013. godinu bila su planirana 93 pregleda zrakoplova za utvrđivanje plovidbenosti. Analizom stvarne realizacije broja pregleda za utvrđivanje plovidbenosti zrakoplova utvrđeno je da je tijekom 2013. godine obavljen 101 pregled zrakoplova. Dakle obavljeno je 8 pregleda više nego što je planirano, u skladu s čime je ispravljen i plan nadzora, te je obzirom na činjenično stanje utvrđeno da je realizacija pregleda za utvrđivanje plovidbenosti zrakoplova bila 100%.

Nadzor ACAM

Realizacija ACAM (*Aircraft Continuing Airworthiness Monitoring*) nadzora u velikoj mjeri ovisi o raspoloživosti zrakoplova tijekom predviđenih većih radova održavanja, lokaciji gdje se radovi obavljaju, te raspoloživosti inspektora Odjela, te zahtijeva dodatne resurse potrebne za brzu reakciju Odjela jer operatori često mijenjaju predviđene termine za održavanje.

Tijekom 2013. godine, u sklopu programa ACAM je pregledano prema planu 17 zrakoplova (dva iznad 5700 kg i 15 ispod 5700 kg). Obzirom da zrakoplovi reg. ozn. 9A-CQB, 9A-DFK i 9A-DNN nisu bili dostupni u planiranom razdoblju, umjesto njih su pregledani zrakoplovi reg. ozn. 9A-CTL, 9A-DHC i 9A-DZG koji po kategoriji u potpunosti odgovaraju planiranim zrakoplovima. Pored navedenih 17 planiranih zrakoplova obavljena su još dva pregleda i to zrakoplova reg. ozn. 9A-BZG (GEOFOTO) i 9A-CRO (VRH) kako bi se riješio zaostatak iz 2012. godine.

Odjel školstva i licenciranja:

Nadzor ovlaštenih organizacija (ATO, 147, FSTD, LPAB)

Od ukupnog broja planiranih nadzora, 4 nadzora je bilo predviđeno za organizacije koje bi se potencijalno mogle pojaviti tijekom godine (radi planiranja ljudskih i financijskih resursa), tri nadzora su bila predviđena za organizacije za osposobljavanje pilota kojima je u međuvremenu isteklo odobrenje.

Nadzor ispitivača pilota (HR)

Planom za 2013. godinu bio je planiran nadzor nad 27 ispitivača, međutim izvršen je nadzor nad 15 ispitivača. Razlog tome je da 11 ispitivača pilota koji su bili planirani za nadzor nisu izvršili niti jednu provjeru u 2013. godini, a jedan ispitivač nije produžio svoj certifikat te stoga nije bilo moguće provesti planirani nadzor. Dodatno, obavljen je jedan neplanski nadzor ispitivača koji je certificiran od zrakoplovnih vlasti drugih država članica Europske unije i koji provodi aktivnosti na teritoriju Republike Hrvatske.

Nadzor ispitivača pilota (INO)

Od ukupnog broja planiranih nadzora, tri nadzora je bilo predviđeno za ispitivače koji nisu u međuvremenu provodili provjere.

Nadzor zrakoplovno-medicinskih centara i zrakoplovno-medicinskih ispitivača (AeMc & AME)

Od ukupnog broja planiranih nadzora, svi nadzori su realizirani. Obavljen je dodatno jedan neplanski nadzor u zrakoplovnom-medicinskom centru - Poliklinika Sunce radi promjene lokacije.

Odjel generalne avijacije

Nadzor ovlaštenih organizacija

U području nadzora ovlaštenih organizacija, jedan planirani nadzor nije obavljen jer organizacija nije udovoljavala uvjetima iz odobrenja te je odustala od odobrenja. Nadalje, jedan planirani nadzor nije proveden jer je organizacija koja je podnijela zahtjev u 2012. godini odustala od zahtjeva tijekom 2013. godine.

Nadzor novih organizacija

Tijekom 2013. godine bila su predviđena tri nadzora u svrhu davanja odobrenja novim ovlaštenim organizacijama koja su i izvršena, no na zahtjev stranaka obavljena su dodatna dva nadzora novih organizacija.

Nadzor zrakoplovnih priredbi

Broj zrakoplovnih priredbi koje je potrebno nadzirati bio je predviđen temeljem iskustva iz prethodnih godina. Tijekom 2013. godine odobreno je 5 zrakoplovnih priredbi. Provođenjem nadzora nad zrakoplovnim priredbama u protekloj godini procijenjeno je da su zadovoljeni svi sigurnosni zahtjevi te nije bilo nužno provoditi nadzor nad svim zrakoplovnim priredbama.

Nadzor operacija

Tijekom 2013. godine obavljen je jedan nadzor operacija padobranaca, jedan nadzor operacija parajedrilica i dva nadzora operacija mikrolakih zrakoplova.

Odsjek SAFA inspekcija

Pregledi stranih zrakoplova na stajanci

Godišnjim planom za 2013. godinu bilo je predviđeno 96 pregleda zrakoplova, međutim izvršeno je 128 pregleda zrakoplova na stajankama zračnih luka u Republici Hrvatskoj. Uzrok povećanju broja izvršenih nadzora je u činjenici da su tijekom 2013. godine provedena neplanirana OJT školovanja i to dva interna za zaposlenike Agencije i jedan eksterno za potrebe slovenskog CAA.

Prilikom inspekcijskih pregleda stranih zrakoplova tijekom 2013. godine SAFA inspektori su utvrdili samo jedan nalaz razine 3 (sigurnosni problem - zabrana polijetanja do otklanjanja istog), 20 nalaza niže razine ozbiljnosti (razine 2 i 1). Uzimajući u navedene rezultate SAFA inspekcija kao i činjenicu da je veliki broj inspekcija završio

bez nalaza može se zaključiti da su strani zrakoplovi koji dolaze u Republiku Hrvatsku na visokom standardu što je i za očekivati s obzirom da većina pripada operatorima iz Europske unije.

Stupanj realizacije plana nadzora je u svim odjelima na zadovoljavajućoj razini i sva obrazloženja za odstupanja su objektivna i utemeljena. Razlika između planiranog i realiziranog broja nadzora je vrlo mala i potvrđuje da se temeljem iskustva iz prethodnih godina dobro planiralo s aspekta potrebnih resursa za provođenje nadzora.

Analizom broja nalaza i razine njihove ozbiljnosti utvrđenih nadzorom u 2013. godini te usporedbom s rezultatima nadzora prijašnjih godina može se zaključiti kako nema nekih značajnijih promjena u broju i ozbiljnosti nalaza te nema trendova koji bi trebali zabrinjavati.

Rezultati nadzora isto tako ukazuju da su nalazi uglavnom vezani za implementaciju sustava kvalitete i SMS-a kao i veliki broj nalaza vezanih za usklađenost i ažurnost dokumentacije odnosno priručnika odobrenih organizacija i operatora. Uočeni nalazi vezani za dokumentaciju ukazuju i na mogućnost da taj problem nije adekvatno riješen prilikom certifikacije organizacija i operatora i prilikom kasnijih odobravanja revizija od strane Agencije. S tim u vezi, kao i činjenice da je Agencija krenula u procesni pristup certifikaciji i nadzoru, planira se posvetiti veća pažnja provjeri i odobravanju priručnika operatora i organizacija prilikom procesa certifikacije kao i prilikom naknadnih pregleda usklađenosti te posljedičnog odobravanja revizija istih.

Dodatno, odlučeno je da se poveća frekvencija nadzora odobrenih organizacija i operatora u nadležnosti Sektora na način da se nadzori provode češće s manjim opsegom nadzora te je taj model primijenjen prilikom izrade plana nadzora za 2014. godinu.

Sektor nadzora usluga u zračnoj plovodbi

Sektor nadzora usluga u zračnoj plovodbi je obavljao poslove nadzora sigurnosti pružatelja usluga u zračnoj plovodbi (članak 132. Zakona o zračnom prometu).

PREGLED NADZORA SIGURNOSTI U 2013. GODINI

Sektor nadzora usluga u zračnoj plovodbi					
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora			Realizacija
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	%
Odjel operativnih usluga u zračnom prometu	Operativne usluge u zračnom prometu	22	+1 (23)	23	100%
	Organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa	2	(2)	2	100%
Odjel upravljanja zračnim prostorom i protokom zračnog prometa	Upravljanje zračnim prostorom	2	(2)	2	100%
	Upravljanje protokom zračnog prometa	10	(10)	10	100%
	Utvrđivanje letnih procedura	2	(2)	2	100%

Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi					
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora			Realizacija
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	%
Odjel usluga zrakoplovnog informiranja i zrakoplovne meteorologije	Usluge zrakoplovnog informiranja	11	(11)	11	100%
	Usluge zrakoplovne meteorologije	10	(10)	10	100%
Odjel usluga komunikacije, navigacije i nadzora	Usluge komunikacije, navigacije i nadzora	14	+1 (15)	15	100%
	Interoperabilnost u mreži upravljanja europskim zračnim prometom	1	(1)	1	100%
Ukupno Sektor		74	+2 (76)	76	100%

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom plana nadzora

Sektor je izradio Godišnji program nadzora za 2013. godinu (*ANS Oversight Programme*) nad pružateljem usluga u zračnoj plovidbi u Republici Hrvatskoj (Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. – HKZP), a uz konzultacije s pružateljem usluga vezano za vremenske okvire, te uzimajući u obzir sezonski karakter pružanja usluga. Godišnjim programom nadzora obuhvaćen je nadzor udovoljavanja zahtjeva certifikacije te nadzor obavljanja funkcija upravljanja protokom zračnog prometa i upravljanja zračnim prostorom pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, kao i nadzor certificiranih organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa.

U 2013. godini, Godišnjim programom nadzora bila su planirana dva sveobuhvatna (*comprehensive*) nadzora po zajedničkim zahtjevima (*Common Requirements* - CR) sukladno Uredbi (EU) br. 1035/2011. Godišnji sveobuhvatni nadzor udovoljavanja zajedničkim zahtjevima podijeljen je u dva dijela u trajanju po tjedan dana svaki.

Nadzori su održani sukladno dogovoru Agencije i HKZP-a prije ljetne sezone – proljetni nadzor (*spring audit*) i nakon ljetne sezone – jesenski nadzor (*autumn audit*). Termini nadzora dogovoreni su s „focal point“-om HKZP-a za nadzore, voditeljem Ureda za sigurnost i kvalitetu.

Radi usklađivanja sa sezonskim opterećenjem pružatelja usluga te raspoloživim resursima, proljetni nadzor je obavljen u razdoblju od 6. do 9. svibnja 2013. godine za nadzor usluga ATS, AIS, CNS te funkcija ASM, ATFM i PANS OPS. Drugi dio godišnjeg sveobuhvatnog nadzora obavljen je na jesen i to u razdoblju od 18. do 22. studenog 2013. godine (ATS, CNS, MET, te funkcija ASM, ATFM i PANS OPS), te 28. studenoga 2013. godine (AIS usluga).

Prema Godišnjem programu nadzora, planirano je da se dva godišnja sveobuhvatna nadzora dopune u ožujku, travnju i svibnju, te rujnu, listopadu i studenom, i to kraćim komplementarnim inspekcijskim nadzorima izdvojenih lokacija/podružnica HKZP-a. Okvirni raspored obilaska Podružnica HKZP-a dan je u Godišnjem programu nadzora za 2013. godinu, te najavljen dopisom za svaku Podružnicu posebno 14 dana prije planiranog nadzora. Tijekom 2013. godine obavljeni su nadzori svih izdvojenih lokacija/podružnica HKZP-a za svaku od usluga koju izdvojene lokacije/podružnice pružaju. Osim usluga, auditirana je i funkcija ATFM-a.

Odjel operativnih usluga u zračnom prometu obavljao je nadzore sigurnosti u području pružanja operativnih usluga u zračnom prometu. U 2013. godini provedena su 23 nadzora u području pružanja operativnih usluga u zračnom prometu i u području organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa. Nadzori su obavljeni za područje ljudskih potencijala, sustava upravljanja sigurnošću, usluge uzbunjivanja (*alerting*), otvoreno i transparentno pružanje usluga, zaštite, procedure za slučaj posebnih okolnosti, sustava upravljanja kvalitetom te radnih metoda i operativnih procedura. Nadzori su obavljeni za područje organizacijske strukture i upravljanja, financijske snage, odgovornosti i osiguranja, zahtjeva glede izvješćivanja te vlasništva uz suradnju stručne osobe Sektora zajedničkih poslova Agencije. Obavljeni su i nadzori Podružnica HKZP-a i to Zadar, Split, Brač, Dubrovnik, Rijeka, Pula, Lošinj, Osijek, te AKZP Zagreb/Lučko. Osim 23 redovnih i planiranih nadzora, obavljena su i dva „follow-up“ audita, jedan nadzor promjene i jedan audit u svrhu produžavanja svjedodžbe organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa uz suradnju Odjela za školstvo i licenciranje te Ureda upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa Agencije. Odjel je u 2013. godini otvorio 20 nalaza neudovoljavanja HKZP-u nakon čega je HKZP izradio i predložio korektivne mjere za otklanjanje nalaza. Odjel je prihvaćao i pratio implementaciju korektivnih mjera, te verificirao zatvaranje 10 nalaza neudovoljavanja provedbom „follow-up“ nadzora ili analizom dostavljenih dokaza HKZP-a za zatvaranje nalaza. U suradnji s Uredom upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa, Odjel je sudjelovao u analizi izvanrednih događaja iz područja operativnih usluga u zračnom prometu. Analizom dostupnih izvješća o rezultatima istraživanja ugrožavanja sigurnosti zračnog prometa, Odjel je u 2013. godini obavio nadzor HKZP-a u području prijavljivanja, istrage i analize izvanrednih događaja. Od 1. siječnja 2012. godine, Odjel je u nadležnost dobio i nadzor nad organizacijama za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa. U skladu s navedenim, Odjel obavlja certifikaciju i kontinuirani nadzor dvije organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa, Hrvatsko učilišno središte za kontrolu zračnog prometa (HUSK) - za osnovno osposobljavanje kontrolora zračnog prometa, te nadzor Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. - za osposobljavanje za lokaciju i kontinuirano osposobljavanje kontrolora zračnog prometa. Odjel u 2013. godini odobrio 11 revizija planova osposobljavanja za lokaciju i dvije revizije sheme stručnosti za lokaciju HKZP-a, izdao 41 svjedodžbu ocjenjivača KZP i četiri svjedodžbe ispitivača KZP te odobrio dvije revizije operativnog priručnika HUSK-a. U veljači 2013. godine, Odjel je izdao Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe Svjedodžbu organizacije za osposobljavanje KZP za osposobljavanje za lokaciju i za kontinuirano osposobljavanje za sve lokacije na kojima se osposobljavanje obavlja.

Odjel upravljanja zračnim prostorom i protokom zračnog prometa obavljao je poslove nadzora sigurnosti u području (ASM) upravljanja zračnim prostorom sukladno Uredbi (EC) br. 2150/2005 o općim pravilima fleksibilne upotrebe zračnog prostora i pripadajućeg Pravilnika o upravljanju zračnim prostorom («Narodne novine» broj 138/09), u području (ATFM) protoka zračnog prometa sukladno Uredbi EC br. 255/2010 o općim pravilima za upravljanje protokom zračnog prometa i pripadajućeg Pravilnika o upravljanju protokom zračnog prometa («Narodne novine» broj 73/11), te u području (PANS-OPS) utvrđivanja i odobravanja instrumentalnih letnih procedura sukladno Pravilniku o oblikovanju i načinu utvrđivanja postupaka i drugih uvjeta za sigurno uzlijetanje i slijetanje zrakoplova («Narodne novine» broj 14/13). Tijekom 2013. godine izvršeno je 6 nadzora sigurnosti sjedišta HKZP-a prema sljedećim područjima: dva nadzora ASM, dva nadzora ATFM, dva nadzora PANS-OPS. Pored navedenog, izvršeno je 8 nadzora podružnica HKZP-a u području ATFM sukladno Uredbi (EC) br. 1033/2006 i pripadajućeg Pravilnika o zahtjevima za procedure za planove leta u fazi prije polijetanja za jedinstveno europsko nebo («Narodne novine» broj 37/11). Napravljena je i jedna analiza dokumentacije, nadzor-„Desktop Review“-a za potrebe utvrđivanja kvalitete izrade Priručnika za rad kontrolora protoka zračnog prometa. Tijekom nadzora primijećena su tri neudovoljavanja koja su rezultirala podizanjem (jedan iz područja upravljanja protokom zračnog prometa te dva iz područja upravljanja zračnim prostorom). Tijekom 2013. godine nastavilo se s praćenjem implementacije korektivnih mjera za otklanjanje nalaza neudovoljavanja iz područja ATFM. Unutar nadzora ATFM funkcije, Odjel je tijekom tekuće godine nadzirao obaveze pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (HKZP), pilota zrakoplova i korisnika zračnog prostora u pogledu pridržavanja slotova polijetanja zrakoplova (-

5+10 min od proračunatog vremena polijetanja), te je izradio i poslao godišnje izvješća operatorima zrakoplova i HKZP-u u kojem se navodi razina pridržavanja slota za polijetanje, koja je u 2013. godini u granicama 11,4%, što je u ispod europskog prosjeka koji iznosi 12,9%. Također u području upravljanja protokom zračnog prometa su se pratila izuzeća od ATFM slota u polijetanju zrakoplova, te je utvrđeno da je bilo 1,13% izuzetih letova što je iznad propisane granice od 0,6%, te je stoga napravljeno izvješće te o tomu upoznata Europska komisija. Pored navedenog, tijekom 2013. godine, Odjel je obavljao i stručne poslove za potrebe Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom, temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o osnivanju nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom («Narodne novine» broj 116/09). Odjel je također tijekom 2013. godine aktivno sudjelovao u izradi Nacrta plana mjerenja učinkovitosti usluga u zračnoj plovidbi i mrežnih funkcija propisanim Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 390/2013 od 9. svibnja 2013. o uspostavljanju programa mjerenja učinkovitosti usluga u zračnoj plovidbi i mrežnih funkcija.

Odjel usluga zrakoplovnog informiranja i zrakoplovne meteorologije obavljao je poslove nadzora usluga zrakoplovnog informiranja i zrakoplovne meteorologije. Broj nadzora u 2013. godini povećan je u odnosu na 2012. godinu. Tako je izvršeno 11 nadzora u području usluga zrakoplovnog informiranja, te 10 u području usluga zrakoplovne meteorologije. U sjedištu uprave Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. izvršena su dva nadzora pružanja usluga zrakoplovnog informiranja, te jedan nadzor pružanja usluga zrakoplovne meteorologije. U podružnicama svih kontroliranih aerodroma na kojima HKZP pruža usluge, izvršen je po jedan nadzor usluga zrakoplovnog informiranja, te po jedan nadzor usluga zrakoplovne meteorologije tijekom 2013. godine. Fokus nadzora bio je na provođenju korektivnih mjera za zatvaranje otvorenih nalaza iz prošlih godina, te ispunjavanju zajedničkih zahtjeva Uredbe (EU) br. 1035/2011. Tako su u 2013. godini zatvorena 9 nalaza vezana za pružanje usluga zrakoplovnog informiranja, te jedan nalaz vezan za pružanje usluga zrakoplovne meteorologije. Istovremeno su otvorena tri nova nalaza vezana za pružanje usluga zrakoplovnog informiranja, te dva nova nalaza u pružanju usluga zrakoplovne meteorologije.

Odjel usluga komunikacija, navigacije i nadzora obavljao je nadzore sigurnosti u području pružanja usluga komunikacije, navigacije i nadzora. U 2013. godini ukupno je obavljeno 16 nadzora, i to: 15 nadzora prema Uredbi (EU) br. 1035/2011, jedan nadzor prema Uredbi (EC) br. 1032/2006. Obavljeni su nadzori Podružnica HKZP-a i to Zadar, Split, Brač (s obzirom da se CNS usluga na Braču održava i nadzire iz Podružnice Split, vođen je kao jedan nadzor), Dubrovnik, Rijeka, Pula, Lošinj (s obzirom da se CNS usluga na Lošinju održava i nadzire iz Podružnice Pula, vođen je kao jedan nadzor), te Osijek. Obavljen je izvanredni nadzor CNS usluga podružnice HKZP-a u Puli. Odjel je proveo nadzor nad implementacijom dvije promjene vezane za sigurnost (sustav FAMA (implementacija AMHS-a) i DME IST). Odjel je u 2013. godini otvorio 16 nalaza neudovoljavanja HKZP-a, nakon čega je prihvaćao te pratio korektivne mjere predložene od strane HKZP-a. Odjel je tijekom 2013. godine godine zatvorio 8 otvorenih nalaza HKZP-a iz prijašnjih nadzora. U suradnji s Uredom upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa, Odjel je sudjelovao u analizi izvanrednih događaja iz područja usluga komunikacije, navigacije i nadzora. Odjel je kontinuirano provodio nadzor interoperabilnosti u mreži upravljanja civilnim zračnim prometom, te je u 2013. godini, od strane pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, zaprimljeno/pregledano 22 EZ izjave o verifikaciji i pripadajućih tehničkih dosjea. U 2013. godini odobreno 23 programa osposobljavanja.

Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa

Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa je obavljao poslove nadzora sigurnosti aerodroma i aerodromskih usluga (članak 130. Zakona o zračnom prometu) i poslove nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u skladu s odredbama Zakona i Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1.

PREGLED NADZORA SIGURNOSTI U 2013. GODINI

Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa					
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora			Realizacija
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	%
Odjel aerodroma	Aerodromi i aerodromske usluge – operatori aerodroma sa Svjedodžbom aerodroma	18	(18)	17	94%
	Aerodromi i aerodromske usluge – operatori aerodroma s odobrenjem za uporabu	2	+10 (12)	19	100%
	Pružatelji zemaljskih usluga	0	+1 (1)	1	100%
	Organizacije za stručno osposobljavanje	2	-1 (1)	1	100%
Odjel zaštite zračnog prometa	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori aerodroma	23	-5 (18)	17	94%
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori zrakoplova	13	-3 (10)	4	40%
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – ostali subjekti	9	-5 (4)	1	25%
Ukupno Sektor		67	-3 (64)	60	94%

Odjel aerodroma

Odjel aerodroma je obavljao poslove nadzora sigurnosti aerodroma i aerodromskih usluga (članak 130. Zakona o zračnom prometu) prema odobrenom godišnjem planu nadzora za 2013. godinu u svrhu utvrđivanja udovoljavanja propisanim zahtjevima fizičkih i pravnih osoba koje podliježu nadzoru u skladu s propisima donesenima na temelju Zakona. Pod pojmom nadzora obuhvaćene su aktivnosti certifikacije i kontinuiranog udovoljavanja propisanim zahtjevima od strane aerodroma sa svjedodžbom aerodroma, aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga te ovlaštenih organizacija za stručno osposobljavanje. Pod nadležnošću Odjela je 11 aerodroma sa svjedodžbom aerodroma, 15 aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma, 10 pružatelja zemaljskih usluga te četiri ovlaštene organizacije za stručno osposobljavanje, kako slijedi (broj se tijekom godine mijenjao).

Aerodromi sa svjedodžbom aerodroma

R. br.	Naziv aerodroma	Operator aerodroma	Vrsta svjedodžbe	Napomena
1.	Zračna luka Dubrovnik	Zračna luka Dubrovnik d.o.o.	trajna	AIP
2.	Zračna luka Pula	Zračna luka Pula d.o.o.	trajna	AIP
3.	Zračna luka Split	Zračna luka Split d.o.o.	trajna	AIP
4.	Zračna luka Zadar	Zračna luka Zadar d.o.o.	trajna	AIP
5.	Zračna luka Zagreb	Međunarodna zračna luka Zagreb d.d.	trajna	AIP
6.	Zračna luka Osijek	Zračna luka Osijek d.o.o.	trajna	AIP
7.	Zračna luka Mali Lošinj	Zračno pristanište Mali Lošinj d.d.	privremena	AIP
8.	Zračna luka Rijeka	Zračna luka Rijeka d.o.o.	privremena	AIP
9.	Zračna luka Varaždin	Varaždin Airport d.o.o.	trajna	VFR PRIRUČNIK / VFR MANUAL
10.	Zračna luka Brač	Aerodrom Brač d.o.o.	privremena	AIP
11.	Aerodrom Campano-Ž-Medulin	Aeroklub Krila Istre	privremena	VFR PRIRUČNIK / VFR MANUAL

Tablica 1: Popis aerodroma sa svjedodžbom aerodroma

Aerodromi s odobrenjem za uporabu aerodroma

R. br.	Naziv aerodroma	Operator aerodroma	Odobrenje	Valjanost odobrenja
1.	Bjelovar-Brezovac	Zrakoplovni klub Bjelovar	Odobrenje za uporabu	26.03.2014.
2.	Čakovec	Aeroklub Međimurje	Odobrenje za uporabu	28.06.2014.
3.	Grobničko polje	Zrakoplovno društvo Krila Kvarnera	Odobrenje za uporabu	14.06.2014.
4.	Otočac	Aeroklub Krila Gacke	Odobrenje za uporabu	22.08.2014.
5.	Sinj	Aeroklub Sinj	Odobrenje za uporabu	19.07.2014.
6.	Sopot-Vinkovci	Zrakoplovni klub Vrabac	Odobrenje za uporabu	28.06.2014.
7.	Vrsar	North Adria Aviation d.o.o.	Odobrenje za uporabu	31.12.2013.
8.	Zabok-Gubaševo	Krapinsko-zagorski aerodrom d.o.o.	Odobrenje za uporabu	trajno
9.	Čepin	Aeroklub Osijek	Odobrenje za uporabu	01.08.2014.
10.	Hvar	Aeroklub Faros	Odobrenje za uporabu	28.06.2014.
11.	Vukovar-Borovo naselje	Aeroklub Borovo	Odobrenje za uporabu	17.05.2014.
12.	Zvekovac	Aeroklub Dubrava	Odobrenje za uporabu	trajno
13.	Daruvar	Aeroklub Ždral	Odobrenje za uporabu	31.12.2014.

R. br.	Naziv aerodroma	Operator aerodroma	Odobrenje	Valjanost odobrenja
14.	Buševac	Aeroklub Velika Gorica	Odobrenje za uporabu	29.03.2014.
15.	Lučko	Aeroklub Zagreb	Odobrenje za uporabu	26.04.2014.

Tablica 2: Popis aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma

Na svim aerodromima s odobrenjem za uporabu aerodroma obavlja se isključivo VFR promet po VFR pravilima letenja, a podaci o aerodromima objavljeni su u VFR priručniku (*VFR Manual*) kojeg objavljuje Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. Isto tako, stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 127/13), na tim aerodromima dozvoljene su sve letačke aktivnosti.

Pružatelji zemaljskih usluga

R. br.	Zračna luka	Pružatelj zemaljskih usluga
1.	Zračna luka Dubrovnik	– Zračna luka Dubrovnik d.o.o. – Newrest d.o.o. – INA-Avioservisi d.d.
2.	Zračna luka Pula	– Zračna luka Pula d.o.o. – INA-Avioservisi d.d.
3.	Zračna luka Split	– Zračna luka Split d.o.o. – INA-Avioservisi d.d.
4.	Zračna luka Zadar	– Zračna luka Zadar d.o.o. – INA-Avioservisi d.d.
5.	Zračna luka Zagreb	– Međunarodna zračna luka Zagreb d.d. – INA-Avioservisi d.d.
6.	Zračna luka Osijek	– Zračna luka Osijek d.o.o. – INA-Avioservisi d.d.
7.	Zračna luka Rijeka	– Zračna luka Rijeka d.o.o. – INA-Avioservisi d.d.
8.	Zračna luka Brač	– Aerodrom Brač d.o.o. – INA-Avioservisi d.d.

Tablica 3: Popis pružatelja zemaljskih usluga

Organizacije za stručno osposobljavanje

R. br.	Organizacija za stručno osposobljavanje	Valjanost odobrenja
1.	Školski centar zračne luke Dubrovnik	17.01.2014.
2.	Školski centar zračne luke Zagreb	17.01.2014.
3.	Školski centar zračne luke Split	17.01.2014.
4.	Tehničko veleučilište Zagreb	30.09.2014.

Tablica 4: Popis organizacija za stručno osposobljavanje

PREGLED NADZORA SIGURNOSTI U 2013. GODINI

Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa					
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora			Realizacija
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	%
Odjel aerodroma	Aerodromi i aerodromske usluge – operatori aerodroma sa Svjedodžbom aerodroma	18	(18)	17	94%
	Aerodromi i aerodromske usluge – operatori aerodroma s odobrenjem za uporabu	2	+10 (12)	19	100%
	Pružatelji zemaljskih usluga	0	+1 (1)	1	100%
	Organizacije za stručno osposobljavanje	2	-1 (1)	1	100%

Obrazloženja i pojašnjenja u vezi s realizacijom planova nadzora

Nadzor operatora aerodroma sa svjedodžbom aerodroma

Nadzor je obavljen u opsegu od 94% uz napomenu da je nenajavljeni nadzor procesa prihvata i otpreme zrakoplova Zračne luke Osijek otkazan zbog malog prometa putnika, prtljage, tereta i pošte.

Nadzor operatora aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma

U prvoj odobrenoj verziji plana nadzora aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma za 2013. godinu planirana su dva nadzora. Obzirom na radionicu održanu u drugom mjesecu 2013. godine te zaključka s radionice da se operatorima aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma daje koncesija na godinu dana, plan nadzora je ispravljen i planirani broj nadzora za aerodrome s odobrenjem za uporabu aerodroma je povećan na 12 nadzora. Međutim, broj podnesenih zahtjeva za izdavanje odobrenja za uporabu aerodroma bio je veći i od ispravljenog plana te je na kraju 2013. godine izvršeno 19 nadzora.

Nadzor pružatelja zemaljskih usluga

U prvoj odobrenoj verziji plana nadzora pružatelja zemaljskih usluga za 2013. godinu nije planiran ni jedan nadzor. No, obzirom na činjenicu da su INA-Avioservisi d.d. u 2013. godini podnijeli zahtjev za odobrenje pružatelja zemaljskih usluga, plan nadzora je ispravljen na četiri nadzora od kojih su tri bila usmjerena na INA-Avioservise d.d., a jedan na novog pružatelja zemaljskih usluga koji bi se eventualno pojavio tijekom 2013. godine. Na kraju 2013. godine realiziran je jedan nadzor i to INA-Avioservisi d.d. u Zračnoj luci Zagreb. Dva su nadzora INA-Avioservisa d.d. ostala nerealizirana te su preplanirana za 2014. godinu iz objektivnih razloga uvjetovanih neplaniranim povećanjem obima poslova u svezi prijenosa svjedodžbe aerodroma s operatora Zračne luke Zagreb d.o.o. na Međunarodnu zračnu luku Zagreb d.d. Tijekom 2013. godine nije bilo zahtjeva za odobrenje novih pružatelja zemaljskih usluga te time ni potrebe za nadzorom.

Nadzor organizacija za stručno osposobljavanje

Za 2013. godinu planirana su dva nadzora organizacija za stručno osposobljavanje. Obzirom da je u siječnju 2013. godine na snagu stupio novi Pravilnik o stručnom osposobljavanju zaposlenika i drugih ugovornih djelatnika

aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga i korisnika usluga aerodroma koji samostalno obavljaju zemaljske usluge («Narodne novine» broj 7/13) plan nadzora je ispravljen s dva na četiri nadzora. Na kraju 2013. godine izvršen je jedino nadzor Tehničkog veleučilišta u Zagrebu za program osposobljavanja "Grupa 8: Održavanje i pregled objekata i operativne površine aerodroma, Podgrupa a) održavanje i pregled instalacija i uređaja sustava prilaznih svjetala i rasvjete operativne površine aerodroma". Ostala tri nadzora nisu realizirana iz razloga što se Školski centri Zagreb, Split i Dubrovnik nisu uspjeli uskladiti s novim Pravilnikom te su nadzori iz objektivnih razloga preplanirani za 2014. godinu.

Sadržaj nadzora

Odjel aerodroma je u 2013. godini obavljao nadzore u područjima kontrole i dokumentiranosti podataka objavljenih u Zborniku zrakoplovnih informacija (AIP); kontrolu postupaka nadzora izgradnje oko aerodroma te aerodromske karte (aerodrome chart, parking/docking chart i obstacle chart); kontrolu vizualnih sredstava za navigaciju; kontrolu označavanja prepreka; kontrolu ispravnosti i kvalitetu sustava održavanja infrastrukture aerodroma, a prije svega operativne površine (stajanke i manevarske površine) s pripadajućim uređajima i sredstvima; kontrolu spasilačko-vatrogasne zaštite na aerodromu; kontrolu redovitosti i kvalitete održavanja vozila, sredstava i druge opreme koja se koristi u procesima prihvata i otpreme i spasilačko-vatrogasnoj službi; kontrolu obučenosti zaposlenih u procesima prihvata i otpreme zrakoplova, u spasilačko-vatrogasnoj službi te održavanju; organizaciju i provedbu te dokumentiranost pojedinih procesa u prihvatu i otpremi zrakoplova, putnika, prtljage i tereta; kontrolu sadržaja, te ažuriranja i primjene Aerodromskog priručnika; stupanj implementacije i primjene sustava upravljanja sigurnošću; skladištenje te kvalitetu goriva, utakanje goriva u zrakoplov te „follow up“ nadzore.

Nesukladnosti s nadzora aerodroma sa svjedodžbom aerodroma

Na temelju rezultata nadzora operatora aerodroma sa svjedodžbom aerodroma, u smislu vrste nesukladnosti, veći dio otvorenih nesukladnosti odnosi se na usklađivanje postojeće infrastrukture aerodroma (npr. osnovna staza uzletno-sletne staze, sigurnosna površina kraja uzletno-sletne staze, stanje operativne površine, ugradnja sustava rasvjete središnje crte itd.) s odredbama propisanim u Pravilniku o aerodromima («Narodne novine» broj 64/12). Takve nesukladnosti zahtijevaju znatno duži rok za otklanjanje zbog svoje kompleksnosti i visine troškova. Stoga je otklanjanje takvih nesukladnosti moguće jedino kroz faze. Utvrđene nesukladnosti mogu se grupirati u četiri velike grupe:

- grupa nesukladnosti iz područja infrastrukture (fizička obilježja, vizualni sustavi za navigaciju, održavanje);
- grupa nesukladnosti iz područja spasilačko-vatrogasne službe (oprema, održavanje);
- grupa nesukladnosti iz područja prihvata i otpreme zrakoplova, prtljage, putnika i pošte; te
- grupa nesukladnosti koju čine nesukladnosti iz područja aeronautičkih podataka objavljenih u Zborniku zrakoplovnih informacija (AIP), nesukladnosti vezane uz Aerodromski priručnik i nesukladnosti vezane na sustav upravljanja sigurnošću (SMS).

Tako je u razdoblju od ožujka 2009. godine do 31. prosinca 2013. godine otvoreno sveukupno 1.193 nesukladnosti na aerodromima sa svjedodžbom aerodroma, od toga 79 nesukladnosti u 2013. godini. Zatvorena je sveukupno 991 nesukladnost (83%), od toga 246 nesukladnosti u 2013. godini. Na dan 31. prosinca 2013. godine ostalo je sveukupno otvoreno 172 nesukladnosti (14%). Najveći postotak zatvorenih nesukladnosti imala je zračna luka Dubrovnik (95%) dok je najmanji postotak imao aerodrom Campano (30%).

Nesukladnosti s nadzora aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma

Na aerodromima s odobrenjem za uporabu aerodroma je do 31. prosinca 2013. godine dokumentirano sveukupno 136 nesukladnosti od čega je zatvoreno 73 nesukladnosti (54%), a ostala je otvorena 61

nesukladnost (45%). Većina otvorenih nesukladnosti na aerodromima s odobrenjem za uporabu aerodroma odnosi se na:

- a) stanje operativne površine aerodroma, točnije na:
 - podatke o uzdužnom i poprečnom nagibu na operativnoj površini;
 - podatke o nosivosti tla operativne površine; te
 - podatke o ravnosti tla operativne površine.
- b) geodetski elaborat u kojem su sadržane:
 - aerodromska karta (Aerodrome Chart);
 - VFR karta (VFR Chart); te
 - karta prepreka (ICAO Tip A: *Aerodrome Obstacle Chart*).

Odjel zaštite zračnog prometa

Odjel zaštite zračnog prometa je obavljao poslove nadzora zaštite civilnog zračnog prometa u skladu s odredbama Zakona o zračnom prometu i Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 i Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1.

Nadzor zaštite primarno se temelji, pored aktivnosti u područjima zakonodavstva, dokumentacije, organizacije i osposobljavanja, na mjerama kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa te institutima i ovlastima određenim člankom 133. Zakona o zračnom prometu. Mjere kontrole kvalitete određene su Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1.

Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa propisane su, u cilju osiguranja implementacije, učinkovitosti i održivosti zahtjeva određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, mjere kontrole kvalitete, od kojih su sljedeće preventivnog karaktera i naročito relevantne za funkciju nadzora:

1. Audit zaštite;
2. Inspekcija zaštite;
3. Prosudba zaštite.

PREGLED NADZORA ZAŠTITE U 2013. GODINI

Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa					
Odjel	Područje nadzora	Broj nadzora			Realizacija
		Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	%
Odjel zaštite zračnog prometa	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori aerodroma	23	-5 (18)	17	94%
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – operatori zrakoplova	13	-3 (10)	4	40%
	Mjere kontrole kvalitete zaštite CZP – ostali subjekti	9	-5 (4)	1	25%

Mjere kontrole kvalitete civilnog zračnog prometa obavljene su temeljem Plana kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa za 2013. godinu, metodologijom određenom Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa. Plan kontrole kvalitete za 2013. godinu, intenzitetom odnosno brojem mjera, značajno nadilazi kriterije određene navedenim programom. U odnosu na 2012. godinu, tijekom koje je planirano 36

mjera kontrole kvalitete, za 2013. godinu planirano je 45 mjera kontrole kvalitete, što predstavlja povećanje od cca 25 %, tj. 9 mjera kontrole kvalitete. Ovako povećan intenzitet, u odnosu na propisani, uvjetovan je potrebom uspostavljanja nadzora implementacije mjera određenih novim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, a ujedno i inicijalnom implementacijom novih segmenata sustava zaštite u dijelu zaštite tereta i pošte, konkretno zaštićenog sustava dostave i ACC3 prijevoznika. Implementacija navedenih sustava zaštite u izravnoj je korelaciji i sa statusom Republike Hrvatske kao punopravne članice Europske unije te posljedičnim aktivnostima Europske komisije. Osim toga planirana je i inicijalna implementacija nadzora u području upravljanja zračnom plovidbom.

Na poslove kontrole kvalitete tijekom 2013. godine iznimno su utjecale sljedeće okolnosti:

1. Proces prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage, koji je naročito intenziviran tijekom 2. polugodišta;
2. Procesi uspostavljanja novih segmenata sustava zaštite u dijelu mjera za teret i poštu, poput zaštićenog lanca dostave, koji su se morali uspostaviti nakon stjecanja punopravnog članstva u EU;
3. Posjet i procjena stanja zaštite Europske komisije;
4. Neplanirana inspekcija zaštite Europske komisije u Zračnoj luci Zagreb.

Navedeni procesi i aktivnosti svojim prioritetima nametnuli su potrebu angažmana gotovo cjelokupnog sastava Odjela te su bitno uvjetovali realizaciju mjera kontrole kvalitete tijekom 2013. godine. Naročit utjecaj na realizaciju ostvaren je zbog aktivnosti vezanih uz posjet i procjenu stanja zaštite od strane Europske komisije i inspekciju zaštite Europske komisije u Zračnoj luci Zagreb, koje nisu planirane godišnjim planom, a ostvarene su uz potpuni angažman svih resursa Odjela tijekom tri kalendarska mjeseca zbog priprema i otklanjanja nalaza.

Naime, temeljem ovlasti određenih Uredbom (EU) br. 72/2010 Europska komisija obavlja kontinuirane inspekcije zaštite u državama članicama. Inspekcije se obavljaju u cilju procjene razine usklađenosti mjera, procedura i struktura u području zaštite civilnog zračnog prometa i kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa sa zajedničkim općim pravilima zaštite, određenim Uredbom (EC) br. 300/2008. Države članice dužne su surađivati s Europskom komisijom u provedbi inspekcija. U skladu s postojećom praksom Europske komisije inicijalni posjet inspektora Komisije u cilju procjene stanja, obavljen je u razdoblju od 27. do 31. svibnja 2013. godine, a obuhvatio je procjenu stanja na nacionalnoj razini, odnosno aktivnosti Agencije, te na operativnoj razini u Zračnoj luci Zagreb. Izvješćem o procjeni stanja utvrđene su nesukladnosti sa zajedničkim općim pravilima i provedbenim propisima EU, te preporuke za otklanjanje.

Također, temeljem službenog zahtjeva upućenog Agenciji, kao nadležnom tijelu u području zaštite civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj, inspektori Europske komisije obavili su nenajavljenu inspekciju zaštite civilnog zračnog prometa u Zračnoj luci Zagreb, u razdoblju od 2. do 6. prosinca 2013. godine. Inspekcijom su obuhvaćena sva opća pravila i područja primjene određena Dodatkom Uredbe (EC) br. 300/2008 i pripadajućim implementacijskim aktima, odnosno Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3.

Nadležna ustrojstvena jedinica Europske komisije dostavila je dana 11. prosinca 2013. godine Agenciji obavijest s preliminarnom ocjenom nalaza o neusklađenostima u sljedećim područjima:

1. Kontrola pristupa (u dijelu nadležnosti operatora aerodroma i policije, nalazi se odnose i na dio perimetra sa zrakoplovnom bazom HRZ i PZO);
2. Zaštitni pregled osoba koje nisu putnici (u dijelu nadležnosti operatora aerodroma i policije);
3. Zaštitni pregled putnika i ručne prtljage (u dijelu nadležnosti policije);
4. Zaštitni pregled aerodromske opskrbe (u dijelu nadležnosti operatora aerodroma).

U cilju otklanjanja nalaza o nesuklađenostima trenutno su primijenjene mjere za otklanjanje ozbiljnih nedostataka ili odgovarajuće kompenzacijske mjere, koje je Agencija i formalno procijenila/potvrdila.

Zbog navedenih okolnosti i neplaniranih aktivnosti Europske komisije planski su izmijenjeni prioriteti pojedinih poslova Odjela zaštite zračnog prometa u području kontrole kvalitete, usmjeravanjem aktivnosti u segment nadzora zračnih luka, uvažavajući postojeće stanje, a posebno primjedbe i nalaze o nesukladnostima koje je utvrdila Europska komisija. Izmjena prioriteta i dodijeljenih vremenskih resursa rezultirala je objektivnim utjecajem na realizaciju plana nadzora u područjima operatora zrakoplova i ostalih subjekata.

Pored navedenog, planom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa za 2013. godinu planirane su i inspekcije zaštite šest operatora aerodroma s odobrenjem za uporabu aerodroma, od kojih tri nisu dovršili proces uspostave statusa mjera za aerodrome s odobrenjem za uporabu aerodroma (alternativne mjere, nove kategorije u Republici Hrvatskoj), uključujući i dokumentaciju relevantnu za zaštitu civilnog zračnog prometa, dok su dvije aktivnosti nadzora planirane kao rezervni resursi, koji su se pokazali nepotrebnim. Stoga nije bilo svrsishodno izvršenje pet planiranih inspekcija zaštite u segmentu operatora aerodroma.

Također, godišnjim planom su predviđene inspekcije zaštite tri operatora zrakoplova, koje nisu obavljene zbog statusa AOC-a i planiranja kao rezervnog resursa. Uvažavajući objektivnu potrebu izmjene prioriteta i kontinuirano dobru razinu mjera zaštite u ovom segmentu, ostvarena realizacija planiranih aktivnosti ocjenjuje se realnom i bez utjecaja na stanje zaštite.

U dijelu ostalih subjekata planom su predviđene mjere kod organizacija za osposobljavanje, u kontekstu procesa prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage. Tijekom 2013. godine niti jedan od subjekata nije ostvario status u području osposobljavanja te nisu obavljene tri planirane inspekcije. Istovjetni razlozi su uvjetovali i realizaciju u dijelu određenih subjekata u sustavu zaštićenog lanca dostave (dvije inspekcije). Uvažavajući objektivnu potrebu izmjene prioriteta i činjenicu kako su subjekti u ovom segmentu u postupku inicijalnog ustrojavanja, ostvarena realizacija planiranih aktivnosti ocjenjuje se realnom i bez utjecaja na stanje zaštite.

Od ukupnog broja mjera kontrole kvalitete za 2013. godinu, planirano je 11 najavljenih inspekcija zaštite. Tijekom izvještajnog razdoblja samo je jedna mjera obavljena uz prethodnu najavu, primjenjujući pravila propisana EU zakonodavstvom. Izmjena postupanja obavljena je zbog praktične prilagodbe EU propisima, temeljem kojih inspekcije zaštite u načelu trebaju biti nenajavljene. Od 22 mjere kontrole kvalitete, 17 je obavljeno u zračnim lukama, četiri kod operatora zrakoplova i jedna u području ostalih subjekata. Mjerama kontrole kvalitete ukupno je utvrđeno 16 nalaza o mjerama/postupcima/dokumentaciji koja nije usklađena s odredbama Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 (2012. godine: 15 nalaza).

Nalazi o sukladnostima/nesukladnostima ocjenjuju se stupnjevima određenim Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1, među kojima su relevantni:

- 2 – UDOVOLJAVA/POŽELJNO POBOLJŠANJE
- 3 – NE UDOVOLJAVA/MANJI NEDOSTACI
- 4 – NE UDOVOLJAVA/OZBILJNI NEDOSTACI

Od 16 utvrđenih nalaza o nesukladnostima s odredbama Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, 15 je utvrđeno kod operatora aerodroma, a jedan kod operatora zrakoplova.

U segmentu operatora aerodroma svi nalazi su stupnja 3. U segmentu operatora zrakoplova, utvrđen je jedan nalaz stupnja 3. Distribucija nalaza po pojedinim setovima međusobno povezanih mjera djelomično je izmijenjena dok je ukupan broj nalaza o nesukladnostima zadržan na razini 2012. godine.

Statističkom i analitičkom obradom nalaza i podataka prikupljenih obavljenim mjerama kontrole kvalitete i operativnim aktivnostima, identificirana su i sljedeća područja/aktivnosti/mjere s višom razinom neusklađenosti s metodama i sredstvima zaštite propisanih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, prvenstveno u dijelu nadležnosti operatora aerodroma:

1. Kontrola ulaska i kretanja u štićenim područjima zračnih luka i nadalje nije na zadovoljavajućoj razini odnosno potrebna su unaprjeđenja;
2. Zaštitni pregled putnika i ručne prtljage.

ZAKLJUČAK - PREGLED NADZORA SIGURNOSTI U 2013. GODINI NA RAZINI AGENCIJE

Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo				
Sektor	Broj nadzora			Realizacija
	Plan	Ispravak Plana	Izvršeno	%
Sektor letačkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije	478	+7 (485)	456	94%
Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi	74	+2 (76)	76	100%
Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa aerodroma	67	-3 (64)	60	94%
Ukupno Agencija	619	+6 (625)	592	95%

Godišnjim programom rada za 2013. godinu, u Planu nadzora planirano je ukupno 414 nadzora na razini Agencije. Navedeni ukupni broj nadzora je tijekom 2013. godine revidiran i usklađen s novim potrebama za nadzore, a ujedno je za potrebe ovoga Izvješća broj nadzora ujednačen prema istom kriteriju za sve sektore, te je ustanovljen novi broj planiranih nadzora za 2013. godinu - 619. U tablici nadzora izvršene su i ispravke Plana nadzora zbog postojanja objektivnih okolnosti za manji odnosno veći broj planiranih nadzora u 2013. godini. Objektivne okolnosti odnose se planirane nadzore koji su bili bazirani na procjenama mogućih potreba za nadzorima zrakoplovnih subjekata tijekom 2013. godine, a koje se nisu ostvarile. Nadalje, za određeni broj planiranih nadzora nije bilo utemeljenja/svrishodnosti obzirom da su subjekti nadzora prestali s izvođenjem operacija ili su odustajali od zahtjeva za ishođenjem svjedodžbe/odobrenja u svrhu koje je bilo planirano provođenje nadzora. Jednako tako, određeni broj planiranih nadzora nije bilo svrishodno provoditi iz drugih okolnosti koje nije bilo moguće predvidjeti prilikom planiranja, a opisane su u obrazloženjima i pojašnjenjima u vezi s realizacijom planova nadzora. Zaključno, realizacija Plana nadzora na razini Agencije pokazuje ostvarenje od 98%. Ukupno je izvršeno 592 nadzora od 625 realno ostvarivih nadzora u 2013. godini.

3.1.2 Nadzor nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet

Dana 13. ožujka 2013. godine, temeljem članka 5. stavka 20. Zakona, sklopljen je Sporazum o suradnji između Ministarstva obrane i Agencije kojim je postavljen okvir za nadzor nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet te kojim je predviđeno uspostavljanje i djelovanje Zajedničkog civilno-vojnog odbora za zračni promet.

Svrha Sporazuma je detaljnije utvrđivanje sadržaja, uvjeta i načina međusobne suradnje Ministarstva obrane i Agencije u provedbi aktivnosti u obavljanju zajedničkih poslova u području zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, u okviru propisanih nadležnosti i djelokruga rada.

Cilj Sporazuma je osiguranje najvišeg mogućeg stupnja sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj.

Područja suradnje prema Sporazumu obuhvaćaju sljedeća područja zračnog prometa od interesa za Ministarstvo obrane i Agenciju: nadzor usklađenosti vojnih objekata i vojne opreme u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet, nadzor sigurnosti zračnog prometa, istraživanje događaja povezanih sa sigurnošću letenja u kojima su sudjelovali civilni i vojni zrakoplovi, izradu nacrtu prijedloga podzakonskih propisa, te ostala područja suradnje iz nadležnosti i djelokruga rada Ministarstva obrane i Agencije.

U 2013. godini imenovani su članovi Zajedničkog civilno-vojnog odbora za zračni promet, te su održane dvije sjednice na kojima su, među ostalim, imenovani predsjednik i tajnik Odbora, usvojen Poslovnik o radu te usvojeni generički postupci za razmjenu podataka o nadzoru.

3.1.3 Pokrenuti prekršajni postupci iz područja civilnog zrakoplovstva

Agencija, u okviru nadležnosti nadzora i inspekcije sigurnosti zračnog prometa, propisanih člankom 5. stavkom 7. točka 14. Zakona, a u svezi s člankom 109. i člankom 112. stavak 1. Prekršajnog zakona («Narodne novine» broj 107/07, 39/13 i 157/13), kao ovlašteni tužitelj, ima pravo i obvezu protiv počinitelja prekršaja iz područja civilnog zrakoplovstva podnositi optužne prijedloge ili izdavati prekršajne naloge.

Prekršajni postupci vode se u Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture/Upravi zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte/Sektor zračnog prometa, kao ovlaštenog tijela za vođenje prekršajnog postupka u prvom stupnju, sukladno članku 163. Zakona. U drugom stupnju u povodu izjavljene žalbe odlučuje Visoki prekršajni sud.

PREGLED PREKRŠAJNIH POSTUPAKA POKRENUTIH U 2013. GODINI

U 2013. godini Agencija je, kao ovlašteni tužitelj, pokrenula 6 prekršajnih postupaka. Optužnim prijedlogom je pokrenula četiri postupka, a izdavanjem prekršajnog naloga dva postupka. U jednom postupku pokrenutom optužnim prijedlogom, sukladno članku 109.e stavak 3. Prekršajnog zakona, postignut je Sporazum o priznavanju krivnje počinitelja i sankciji, temeljem kojeg su stranke potpisale Izjavu za donošenje odluke o prekršaju na temelju sporazuma stranaka. Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture prihvatilo je Izjavu stranaka i donijelo Rješenje kojim je okrivljenika proglasilo krivim.

Prekršajni postupci pokrenuti su zbog sljedećih prekršaja:

1. Nepoštivanja propisa koji reguliraju dopuštenje za letenje zrakoplovom, posjedovanje dozvole pilota, odobrenje plana leta, odobrenje za izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje, odobrenje za skokove padobranima – stjecaj prekršaja iz članka 25. stavak 3., članka 19. stavak 2., članka 19. stavak 4., članka 103. stavak 1. Zakona, kažnjivi temeljem članka 150. stavak 1. točka 10., članka 150. stavak 1. točka 24., članka 156. stavak 1. točka 12. i članka 156. stavak 4. Zakona.
2. Nepoštivanja propisa koji se primjenjuju na komercijalni zračni prijevoz helikopterom – prekršaj iz članka 60. stavak 1. i članka 13. stavak 2. Zakona, kažnjiv temeljem članka 150. stavak 1. točka 9. Zakona.
3. Nepostupanje prema izrečenoj zabrani i naređenju zrakoplovnog inspektora – prekršaj iz članka 134. stavak 2. Zakona, kažnjiv temeljem članka 155. stavak 1. točka 2. Zakona.
4. Letenja ispod minimalne dopuštene visine propisane odredbom članka 19. stavak 3. Pravilnika o letenju zrakoplova («Narodne novine» broj 109/09) – prekršaj iz članka 13. stavak 2. Zakona, kažnjiv temeljem članka 156. stavak 1. Zakona.
5. Izvođenja leta po pravilima vizualnog letenja iznad oblaka u situaciji u kojoj nije bilo zajamčeno prilaženje i slijetanje na aerodrom odredišta u vizualnim meteorološkim uvjetima te izvanaerodromskog slijetanja bez prethodnog odobrenja Agencije – stjecaj prekršaja iz članka 13. stavak 2. i članka 19. stavak 1. Zakona, kažnjiv temeljem članka 152. stavak 1. točka 1. i članka 152. stavak 1. točka 3. Zakona.

6. Održavanja javnog natjecanja ili izložbe na kojima sudjeluju zrakoplovi (zrakoplovne priredbe) bez odobrenja Agencije – prekršaj iz članka 21. stavak 1., kažnjiv temeljem članka 150. stavak 1. točka 30. Zakona.

3.1.4 Aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa

Osim nadzora zaštite civilnog zračnog prometa, aktivnosti u području zaštite civilnog zračnog prometa uvjetovane su određenim brojem neplaniranih, izvanrednih događaja i promjenama stanja/sustava zaštite civilnog zračnog prometa na međunarodnoj i regionalnoj razini. U funkciji nadležnog tijela u području zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj ostvarene su aktivnosti u područjima zakonodavstva i normativnog uređenja, suradnje s tijelima koja čine sustav zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući i međunarodnu razinu, preventivnih mjera zaštite, tehničke opreme i infrastrukture za zaštitu zračnog prometa i općenito praćenja primjene Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 te osposobljavanja za zaštitu civilnog zračnog prometa.

Tijekom 2013. godine, kao ključne događaje i procese potrebno je izdvojiti:

1. Donošenje novog Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3;
2. Proces prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage;
3. Inicijalnu primjenu ovlasti nadzora Europske komisije, obavljanjem 1. inspekcije zaštite u Republici Hrvatskoj;
4. Inicijalno uređenje sustava zaštićenog lanca dobave te statusa pojedinih subjekata sustava - Reguliranih agenata i ACC 3 prijevoznika.

Navedeni događaji i procesi, zbog složenosti, značaja i potrebnog opsega angažmana radnika Odjela uvjetovali su radne prioritete i utjecali na sposobnost i mogućnost realizacije svih planiranih aktivnosti.

I. ZAKONODAVSTVO I NORMATIVNO UREĐENJE

Proces unaprjeđenja i usklađenja zakonodavnog okvira Republike Hrvatske u domeni zaštite civilnog zračnog prometa s europskim regulatornim aktima te međunarodnim standardima i preporučenom praksom nastavljen je i tijekom 2013. godine aktivnostima na izradi, donošenju, evaluaciji i prijevodu akata, s naglaskom na:

1. Analizu razlika u odnosu na amandman 13 ICAO Annex-a 17;
2. Prijedlog izmjena teksta i odredbi Pravilnika o izvješćivanju događaja povezanih sa sigurnošću u zračnom prometu, u cilju normativnog uređenja izvještajnih elemenata sustava reakcije na djela ometanja odnosno ugrožavanja sigurnosti leta zrakoplova laserima;
3. Nove Uredbe EU u području zaštite civilnog zračnog prometa – aktivnosti tehničke redakture prijevoda;
4. Mišljenje i prijedloge na nacrt teksta novog Zakona o policijskim poslovima i ovlastima, u kontekstu utjecaja na ovlasti i poslove Agencije;
5. Mišljenje i prijedloge na nacrt teksta Zakona o kritičnoj infrastrukturi, kojim se određuju sustav i mjere zaštite kritične infrastrukture na nacionalnoj i europskoj razini;
6. Nacrt teksta i donošenje novog Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa u RH, Izdanje 3;
7. Nacrt teksta i donošenje novog Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa u RH, Izdanje 1.

Nadzor provedbe Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 kontinuirana je aktivnost i obveza Agencije temeljem članka 116. Zakona o zračnom prometu. Nadzorom su utvrđeni operativni nedostaci programa, područja u kojima je potrebno regulatorno unaprjeđenje kao i potreba konačnog usklađenja sa zakonodavnim okvirom EU. Navedene potrebe, pored potrebe implementacije novih instrumenata određenih

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 84/11), uvjetovale su potrebu izrade novog Nacionalnog programa.

U sklopu intenzivnog razvoja regulatornog okvira EU u domeni zaštite civilnog zračnog, ostvarenog u proteklom razdoblju, donijet je značajan broj novih regulatornih akata koji uključuju Uredbu (EU) br. 185/2010, kojom se propisuju detaljne mjere za implementaciju zajedničkih osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa, određenih Uredbom (EC) br. 300/2008. Osim navedenog akta na snagu je stupio i veći broj izmjena i dopuna osnovnih standarda zaštite civilnog zračnog prometa, ali i detaljnih mjera za implementaciju zajedničkih osnovnih standarda.

Na nacionalnoj razini, donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 84/11), uvjetovana je normativna implementacija sljedećih bitnih instrumenata za primjenu ovlasti i odgovornosti nadležnog tijela u području zaštite civilnog zračnog prometa kao i odgovornosti pojedinih subjekata zaštite:

1. Uvedena neovisnost programa zaštite civilnog zračnog prometa i programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa;
2. Promjena nadležnosti za zaštitni pregled putnika i ručne prtljage, s prijelaznim razdobljem od 36 mjeseci tijekom kojega operatori aerodroma moraju preuzeti operativnu primjenu i nadležnosti od Ministarstva unutarnjih poslova;
3. Provjera podobnosti osobe, tzv. "background check" za osobe koje obavljaju određene poslove zaštite u zaštitno ograničenim područjima aerodroma, definiran pravnom normom na razini zakona.

Uvažavajući navedeno, ali i obveze Republike Hrvatske u procesu dostizanja statusa punopravne članice EU, Agencija je pokrenula, temeljem zakonom određenih ovlasti i nadležnosti, postupak izrade nacrtu tekstova novog Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 i novog Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1 u skladu s nacionalnim planom usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU. Konačni nacrti tekstova dostavljeni su tijekom mjeseca veljače 2013. godine Nacionalnom povjerenstvu za zaštitu civilnog zračnog prometa na usvajanje i postupak donošenja. Dana 21. ožujka 2013. godine, Vlada Republike Hrvatske donijela je odluku o donošenju Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 te Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1.

II. SUSTAV ZAŠTITE/SURADNJA S NADLEŽNIM TIJELIMA

U odnosu na sustav zaštite i suradnju s tijelima nadležnim za mjere zaštite, naglasak u aktivnostima i nadalje je usmjeren na ustanovljavanje i operacionalizaciju funkcije Agencije kao Nadležnog tijela u području zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, odnosno primarno koordinaciju rada tijela nadležnih u pojedinim segmentima zaštite zračnog prometa te nadzor operativne provedbe preventivnih mjera zaštite.

S Ministarstvom unutarnjih poslova ostvarena je suradnja na regulatornoj i operativnoj razini, posebno u segmentu kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa. Agencija inicirala zajedničke aktivnosti u cilju izrade metodološkog priručnika za obavljanje mjere kontrole kvalitete – Protokola testa zaštite. Protokol testiranja predstavlja sredstvo za standardizaciju postupaka testiranja i instrument koji omogućava statističko i analitičko praćenje rezultata testiranja.

Također, s Policijskom akademijom ostvarene su bilateralne aktivnosti u cilju uspostave sustavnog i planskog pristupa osposobljavanju RTG operatora, u kontekstu prijenosa ovlasti za obavljanje zaštitnih pregleda putnika i ručne prtljage na operatore aerodroma, posljedično povećane potrebe za osposobljavanjem u tom području te objektivnih organizacijskih zapreka za obavljanje obuke RTG operatora, zbog kojih temeljno osposobljavanje nije obavljeno u dužem razdoblju. Kroz inicijativu utvrđene su konkretne potrebe pojedinih operatora aerodroma te

potrebna dinamika osposobljavanja, temeljnog i obnove znanja, tijekom prijelaznog razdoblja za prijenos ovlasti za obavljanje zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage. Kroz aktivnosti utvrđeni su kriteriji i elementi redukcije sadržaja i opsega kolegija obuhvaćenih programima osposobljavanja za zaštitno osoblje koje obavlja zaštitne preglede osoba, ručne prtljage, predane prtljage i stvari u posjedu osoba. Kriteriji i elementi primijenjeni su u postupku odobravanja programa osposobljavanja tvrtke Securitas Hrvatska d.o.o. i Policijske akademije.

U skladu s nadležnostima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa i funkcijom Agencije kao nadležnog tijela ostvarena je aktivna suradnja tijela nadležnih za procjenu prijetnji civilnom zračnom prometu, SOA-e, MUP-a i Agencije, uz sudjelovanje predstavnika operatora zrakoplova i aerodroma. U koordinaciji Agencije, održavani su redoviti sastanci ili usmene konzultacije, s ciljem utvrđivanja i upoznavanja s razinom prijetnje te donošenja odgovarajućih i adekvatnih mjera reakcije ili dodatnih mjera zaštite.

Suradnja, na konzultativnoj razini je ostvarena i s pravnim osobama registriranim za zaštitarsku djelatnost, konzultacijama o organizacijskim i kvalitativnim zahtjevima za ustrojstvo takvih subjekata obzirom na potencijalno preuzimanje poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage.

III. MJERE ZAŠTITE I POSEBNI PROGRAMI ZAŠTITE

Nadzor primjene mjera zaštite civilnog zračnog prometa obavljen je kontinuiranim praćenjem operativne prakse i analizom podataka, uključujući i podatke prikupljene mjerama kontrole kvalitete.

Tijekom izvještajnog razdoblja, u cilju postizanja i održavanja adekvatne razine kvalitete primijenjenih mjera zaštite civilnog zračnog prometa izdane su sljedeće bitne upute, uvjeti i nalozi:

1. Donošenje Posebnih uvjeta za pravne osobe koje obavljaju određene poslove zaštite na aerodromu;
2. Donošenje preporuka aerodromima za implementaciju sustava za otkrivanje tekućih eksploziva;
3. Provedbeni nalog operatoru aerodroma Međunarodne zračne luke Zagreb za otklanjanje utvrđenih nesukladnosti i usklađivanje mjera zaštite sa zahtjevima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3.

Izmjenama zakonodavnog okvira prihvaćeni su europski standardi i dobra praksa u dijelu odgovornosti za obavljanje zaštitnih pregleda putnika i ručne prtljage. U odnosu na prethodna zakonodavna rješenja Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 84/11) posredno se utvrđuje obveza operatora aerodroma za konačno preuzimanje navedenih poslova od Ministarstva unutarnjih poslova. Propisan je i prijelazni rok za preuzimanje navedenih poslova, do mjeseca srpnja 2014. godine. Također, pravo operatora aerodroma na ugovorno povjeravanje poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage drugim subjektima ograničava se isključivo na pravne osobe registrirane za zaštitarsku djelatnost, a ne i Ministarstvo unutarnjih poslova, kako je to bilo uređeno prijašnjim modelima.

Donošenje posebnih uvjeta za pravne osobe registrirane za obavljanje zaštitarske djelatnosti koje obavljaju određene poslove zaštite civilnog zračnog prometa uređeno je Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa Republike Hrvatske, Izdanje 3 (21. ožujka 2013. godine). Točkom 1.0 Dodatka II-1-2 Nacionalnog programa određena je nadležnost Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za određivanje Posebnih uvjeta za pravne osobe koje obavljaju određene poslove zaštite na aerodromu.

Posebni uvjeti određuju se i daju u cilju osiguranja odgovarajuće sposobnosti pružatelja usluga, kao novog subjekta u sustavu zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj, za dostizanje i održavanje potrebne razine usklađenosti sa zahtjevima određenim za pojedine mjere zaštite civilnog zračnog prometa, odnosno osiguranja kvalitete i ujednačenosti mjera zaštite koje obavljaju temeljem ugovora s operatorom aerodroma. Posebni uvjeti predstavljaju specifične i dodatne zahtjeve koji se temelje isključivo na načelima i standardima određenim Europskom normom EN 16082:2011 *Airport and Aviation Security Services*, međunarodnim

standardima, preporukama i praksi te dijelu nacionalnog zakonodavstva kojim se uređuju poslovi zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući i Nacionalni program.

Agencija je odredila Posebne uvjete početkom mjeseca srpnja 2013. godine, istovremeno s razvojem vlastite sposobnosti, odnosno internih mjera i postupaka za vođenje postupka ocjene pružatelja usluga. Za preuzimanje potrebno je obaviti kvalitetne pripreme i ostvariti određene preduvjete, naravno u cilju dostizanja potrebne kvalitete i ujednačenosti operativne prakse u svim zračnim lukama. U procesu preuzimanja, koji je zbog složenosti i trajanja neophodno voditi i koordinirati na razini nadležnih tijela, pri čemu primarnu ulogu ima Agencija, pored uređenja statusa pravnih osoba koje mogu obavljati zaštitne preglede obavljen je i niz aktivnosti u području osposobljavanja i certificiranja RTG operatera.

Uredbom (EU) br. 272/2009, kojom su donijete određene dopune zajedničkim osnovnim standardima zaštite civilnog zračnog prometa, institucionalizirana je i mjera zaštitnog pregleda tekućina, aerosola i gelova (LAGs) u ručnoj prtljazi putnika, korištenjem metoda i tehnologija za otkrivanje tekućih eksploziva (namjenska tehnička oprema odnosno uređaji s nazivom *Bottled Liquid Scanner*, tzv. BLS). Može se reći kako je na taj način i formalizirana odluka/namjera o predstojećem potpunom ukidanju restrikcija za prijevoz tekućina, aerosola i gelova u ručnoj prtljazi putnika i uspostave zaštitnog pregleda LAGs.

Zbog kontinuiteta dvojbi i problema u procesu uvođenja mjere zaštitnog pregleda LAGs-a operativna primjena odgođena je, izmjenama europskog zakonodavstva, u više navrata. Konačan implementacijski rok, 31. siječnja 2014. godine formaliziran je:

1. Uredbom Komisije (EU) br. 245/2013 od dana 19. 03. 2013. god., kojom se donose izmjene i dopune Uredbe (EC) br. 272/2009 o zaštitnom pregledu LAGs u zračnim lukama EU;
2. Uredbom Komisije (EU) br. 246/2013 od dana 19. 03. 2013. god., kojom se donose izmjene i dopune Uredbe (EC) br. 185/2010 o zaštitnom pregledu LAGs u zračnim lukama EU;
3. Odgovarajućim izmjenama Odluke 2010/774/EU.

Konzekventno stjecanju statusa punopravne članice EU Uredba Komisije (EU) br. 245/2013, Uredba Komisije (EU) br. 246/2013 i odgovarajuće izmjene Odluke 2010/774/EU obvezujuće su i izravno primjenjive i u Republici Hrvatskoj. Obzirom na implementacijske rokove, troškove, i zahtjevnost nabave uređaja, kao jednog od najzahtjevnijih elemenata dizajniranja procesa zaštitnog pregleda LAGs-a te implementacije 1. faze, utvrđena je potreba davanja preporuke operatorima aerodroma u cilju olakšanja izbora uređaja te uređenja metodologije pregleda. Stoga je Agencija operatorima aerodroma, u suradnji s „ad-hoc“ radnom grupom Nacionalnog povjerenstva za zaštitu civilnog zračnog prometa, dala preporuke za operativnu implementaciju sustava za otkrivanje tekućih eksploziva.

Inspektori Europske komisije obavili su nenajavljenju inspekciju zaštite civilnog zračnog prometa u Zračnoj luci Zagreb, u razdoblju od 2. do 6. prosinca 2013. godine Inspekcijom su obuhvaćena sva opća pravila i područja primjene određena Dodatkom Uredbe (EC) br. 300/2008 i pripadajućim implementacijskim aktima, odnosno Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3. Inspekcijom je, u prisutnosti zrakoplovnih inspektora Agencije, utvrđen određeni broj nalaza kategorije nesukladnosti s ozbiljnim nedostacima (kategorija 4 Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3).

Uvažavajući ozbiljnost i ponavljajući karakter nesukladnosti pojedinih mjera zaštite u navedenim područjima, nedvojbeno utvrđenim inspekcijama zaštite obavljenim od strane Agencije i Europske komisije, operatoru aerodroma Međunarodna zračna luka Zagreb d.d. izdan je, temeljem točke 7.4 Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1, Provedbeni nalog za otklanjanje utvrđenih nesukladnosti i usklađivanje mjera zaštite sa zahtjevima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3.

Temeljem obveza i nadležnosti određenih Zakonom, Odjel je odobrio programe zaštite i osposobljavanja za zaštitu, prema sljedećem:

1. ZRAČNE LUKE:
 - 7 odobrenja Programa zaštite
 - 1 odobrenja revizije Nastavnog plana za temeljnu obuku u zaštiti CZP
2. DOMAĆI ZRAČNI PRIJEVOZNICI:
 - 1 odobrenja Programa zaštite
 - 1 odobrenje ACC 3 statusa
3. OSTALI SUBJEKTI KOJI PRIMJENJUJU MJERE ZAŠTITE:
 - 4 odobrenja statusa Reguliranog agenta (uključuje i program zaštite)

U dijelu normativnog uređenja sustava zaštite civilnog zračnog prometa, odnosno operativne implementacije Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, obavljeno je početno uređenje zaštićenog lanca dostave. U takvom lancu tijela koja primjenjuju zaštitne kontrole propisane za teret i poštu, uključujući i operatore aerodroma, moraju biti odobrena od strane Agencije. U izvještajnom razdoblju status reguliranog agenta odobren je operatorima aerodroma MZL Zagreb, ZL Osijek, ZL Dubrovnik i ZL Pula, temeljem prethodno odobrenih specifičnih planova zaštite. Kao preduvjet za uređenje sustava, u Agenciji je operativno implementirana i europska baza podataka reguliranih agenata i poznatih pošiljatelja.

U sklopu navedenih aktivnosti, kao novost u sustavu zaštite civilnog zračnog prometa uveden je novi model u području zaštite tereta, uređenjem i odobrenjem statusa zračnog prijevoznika za teret i poštu koji operira u Europsku uniju iz zračnih luka trećih zemalja (ACC 3), nacionalnom zračnom prijevozniku Croatia Airlines.

Također, sukladno standardu određenom ICAO Doc 8973, nalazu/zahtjevu ICAO nadzora zaštite obavljenog 2008. godine te zakonodavstvu Europske unije Odjel je odobrio/prihvatio i Planove zaštite 17 stranih zračnih prijevoznika koji obavljaju operacije u Republici Hrvatskoj.

Odobrenja programa zaštite domaćih operatora aerodroma, operatora zrakoplova reguliranih agenata te nastavnih planova za osposobljavanje u području zaštite obavljena su u upravnom postupku.

IV. TEHNIČKA OPREMA I INFRASTRUKTURA ZA ZAŠTITU CIVILNOG ZRAČNOG PROMETA

U skladu s odredbama članka 76. Zakona i zahtjevima propisanim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3, u području planiranja, izgradnje i rekonstrukcija zračnih luka te nabave i korištenja zaštitne opreme i tijekom 2013. godine, tijekom izvještajnog razdoblja kao ključne nastavljene su aktivnosti u dijelu projektne dokumentacije i konzultacija za novi putnički terminal u Zračne luke Zagreb. Pored toga, operatoru aerodroma MZL Zagreb obavljena je procjena i potvrda statusa usklađenosti zaštitne opreme u postojećem putničkom terminalu Zračne luke Zagreb s propisanim zahtjevima i kriterijima.

Agencija je izdala odobrenje Projekta proširenja Duty Free Shop-a i izmještanja kontrole putnika u putničkoj zgradi u Zračnoj luci Zadar, i posebno odobrenje za izvođenje radova izmjene prostora graničnog prijelaza i mjesta zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage.

Operatoru aerodroma Zračna luka Osijek izdano je odobrenje na plan promjene pozicije/mjesta zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage i granične kontrole putnika, te posebno odobrenje za izvođenje radova izmjene prostora graničnog prijelaza i mjesta zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage.

Kao specifičnost izvještajnog razdoblja mogu se navesti posebni uvjeti koji su dani za hidroavionsko pristanište u Vela Luci na Otoku Korčuli i Ubli na otoku Lastovo, temeljem uvida u idejne projekte u cilju ishođenja lokacijske dozvole.

V. OSPOSOBLJAVANJE

U području osposobljavanja, pored suradnje s Policijskom akademijom, glavne aktivnosti u izvještajnom razdoblju ostvarene su u dijelu uspostavljanja sustava osposobljavanja i certificiranja RTG operatera, kao jednog od bitnih elemenata propisanih međunarodnim standardima, preporučenom praksom, i EU zakonodavstvom (certificiranje od strane nadležnog tijela ili u ime nadležnog tijela).

U Republici Hrvatskoj status ovlaštene *training* organizacije za osposobljavanje RTG operatera posjeduje samo Policijska akademija, uz postojeće kapacitativne poteškoće, dok je tvrtka Securits Hrvatska d.o.o započela postupak odobravanja programa osposobljavanja u sklopu aktivnosti prijenosa poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage.

Agencija je u potpunosti realizirala aktivnosti izgradnje sposobnosti i kapaciteta za testiranje/certificiranje RTG operatera, a tako i operacionalizaciju novog modela osposobljavanja u području zaštite civilnog zračnog prometa. Dovršena je nabava svih modula sredstva/aplikacije za testiranje/certificiranje RTG operatera (Casra X-Ray CAT – *Competency Assessment Test*). U cilju korektno primjene aplikacije određen je tzv. „Passmark“, odnosno realan prag prolaznosti, specifičan za populaciju RTG operatera u Republici Hrvatskoj. U skladu s ostvarenim uvjetima, Agencija preuzima poslove testiranja/certificiranja od Policijske akademije.

Prag prolaznosti određen je kroz pilot studiju koja se temelji na on-line testiranju sposobnosti trenutno certificiranih operatera, u područjima pregleda ručne prtljage, predane prtljage te tereta i pošte. „On-line“ testiranje obavila je tvrtka CASRA, a organizaciju i nadzor testiranja u Republici Hrvatskoj osigurala je Agencija.

Osim navedenog, tijekom 2013. godine zrakoplovni inspektori Odjela ostvarili su i sljedeće aktivnosti:

1. Osposobljavanje u području SeMS-a, dva inspektora - ECAC *Workshop on Security Management Systems*;
2. Osposobljavanje u području zaštitne opreme, dva inspektora - ECAC *Workshop on Security Equipment and Technology*;
3. Temeljno osposobljavanje u području zaštite CZP, jedan inspektor - ICAO ASTP 123 / BASIC;
4. Osposobljavanje u području kontrole kvalitete (nacionalni auditor), jedan inspektor - EU *Inspector Training Course*.

3.1.5 Projekt implementacije mjera zaštite u području upravljanja zračnom plovdbom (ATM Security)

Međunarodnim standardima i preporučenom praksom (ICAO Annex 17 i ECAC Doc 30 Part II) uređeno je novo područje odnosno nove obveze država članica međunarodnih organizacija nadležnih u području zaštite civilnog zračnog prometa od djela nezakonitog ometanja, tzv. zaštita u području upravljanja zračnom plovdbom - ATM Security. Mjere su određene u sljedećim područjima:

1. ljudski potencijali;
2. fizička zaštita (infrastruktura);
3. zaštita informacijsko komunikacijske tehnologije, uključujući i IT sustave;

Projektom operativne implementacije mjera zaštite u području upravljanja zračnom plovdbom u 2013. godini obavljene su aktivnosti u području normativnog uređenja, donošenjem novog Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3.

U području operativne primjene mjera kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa u suradnji sa Sektorom nadzora usluga u zračnoj plovidbi obavljen je prvi nadzor, konkretno prva inspekcija zaštite u nadležnosti Odjela zaštite zračnog prometa.

Projekt operativne implementacije nastaviti će se i tijekom 2014. godine, kao dio aktivnosti u operativnoj implementaciji novog Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 s primarnim ciljevima nadzora zaštite u svim područjima te procjene kritične infrastrukture.

3.1.6 Projekt implementacije Sustava upravljanja zaštitom (SeMS) u području civilnog zračnog prometa

Uvođenje Sustava upravljanja zaštitom (*Security Management System* – SeMS) temelji se na potrebi strukturiranog pristupa upravljanjem zaštitom civilnog zračnog prometa, na svim razinama, a služi kao sredstvo sustavne integracije upravljanja rizikom u području zaštite u svakodnevne radne operacije. SeMS je potrebno ustrojiti/izgraditi na postojećim procedurama i operativnim praksama u cilju usvajanja najboljih standarda.

Projektom implementacije Sustava upravljanja zaštitom u 2013. godini obavljene su aktivnosti u području normativnog uređenja, donošenjem novog Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3.

Obavljeno je i osposobljavanje dva inspektora Odjela u području SeMS-a, u organizaciji ECAC-a. Projekt operativne implementacije nastaviti će se i tijekom 2014. godine.

3.1.7 Projekt informacijske sigurnosti

Agencija je dužna, kao pravna osoba s javnim ovlastima, ustrojiti sustav zaštite klasificiranih i neklasificiranih podataka propisan Zakonom o informacijskoj sigurnosti («Narodne novine» broj 79/07) i Zakonom o tajnosti podataka («Narodne novine» broj 79/07).

Sustav zaštite, kojim se uređuju način i provedba zaštite, ustrojava se za sva područja informacijske sigurnosti:

- sigurnosna provjera,
- fizička sigurnost,
- sigurnost podataka,
- sigurnost informacijskog sustava,
- sigurnost poslovne suradnje.

Zbog osiguranja uvjeta za efikasniju, odnosno kontinuiranu i izravnu razmjenu podataka s nadležnim tijelima na međunarodnoj razini, pri čemu posebno izdvajamo nadležna tijela Europske unije i NATO-a, obavljen je proces konzultacija s nadležnom ustrojstvenom jedinicom Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost i savjetnikom za informacijsku sigurnost Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture. Konzultacijama je utvrđena objektivna potreba i mogućnost ustrojavanja "Kontrolne točke" - Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo kao zasebne sastavnice Sustava registara, u kontekstu obveza razmjene EU, ali i NATO podataka iz svoje nadležnosti, čime će Agencija ostvariti sposobnost izravne razmjene podataka, određene razine klasifikacije, s međunarodnim tijelima. Realizacija statusa planira se tijekom I. tromjesečja 2014. godine.

Pored navedenog, aktivnosti vezane uz sustav zaštite su se temeljile na procjeni potrebnih mjera i postupaka za realizaciju integralnog rješenja u kontekstu općih zahtjeva i načela zaštite podataka. U tom smislu, Agencija je implementirala sigurnosne protokole u preglednike elektronske pošte svih radnika u cilju zaštite prenesenih podataka i komunikacijskog kanala. Sigurnost informacijskog sustava postignuta je mjerama za održavanje i poboljšavanja rada sustava. Redovito se instaliraju sigurnosne zakrpe na poslužiteljima, obnovljene su licence za antivirusni program instaliran na poslužitelje i sva korisnička računala. Na poslužitelju je instaliran računalni program za praćenje rada računala i korištenje Interneta koji, u sprezi s usmjernikom (*router-om*), filtrira zlonamjerne internetske protokole i stranice kako bi korisnicima omogućio siguran rad.

3.1.8 Licenciranje zrakoplovnog osoblja i stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe

U 2013. godini, Odjel školstva i licenciranja je obavljao poslove licenciranja zrakoplovnog osoblja (izdavanje, obnavljanje, priznavanje i produžavanje valjanosti dozvole, ovlaštenja, certifikata i posebne ovlasti). Radi davanja uvida u opseg poslova u nadležnosti Odjela vezano uz licenciranje zrakoplovnog osoblja koje se provodi kontinuirano, prikazan je broj važećih dozvola, prema vrsti dozvole, u pregledu kako slijedi:

VRSTA DOZVOLE	VAŽEĆE DOZVOLE		UKUPNO
JAR/PART-FCL DOZVOLA PILOTA – AVION	PPL(A)	297	693
	CPL(A)	127	
	ATPL(A)	269	
JAR/PART-FCL DOZVOLA PILOTA – HELIKOPTER	PPL(H)	0	22
	CPL(H)	20	
	ATPL(H)	2	
KONTROLA ZRAČNOG PROMETA	ATC	159	189
	ATC – student	30	
DOZVOLA ODRŽAVANJA ZRAKOPLOVA	PART 66	308	308
DOZVOLA DISPEČERA LETA / OPERATIVNOG KONTROLORA PROMETA	27		27
ZDRAVSTVENA SPOSOBNOST	Kategorija 1/2/LAPL	1.132	1.758
	Kategorija 3	209	
	Kategorija 2 nacionalna	417	
UKUPNO			2.997

Tablica 5: Pregled evidentiranih dozvola zrakoplovnog osoblja

U 2013. godini, Odjel generalne avijacije je između ostalih poslova iz svoje nadležnosti obavljao i poslove licenciranja pilota generalne avijacije (izdavanje, obnavljanje, priznavanje i produžavanje valjanosti dozvole, ovlaštenja, certifikata i posebne ovlasti). Radi davanja uvida u opseg poslova u nadležnosti Odjela vezano uz licenciranje zrakoplovnog osoblja koje se provodi kontinuirano, prikazan je broj važećih dozvola i ovlaštenja prema vrsti dozvole odnosno ovlaštenja, u pregledu kako slijedi:

	VRSTA DOZVOLE / OVLAŠTENJA	BROJ IZDANIH DOZVOLA / OVLAŠTENJA	VAŽEĆE DOZVOLE / OVLAŠTENJA	ISTEKLE DOZVOLE / OVLAŠTENJA
PADOBRANCI	Dozvola padobranca	575	252	323
	Ovlaštenje - Nastavnik padobranstva	74	51	23
JEDRILICE	Dozvola pilota jedrilice	203	79	124
	Ovlaštenje - Nastavnik pilota jedrilice	48	23	25
	Ovlaštenje - IMC Flying	40	23	17
	Ovlaštenje - Acrobatic Flying	4	2	2
BALONI	Dozvola pilota balona	5	3	2
	Ovlaštenje - Nastavnik pilota balona	1	1	0
PARAJEDRILICE	Dozvola pilota parajedrilice	295	283	12
	Ovlaštenje - Učitelj pilota parajedrilice	39	39	0
	Ovlaštenje - Tandem pilot	32	32	0
	Ovlaštenje - Pokusni pilot	0	0	0
OVJESNE JEDRILICE	Dozvola pilota ovjesne jedrilice	78	77	1
	Ovlaštenje - Učitelj pilota ovjesne jedrilice	2	1	0
	Ovlaštenje - Tandem pilot	0	0	0
	Ovlaštenje - Pokusni pilot	0	0	0

	VRSTA DOZVOLE / OVLAŠTENJA	BROJ IZDANIH DOZVOLA / OVLAŠTENJA	VAŽEĆE DOZVOLE / OVLAŠTENJA	ISTEKLE DOZVOLE / OVLAŠTENJA
MIKROLAKI ZRAKOPLOVI	Dozvola pilota MLZ klase I	28	28	0
	Dozvola pilota MLZ klase II	60	60	0
	Ovlaštenje - Učitelj pilota MLZ klase I	8	8	0
	Ovlaštenje - Učitelj pilota MLZ klase II	10	9	1
UKUPNO		1.244 dozvole 258 ovlaštenja	782 dozvole 189 ovlaštenja	462 dozvole 69 ovlaštenja

Tablica 6: Pregled evidentiranih dozvola i ovlaštenja pilota generalne avijacije

Tijekom 2013. godine, Odjel aerodroma je obavljao poslove licenciranja stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe (izdavanje, obnavljanje i produžavanje valjanosti dozvole, ovlaštenja). Radi davanja uvida u opseg poslova iz nadležnosti Odjela prikazan je broj važećih ovlaštenja u pregledu kako slijedi:

VRSTA DOZVOLE	VAŽEĆE OVLAŠTENJE	UKUPNO
DOZVOLA OSOBLJA PRIHVATA I OTPREME	Balanser zrakoplova	77
	Kontrolor opsluživanja zrakoplova	
	Instruktor prihvata i otpreme	
	Instruktor protupožarne zaštite	

Tablica 7: Pregled evidentiranih dozvola i ovlaštenja osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa

3.1.9 Aktivnosti u području generalne avijacije

U 2013. godini, Agencija/Odjel generalne avijacije nastavio je intenzivno raditi na unaprjeđenju stanja u generalnoj avijaciji. Svi resursi su bili usmjereni na izradu Pravilnika o uvjetima i načinu upotrebe sportsko rekreativnih zrakoplova kojim se planira zamijeniti Pravilnik o uvjetima i načinu upotrebe mikrolakih zrakoplova. Pravilnikom su obuhvaćeni sportsko rekreativni zrakoplovi do 1.000 kg, a koji nisu u nadležnosti EASA-e. Agencija je krajem 2013. godine održala radionicu kako bi upoznala organizacije koje provode osposobljavanje pilota mikrolakih zrakoplova i pilote mikrolakih zrakoplova o propisu koji će biti primjenjiv na njih.

Odjel generalne avijacije je u 2013. godini održao i radionicu za pilote jedrilica s ciljem podizanja sigurnosti te upoznavanje pilota jedrilica s PART-FCL propisom. Radionica ujedno je bila i seminar osvježanja znanja za nastavnike jedriličarstva. Kao predavači na radionici bili su angažirani stručne osobe iz jedriličarstva (dugogodišnji piloti/instruktori/ispitivači) koji su svojom stručnošću i znanjem pridonijeli kvaliteti radionice.

Tijekom 2013. godine, Agencija je u suradnji s Aerosvijetom izradila Info listove za pilote parajedrilica, pilote balona i padobrance. Glavni cilj izrade Info listova je da se na jednostavan i prihvatljiv način daju osnovne informacije, objasni važnost propisa te podigne razina svijesti kod pilota generalne avijacije.

U 2013. godini započeo je rad na izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne osobe koje obavljaju stručno osposobljavanje zrakoplovnog osoblja – pilota zrakoplovno – sportske letjelice, kao i izmjenama i dopunama Pravilnika o padobranstvu. Izmjene i dopune pravilnika inicijalno su bile planirane u 2013. godini, no povećanje opsega i proširenje područja Pravilnika o uvjetima i načinu upotrebe sportsko rekreativnih zrakoplova zahtijevala je dosta resursa što je odgodilo objavu planiranih pravilnika za 2014. godinu.

Odjel generalne avijacije je u 2013. godini izvršio nadzor nad odobrenim organizacijama za osposobljavanje za stjecanje dozvola pilota jedrilica, pilota balona, pilota ovjesne jedrilice, pilota parajedrilice, pilota mikrolakih zrakoplova te padobranaca te izdavanje odobrenja i nadzor nad zrakoplovnim priredbama kao i odobrenja novih organizacijama za osposobljavanja. U 2013. godini su, u cilju nadzora poštivanja propisa i suzbijanja nedozvoljenih aktivnosti, izvršene inspekcije na aerodromima i poletištim/sletištim za parajedrilice i ovjesne jedrilice na kojima se odvijaju operacije generalne avijacije. U 2013. godini, izvršen je prijenos nadležnosti za odobravanje poletišta i sletišta za parajedrilice i ovjesne jedrilice s Odjela aerodroma na Odjel generalne avijacije.

Agencija je 2013. godine sudjelovala na sastanku kojeg je sazvalo resorno Ministarstvo na temu prijenosa određenih ovlasti iz domene sportskog zrakoplovstva na Hrvatski zrakoplovni savez (HZS). Agencija je izradila Projektni zadatak temeljem kojeg je HZS dobio zadatak izraditi dokument koji će sadržavati analizu izvedivosti i opravdanosti prijenosa dijela ovlasti na HZS kao i prijedlog Plana s jasno definiranim potrebnim radnjama, uvjetima i rokovima za mogući prijenos dijela ovlasti s Agencije na HZS. Predmetni dokument, oko kojeg se trebaju složiti obadvije strane (Agencija i HZS), bit će osnova za daljnje analize i donošenje odluke resornog Ministarstva o izvedivosti i opravdanosti prijenosa dijela ovlasti na HZS.

3.1.10 Certificiranje zrakoplovnih subjekata

Sektor letačkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije

Odjel letačkih operacija

Tijekom 2013. godine certificirana su tri nova zračna prijevoznika. Jedan za A-B i dva za A-A operacije.

Tijekom 2013. godine jedan operator koji je bio ovlašten za nekomercijalne letačke operacije složenim zrakoplovom na motorni pogon prestao je izvoditi operacije.

Odjel plovidbenosti zrakoplova

Tijekom 2013. godine dvije organizacije izgubile su certifikate Part - M Subp G i Part – 145, a četiri organizacije su uspješno ishodile nove certifikate (dva certifikata sukladno Part-M Subp G i dva nacionalna odobrenja za vođenje kontinuirane plovidbenosti i održavanje Annex II zrakoplova).

Odjel školstva i licenciranja

Tijekom 2013. godine istekla su odobrenja za:

- dvije organizacije za osposobljavanje pilota aviona u skladu s JAR-FCL do razine PPL dozvole
- jednog ispitivača pilota
- jedan zrakoplovno-medicinski centar (AeMC)
- jednog zrakoplovno-medicinskog ispitivača (AME-a).

U istom razdoblju certificirani su:

- jednu organizaciju za osposobljavanje pilota aviona u skladu s JAR-FCL do razine PPL dozvole
- tri ispitivača pilota
- jedan zrakoplovno-medicinski centar (AeMC)
- tri zrakoplovno-medicinska ispitivača

Odjel Generalne avijacije

Tijekom 2013. godine istekla su ovlaštenja za:

- jednu organizaciju za osposobljavanje padobranaca
- jednu organizaciju za osposobljavanje pilota jedrilice

Tijekom 2013. godine certificirane su:

- četiri organizacije za osposobljavanje pilota mikrolakog zrakoplova klase I,
- jedna organizacija za osposobljavanje pilota balona
- pet organizacija osposobljavanje padobranaca
- jedna organizacija za osposobljavanje pilota jedrilica

Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa

Odjel aerodroma

U 2013. godini, Odjel aerodroma je na temelju članka 75. Zakona te odredbi Pravilnika o uvjetima kojima mora udovoljavati operator aerodroma za izdavanje te način izdavanja svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma («Narodne novine» broj 41/13) izdao četiri privremene svjedodžbe aerodroma, i to:

1. Zračna luka Rijeka d.o.o. (s rokom do 1. veljače 2014. godine)
2. Aerodrom Brač d.o.o. (s rokom do 31. listopada 2014. godine)
3. Aerodrom Mali Lošinj (s rokom do 20. travnja 2014. godine)
4. Aerodrom Campano (s rokom do 6. svibnja 2014. godine)

U prosincu 2013. godine izvršen je prijenos Svjedodžbe Zračne luke Zagreb d.o.o. na budućeg operatora Međunarodnu zračnu luku Zagreb d.d. (MZLZ), a u skladu sa Zakonom i Pravilnikom. U cilju prijenosa svjedodžbe aerodroma na budućeg operatora, Međunarodnu zračnu luku Zagreb d.d. (MZLZ), s predstavnicima Zračne luke Zagreb d.o.o. i MZLZ-a d.d. je održan čitav niz radnih sastanaka u cilju kvalitetne izrade potrebnih dokumenata, prvenstveno novog Aerodromskog priručnika, usklađenog s odredbama Pravilnika. Osim toga, u cilju prijenosa svjedodžbe aerodroma na novog operatora, tijekom 2013. godine se s odgovornim zaposlenicima Zračne luke Zagreb d.o.o. kontinuirano radilo na zatvaranju pojedinih nalaza otvorenih u razdoblju od ožujka 2009. godine, a posebno onih koji su se odnosili na nedostatke na pojedinim infrastrukturnim objektima i pripadajućoj navigacijskoj i drugoj opremi i uređajima.

Tijekom 2013. godine, sukladno članku 74. Zakona te odredbama Pravilnika izdano je 13 odobrenja za uporabu aerodroma s rokom valjanosti od godinu dana, a u kojem roku je operator aerodroma bio dužan dostaviti dokaze o nosivosti i ravnosti operativne površine, te dokaze o uzdužnim i poprečnim nagibima operativne površine. U postupku izdavanja odobrenja priložena se dokumentacija, na temelju članka 101. Zakona, dodatno kontrolirala od strane Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. u dijelu iz njihove nadležnosti.

U postupku ishoda odobrenja za uporabu aerodroma je aerodrom Jelas-Slavonski Brod.

Za operatore aerodroma s trajnom svjedodžbom aerodroma i odobrenjem za uporabu aerodroma, planirani su redoviti nadzori u svrhu ispunjavanja propisanih sigurnosnih uvjeta.

Na kraju 2013. godine zabilježeno je sljedeće stanje:

Operator aerodroma	Broj operatora	Indeks
Trajna svjedodžba aerodroma	7	26%
Privremena svjedodžba aerodroma	4	15%
Trajno odobrenje za uporabu aerodroma	2	7%
Privremeno odobrenje za uporabu aerodroma	13	48%
U postupku	1	4%
Ukupno:	27	100%

Tablica 8: Operatori aerodroma u Republici Hrvatskoj

Odjel aerodroma je tijekom 2013. godine na temelju Pravilnika o pružanju zemaljskih usluga i naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2010-005 izdao ovlaštenje za rad sljedećim pružateljima zemaljskih usluga:

- INA-Avioservis d.d. za organizaciju i izvršenje operacija punjenja i pražnjenja goriva, uključujući i pohranu goriva i kontrolu kvalitete i količine pošiljaka goriva; te
- Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb za sljedeće zemaljske usluge:
 - zemaljska administracija i nadzor,
 - rukovanje s putnicima,
 - rukovanje s prtljagom,
 - rukovanje s teretom i poštom,
 - rukovanje na stajanci,
 - usluge zrakoplovima te
 - usluge ugostiteljstva.

Isto tako, u proteklom je razdoblju izdano ovlaštenje za rad organizaciji za stručno osposobljavanje Tehničko veleučilište Zagreb za program osposobljavanja "Grupa 8: Održavanje i pregled objekata i operativne površine aerodroma, Podgrupa a) održavanje i pregled instalacija i uređaja sustava prilaznih svjetala i rasvjete operativne površine aerodroma".

Odjel zaštite zračnog prometa

U sklopu aktivnosti procesa preuzimanja poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage, temeljem Posebnih uvjeta za pravne osobe koje obavljaju određene poslove zaštite na aerodromu, tijekom 2013. godine započet je i postupak ocjene sposobnosti tvrtke Securitas Hrvatska d.o.o., koja je kao pružatelj usluga pobijedila na natječaju za preuzimanje poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage u Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb. Ocjena sposobnosti obavlja se u cilju dostizanja i održavanja potrebne razine kvalitete i ujednačenosti mjera zaštite civilnog zračnog prometa koje obavljaju pravne osobe registrirane za obavljanje zaštitarske djelatnosti – pružatelji usluga određenih poslova zaštite na aerodromu.

Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi

U Republici Hrvatskoj jedan je pružatelj usluga u zračnoj plovidbi (Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.) koji je certificiran 2009. godine i certifikat je izdan na neodređeno vrijeme. U skladu s EU regulativom, u dvogodišnjem ciklusu, provodi se provjera udovoljavanja zahtjevima pružatelja usluga u zračnoj plovidbi s ciljem potvrde

vjerodostojnosti svjedodžbe. Dana 27. kolovoza 2013. godine, radi udovoljavanja zahtjevu Uredbe (EZ) br. 550/2004 u pogledu izgleda Svjedodžbe o sposobnosti-certifikata pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, Agencija je izdala Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe novu Svjedodžbu pružatelja usluga u zračnoj plovidbi referentne oznake HR/ANSP-001.

Certifikacija organizacija za osposobljavanje kontrola zračnog prometa

U Republici Hrvatskoj certificirane su dvije organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa:

- Hrvatsko učilišno središte za kontrolu zračnog prometa (HUSK) kao Organizacija za osnovno osposobljavanje kontrolora zračnog prometa
- Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (HKZP) kao Organizacija za osposobljavanje za lokaciju i kontinuirano osposobljavanje kontrolora zračnog prometa.

Aktivnosti Sektora nadzora usluga u zračnoj plovidbi/Odjela operativnih usluga u zračnom prometu u području izdavanja ili izmjene postojeće Svjedodžbe organizacija za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa temeljile su se na nadzoru udovoljavanja minimalnih uvjeta definiranih Pravilnikom o dozvolama, ovlaštenjima i posebnim ovlastima kontrolora zračnog prometa («Narodne novine» broj 50/12).

HUSK je certificirana Organizacija za osnovno osposobljavanje kontrolora zračnog prometa od 5. lipnja 2009. godine. Tijekom lipnja 2013. godine proveden je redovni nadzor u smislu produžavanja valjanosti Svjedodžbe. Također su odobrene i dvije nove revizije Operativnog priručnika organizacije za osposobljavanje (Training Organization Operations Manual).

HKZP je prvi put certificiran kao Organizacija za osposobljavanje za lokaciju kontrolora zračnog prometa 04. studenog 2011. godine. Svjedodžba je izdana na rok valjanosti od godinu dana. Dana 5. studenog 2012. godine izdana Svjedodžba organizacije za osposobljavanje za lokaciju i kontinuirano osposobljavanje za Zagreb ATCC s rokom valjanosti do 5. studenog 2015. godine. Dana 7. veljače 2013. godine Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe proširen je opseg valjanosti Svjedodžbe organizacije za osposobljavanje kontrolora zračnog prometa HR/TOC-002 za osposobljavanje za lokaciju i kontinuirano osposobljavanje kontrolora zračnog prometa za sljedeće lokacije:

- Dubrovnik ATCC (LDDU)
- Split/Brač ATCC (LDSP i LDSB)
- Zadar ATCC (LDZD)
- Lošinj ATCC (LDLO)
- Rijeka ATCC (LDRI)
- Pula ATCC (LDPL)
- Osijek ATCC (LDOS)

U svrhu izdavanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima Svjedodžbe organizacije za osposobljavanje, tijekom 2013. godine odobreno je:

- 11 revidiranih planova osposobljavanja za lokaciju HKZP-a;
- 2 revizije sheme stručnosti za lokaciju HKZP-a;
- 41 svjedodžbe ocjenjivača KZP; i
- 4 svjedodžbe ispitivača KZP.

3.1.11 Izrada izvješća o sigurnosti zračnog prometa na zračnim lukama

U 2013. godini, Odjel aerodroma nastavio je raditi na izradi izvješća o sigurnosti zračnog prometa s obzirom na evidentirane neusklađenosti zračnih luka u Republici Hrvatskoj s odredbama Pravilnika o aerodromima (ICAO Annex-a 14). U 2011. godini izrađena su Izvješća o sigurnosti zračnog prometa za zračne luke Split, Dubrovnik i

Zagreb, a tijekom 2012. godine završena su izvješća za zračne luke Zadar i Pula. Tijekom 2013. godine izrađena su izvješća o sigurnosti zračnog prometa na zračnim lukama Osijek i Rijeka.

Rad na izvješćima o sigurnosti zračnog prometa na zračnim lukama u Republici Hrvatskoj započeo je neposredno po donošenju Pravilnika o aerodromima («Narodne novine» broj 64/10), koji je utemeljen na ICAO Annex-u 14, a u kojem su definirane:

- fizička i druga obilježja najvažnijih infrastrukturnih objekata zračne luke;
- dimenzije i međusobni odnos površina oko uzletno-sletne staze koje moraju biti bez fizičkih prepreka;
- prometne oznake i znakovi naredbi, te informativne oznake i znakovi na operativnoj površini;
- način svjetlosnog obilježavanja operativne površine koja se koristi za operacije zrakoplova tijekom noći;
- način dnevnog i noćnog obilježavanja prepreka u prostoru 15 km oko zračne luke;
- sadržaj plana za slučaj izvanrednog događaja na zračnoj luci; te
- održavanje svih najvažnijih objekata zračne luke.

U prvoj fazi rada na izvješćima o sigurnosti zračnog prometa na zračnim lukama, koja je započela u lipnju 2010. godine, izvršena je detaljna analiza neusklađenosti svake pojedine zračne luke s odredbama Pravilnika o aerodromima na način da je na temelju rezultata inspekcije svake zračne luke posebno, za svaku od njih izrađena posebna “check-list”-a u kojoj je sadržano 418 pitanja grupiranih u 10 pod-cjelina.

U drugoj fazi rada na izvješćima o sigurnosti zračnog prometa na zračnim lukama, analizirani su rizici po sigurnost zračnog prometa s obzirom na svaku utvrđenu neusklađenost s pojedinim odredbama Pravilnika o aerodromima, a na temelju dostupne dokumentacije o povijesti svih nezgoda i nesreća koje su se događale na pojedinoj zračnoj luci. Sukladno rezultatima tako provedene analize:

- izrađena je matrica rizika za svaku pojedinu neusklađenost, i
- definirane nužne mjere u cilju svođenja rizika na prihvatljivu razinu za svaku neusklađenost za koju je utvrđeni rizik definiran kao “podnošljiv” ili “neprihvatljiv”.

U trećoj fazi rada na izvješćima o sigurnosti zračnog prometa na zračnim lukama, analizirani su rizici i izrađena matrica rizika za pojedine neusklađenosti u slučaju primjene svih ili samo jednog dijela mjera definiranih u cilju umanjivanja “podnošljivih” i “nepodnošljivih” rizika do razine prihvatljivosti.

Konačnom izradom izvješća o sigurnosti zračnog prometa na svakoj pojedinoj zračnoj luci definirano je i prikladno dokumentirano sljedeće:

- sve neusklađenosti svake pojedine međunarodne zračne luke s odredbama Pravilnika o aerodromima, odnosno ICAO Annex-a 14,
- svi rizici po sigurnost zračnog prometa, a s obzirom na svaku pojedinu neusklađenost s odredbama Pravilnika o aerodromima, odnosno ICAO Annex-a 14, te
- sve mjere nužne za:
 - uklanjanje utvrđenih neusklađenosti i rizika u svezi sa istim, ili
 - umanjivanje rizika do razine prihvatljivog u slučaju kada zbog objektivnih razloga nije moguće u cijelosti ili dijelom ukloniti utvrđenu neusklađenost.

Zračne luke za koje je izrađeno izvješće o sigurnosti zračnog prometa dale su suglasnost na ista, te su na temelju zaključaka Izvješća izradile Akcijske planove koje su predali u resorno Ministarstvo kako bi se upoznalo vlasnika s odstupanjima od propisa.

3.1.12 Dodatne aktivnosti Odjela aerodroma

Osim nadzora sigurnosti i certifikacije u 2013. godini, od aktivnosti Odjela aerodroma potrebno je izdvojiti i sljedeće:

- Izdavanje odobrenja operatorima aerodroma u cilju radova na održavanju i rekonstrukciji pojedinih objekata od značaja za sigurnost zračnog prometa; te
- Izdavanje posebnih uvjeta gradnje.

IZDAVANJE ODOBRENJA OPERATORIMA AERODROMA U CILJU RADOVA NA ODRŽAVANJU I REKONSTRUKCIJI POJEDINIH OBJEKATA OD ZNAČAJA ZA SIGURNOST ZRAČNOG PROMETA

U svrhu podizanja razine sigurnosti zračnog prometa na aerodromima u Republici Hrvatskoj izvedene su ili su trenutno u završnim fazama izvedbe na rekonstrukcije i dogradnje pojedinih objekata od značaja za sigurnost zračnog prometa. Odjel je obavljao poslove provjere projektne dokumentacije za navedene radove te usklađivanja iste sa zahtjevima propisanim u Pravilniku o aerodromima. Pri tome se, uz prometno-tehnološki dio, posebna pozornost usmjeravala na sigurnosni dio provođenja radova te su uz projektnu dokumentaciju pregledavane sigurnosne studije za provođenje radova. Temeljem članka 76. Zakona, proces pregleda i usklađivanja projektne dokumentacije i sigurnosnih studija završavao je izdavanjem odobrenja za provođenje radova na održavanju i rekonstrukciji pojedinih objekata od značaja za sigurnost zračnog prometa.

R. br.	Operator aerodroma	Provedeni radovi
1.	Zračna luka Rijeka d.o.o.	– Postavljanje sustava prilaznih svjetala, – Zamjena sustava svjetala praga na USSi, – Postavljanje sustava svjetala za navođenje PAPI
2.	Zračna luka Zadar d.o.o.	– Rekonstrukcija i nadogradnja sustava rasvjete stajanke za zrakoplove
3.	Međunarodna zračna luka Zagreb d.d.	– Rekonstrukcija i nadogradnja sustava rasvjete glavne stajanke i stajanke za opće zrakoplovstvo, – Rekonstrukcija sustava rubnih svjetala USSe, – Pripremni radovi za izgradnju novog putničkog terminal.
4.	Zračna luka Pula d.o.o.	– Zamjena sustava kabela primarnih strujnih krugova
5.	Zračna luka Dubrovnik d.o.o.	– Rekonstrukcija sustava regulatora konstantne struje rasvjete manevarskih površina, – Rekonstrukcija sustava nadzora i upravljanja svjetlosnom signalizacijom, – Rekonstrukcija i nadogradnja sustava vertikalne signalizacije.

Tablica 9: Aerodromi na kojima su tijekom 2013. godine provedeni veći radovi na održavanju i rekonstrukciji objekata i pripadajuće opreme operativne površine

IZDAVANJE POSEBNIH UVJETA GRADNJE

Isto tako, u Odjelu aerodroma je u 2013. godini obrađeno 179 zahtjeva stranaka za izdavanjem posebnih uvjeta gradnje. U postupku izdavanja lokacijske dozvole investitor, projektant, Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja ili uredi državne uprave upućuju zahtjev za izdavanjem posebnih uvjeta gradnje za pojedini objekt. Radi se o sljedećim objektima: antenski stupovi elektroničke komunikacijske mreže, vjetroagregati, stambeni, poslovni

i drugi objekti, čija visina prelazi 20 m ili koji se nalaze u radijusu 15 km od pojedinog aerodroma. Posebni uvjeti gradnje se izdaju na temelju čl. 78. Zakona i u skladu s odredbama Pravilnika o aerodromima.

Od HKZP-a je zatražena provedba analize geodetskih podataka za 55 objekata koji su se nalazili u neposrednoj blizini određenog aerodroma te su i za njih na osnovu zaključka i provedene analize izdani posebni uvjeti gradnje.

Poseban naglasak je bio na stambenim objektima koji su nezakonito sagrađeni u blizini zračnih luka Split i Zagreb, jer se u postupku legalizacije istih tražila suglasnost Agencije. Budući da Agencija nije tijelo koje izdaje suglasnost za legalizaciju nezakonito sagrađenog objekta, na dostavljene zahtjeve se izdavalo očitovanje.

Posebni uvjeti gradnje izdaju se u svrhu zaštite površina s ograničenjem prepreka za pojedini aerodrom i u svrhu označavanja zrakoplovnih prepreka u uvjetima dnevne i noćne vidljivosti. Svi objekti, za koje su traženi posebni uvjeti gradnje, se ne nalaze u sigurnosno osjetljivom radijusu 15 km od pojedinog aerodroma, no kako bi svojom visinom i gabaritima mogli predstavljati zrakoplovnu prepreku, i za takve objekte se traže posebni uvjeti gradnje.

3.1.13 Hrvatski registar civilnih zrakoplova

U skladu s člankom 5. stavak 7. točka 7. Zakona, Agencija je nadležna za vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova (u daljnjem tekstu: Registar). U skladu s člankom 45. stavak 1. Zakona, Agencija kvartalno šalje Ministarstvu ažuriranu presliku Registra. Vođenje Registra podrazumijeva: utvrđivanje uvjeta za provođenje upisa i postupak upisa zrakoplova, upis činjenica važnih za pravni promet zrakoplova, upis brisanja zrakoplova i upis promjene podataka upisanih u Registru. Svakog prvog u mjesecu objavljuje se ažurirana tablica Registra na internetskim stranicama Agencije.

Krajem 2012. godine donesen je Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja Hrvatskog registra civilnih zrakoplova («Narodne novine» broj 137/2012), kojim je propisan elektronski oblik vođenja Registra. U skladu s tim, izrađena je baza podataka u *Access-u*, pod nazivom Hrvatski registar civilnih zrakoplova, koja je početkom 2013. godine u potpunosti popunjena. Svi podaci iz knjiga prepisani su u elektronski registar.

Pravilnikom je omogućeno vlasnicima mikrolakih zrakoplova da ostvare pravo na upis zrakoplova u Registar bez dokazivanja neprekinutog niza stjecanja od prednika do sebe. Vlasnici mikrolakih zrakoplova mogli su podnijeti zahtjev do 20. ožujka 2013. godine. U tom razdoblju pristigla su 22 zahtjeva za upis zrakoplova u registar, od koji je 13 riješeno, preostalih 9 je u rješavanju (dva su nepotpuna - nedostaje Svjedodžba o plovidbenosti zrakoplova, 7 je nepotpuno - nedostaje carinska deklaracija i Svjedodžba o plovidbenosti zrakoplova).

Odjel zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova je, u suradnji s Odjelom plovidbenosti zrakoplova, započeo postupak brisanja po službenoj dužnosti svih zrakoplova iz Registra kojima je oduzeta Svjedodžba o plovidbenosti zrakoplova (članak 38. Pravilnika).

Agencija/Odjel zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova, u skladu s potpisanim Sporazumom o suradnji i Protokolom za razmjenu podataka između Agencije i Porezne uprave, svaku promjenu podataka i informacija o zrakoplovima registriranim u Republici Hrvatskoj dostavlja Poreznoj upravi. Cilj navedenih dokumenata je pravovremena dojava novog upisa zrakoplova kao i promjena u evidencijama Agencije, sa svrhom stvaranja Imovinske kartice za potrebe Porezne uprave. Razmjena podataka se vrši putem kurira na elektroničkom mediju (CD-R).

U razdoblju od 1. ožujka do 30. kolovoza 2013. godine izvršen je uvid u sve dosjee i predmete koji se nalaze u Agenciji, a vezani su uz Registar, te je sastavljen popis nedostajućih predmeta i dokumenata. Također, izvršena je dodatna provjera u arhivi Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, za potrebe ažuriranja Registra.

Na dan 31. prosinca 2013. godine, u Registar je bilo upisano 389 zrakoplova od kojih, prema evidenciji Odjela plovidbenosti zrakoplova, 150 ima važeću Svjedodžbu o plovidbenosti zrakoplova, odnosno važeće dopuštenje za letenje.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine, Odjel zrakoplovnog prava i međunarodnih poslova zaprimio je 181 predmet koji se odnosl na vođenje Registra. Od 181 predmeta, riješeno je njih 163, prema tablici koja slijedi.

VRSTA PREDMETA	ZAPRIMLJENO	RIJEŠENO
UPIS ZRAKOPLOVA	36	26
BRISANJE ZRAKOPLOVA	2	2
PROMJENA PODATAKA	34	32
UPIS OVRHE	5	5
IZDAVANJE IZVATKA	52	51
REZERVACIJA REGISTRACIJSKE OZNAKE I REDNOG BROJA U REGISTRU	28	28
ODOBRENJE ODSUPANJA OD PRAVILNIKOM PROPISANIH DIMENZIJA REGISTRACIJSKE OZNAKE	21	16
OSTALO	3	3
UKUPNO	181	163

3.1.14 Odobravanje letova

U 2013. godini, Ured za odobravanje letova obavljao je poslove iz svojeg djelokruga rada koji se odnose na odobravanje letenja u komercijalnom zračnom prometu te odobravanja letačkih operacija koje nisu zračni promet i za koje je, prema propisima, potrebno odobrenje. Pored toga, Ured je provodio aktivnosti vezane uz ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, u okviru svog djelokruga.

IZDAVANJE ODOBRENJA

Tijekom 2013. godine, struktura predmeta po klasi i količini bila je kako slijedi:

Struktura predmeta po klasi i količini	
Diplomatski i konzularni poslovi (godišnja odobrenja za letenje inozemnih državnih zrakoplova)	42
Preleti i slijetanja inozemnih državnih zrakoplova	219
Odobravanje letova inozemnim zračnim prijevoznicima – redoviti promet	58
Odobravanje letova inozemnih zračnim prijevoznicima – povremeni promet	361
Preleti i slijetanja inozemnih zrakoplova s opasnim tvarima	14
Letovi inozemnih zrakoplova s dopuštanjem za letenje (Permit to Fly)	6
Radovi iz zraka inozemnih operatora	31

Struktura predmeta po klasi i količini	
Odobrenja operacija za koje je prema propisima potrebno odobrenje Agencije (izvanaerodromska slijetanja i uzlijetanja zrakoplova, izvanaerodromski skokovi padobranom, letenje balona, svjetlećih objekata sličnih balonima i dr.)	141
Ostalo	11
UKUPNO	883

Danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, izravno se primjenjuje Uredba (EZ) br. 1008/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. rujna 2008. o zajedničkim pravilima za obavljanje usluga zračnog prijevoza u Zajednici. Sukladno članku 15. Uredbe, zračni prijevoznici države članice Europskog ekonomskog prostora (Europske unije, Norveške, Islanda i Liechtensteina, u daljnjem tekstu EEP) imaju pravo obavljati usluge zračnog prijevoza u, iz i unutar Republike Hrvatske bez odobrenja, ali moraju dostaviti Agenciji obavijest o namjeravanom letu. Ista prometna prava imaju i zračni prijevoznici Švicarske, osim kabotaže.

Za obavljanje zračnog prijevoza u povremenom prometu između Republike Hrvatske i trećih zemalja (non EU/EEP) zračni prijevoznici EEP i Švicarske moraju podnijeti zahtjev za izdavanjem odobrenja za letenje.

U odnosu na 2012. godinu, u ljetnoj sezoni 2013. zaprimljen je manji broj zahtjeva ruskih zračnih prijevoznika u povremenom prometu (serija letova), na način da su podneseni pa povučeni zahtjevi dok su pojedini prijevoznici kojima su izdana odobrenja otkazali dio serije letova. Također, u odnosu na 2012. godinu zabilježen je veći broj zahtjeva inozemnih operatora zrakoplova za obavljanje operacija radova iz zraka u razne svrhe, kao što su snimanje iz zraka, bacanje padobranaca, kalibraža i sl.

SPECIFIČNOSTI VEZANE UZ ODOBRAVANJE LETOVA U 2013. GODINI

Početkom godine je došlo do ukidanja statusa aerodroma onim operatorima aerodroma koji nisu ispunili uvjete ili nisu podnijeli zahtjev za stjecanje svjedodžbe ili odobrenja za uporabu aerodroma sukladno propisima. Kako ne bi došlo do potpunog zastoja u odvijanju operacija na tim površinama u ljetnoj sezoni i kako bi se premostilo razdoblje do rješavanja njihovog statusa, odlučeno je da Ured izdaje odobrenja za izvanaerodromsko uzlijetanje i slijetanje zrakoplova u nekomercijalnim operacijama na tim površinama (što uključuje avione, helikoptere, mikrolake zrakoplove, jedrilice, padobranske skokove). Iz tog je razloga Ured izdao značajno veći broj odobrenja za izvanaerodromska uzlijetanja i slijetanja zrakoplova nego prijašnjih godina. Do kraja godine svi su aerodromi, osim aerodroma Unije (nije niti podnesen zahtjev), ishodili odobrenja za uporabu aerodroma. Upravo je za aerodrom Unije bio iskazan veliki interes za korištenje i to posebice inozemnih operatora zrakoplova. Rješenje navedenog problema je u nadležnosti lokalne samouprave.

Klub hokeja na ledu "Medveščak" iz Zagreba ušao je u sustav natjecanja Kontinentalne lige hokeja na ledu (KHL) u sezoni 2013/2014 u kojoj je sudjelovao još dvadeset i jedan klub iz Ruske Federacije te po jedan iz Češke Republike, Republike Bjelorusije, Republike Kazahstan, Republike Latvije, Slovačke Republike i Ukrajine. Zbog specifičnosti i karakteristika zračnog prijevoza za potrebe takmičenja u KHL ligi (gotovo svakodnevne utakmice u različitim, često vrlo udaljenim gradovima na području od srednje Europe do ruskog dalekog istoka, s Upravom zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte dogovorene su posebne procedure i prometna prava koja prijevoznici ne ostvaruju u normalnim okolnostima. Usprkos zahtjevnosti zbog kratkih rokova i velikog broja različitih operatora iz trećih zemalja, Ured je uspješno obavio sve provjere vezano uz ispunjavanje uvjeta za sigurno letenje navedenih operatora te sve propisane postupke za izdavanje odobrenja.

Ured je u dva navrata zaprimio zahtjeve za odobrenjem slijetanja u Republiku Hrvatsku afganistanskog zračnog prijevoznika SAFI Airways iz tehničkih razloga, odnosno kako bi u Zagrebu obavio tehnički pregled i održavanje. Budući se navedeni zračni prijevoznik nalazio na listi Europske unije zračnih prijevoznika koji imaju zabranu letenja unutar područja Europske unije (Uredba (EZ) br. 2111/2005) izvršene su konzultacije s Općom upravom za

mobilitet i promet (Odjel za sigurnost zračnog prometa – *Air Safety Unit*) Europske komisije koja se pozitivno očitovala na odobravanje takvog nekomercijalnog, tehničkog leta. Slijedom toga, Ured je u suradnji s Uredom za upravljanje sigurnošću i kvalitetom i Odjelom plovidbenosti zrakoplova, koji je izvršio uvid u dodatnu tehničku dokumentaciju zrakoplova i utvrdio da udovoljava zahtjevima plovidbenosti, izdao navedena odobrenja za let u tehničke svrhe. O svemu je bila obaviještena i Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL te su letovi navedenog zračnog prijevoznika izuzeti od zabrane letenja u Europsku uniju.

Stupanjem na snagu Pravilnika o uvjetima i načinu izdavanja odobrenja za letenje inozemnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru («Narodne novine» broj 54/13) došlo je i do promjene u postupanju Ureda, odnosno utvrđena je procedura za odobravanje prometnih prava pete i sedme zračne slobode, te se nisu nadalje odobrivali komercijalni letovi inozemnih civilnih zrakoplova u putničkom povremenom prometu čiji kapacitet sjedala ne prelazi 10 i dr.

Nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, a obzirom na izravnu primjenjivost EU Uredbi u pravni sustav Republike Hrvatske, Ured više nije imao obvezu putem Naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti objavljivati listu zračnih prijevoznika koji podliježu zabrani letenja ili operativnim ograničenjima unutar Europske unije, no i nadalje putem internetske stranice daje obavijest o objavljivanju nove liste u službenom listu Europske unije.

OSTALI POSLOVI VEZANO UZ ODOBRAVANJE LETOVA

Veliki dio vremena i rada Ured je posvetio pripremama za ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju, te se stoga intenzivno radilo na:

- istraživanju prakse odobravanja letova zrakoplovnih vlasti drugih država članica za letenje europskih zračnih prijevoznika u prometu između Republike Hrvatske i trećih zemalja;
- prikupljanju i proučavanju relevantnih europskih propisa kao i sporazuma o zračnom prometu koje je sklopila Europska unija s trećim zemljama;
- pripremi informacija za prijevoznike za pravovremenu objavu u zborniku zrakoplovnih informacija i na internetskoj stranici Agencije po ulasku Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Slijedom toga, Ured je inicirao suradnju s Upravom zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte obzirom na njihovu nadležnost (politika i prometna prava) te je održano nekoliko sastanaka na gore navedene teme. Cilj je bio jasno i nedvosmisleno utvrditi postupanje Ureda vezano uz primjenu i tumačenje europske i nacionalne regulative, dvostranih i mnogostranih sporazuma koje je sklopila Republika Hrvatska i onih koje je sklopila Europska Unija, a kako bi Ured mogao na pravilan način i pravovremeno rješavati upite i zahtjeve operatora. Konkretno, gore navedeno se odnosi na prava na obavljanje linijskog i povremeno zračnog prometa za:

- zračne prijevoznike iz država članica Europskog gospodarskog prostora i Švicarske u prometu unutar Zajednice i u prometu između Republike Hrvatske i trećih zemalja;
- zračne prijevoznike iz država pridruženih članica ECAA sporazuma;
- zračne prijevoznike iz trećih zemalja koji najčešće lete u Republiku Hrvatsku.

SURADNJA S NACIONALNIM I INOZEMNIM NADLEŽNIM TIJELIMA

Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture / Uprava zračnog prometa, elektroničkih komunikacija i pošte

Suradnja s resornim Ministarstvom se odnosi na pitanja vezana za osiguravanje pravilne primjene dvostranih i mnogostranih ugovora s područja civilnog zrakoplovstva koje je sklopila Europska unija i Republika Hrvatska te traženja prethodnog mišljenja Ministarstva vezano uz provođenje politike civilnog zrakoplovstva kada se letovi ne obavljaju na temelju spomenutih ugovora što se prvenstveno odnosi na odobravanje prometnih prava pete i sedme zračne slobode u povremenom prometu. Uspostavljen je način suradnje koji vrlo dobro funkcionira obzirom na izraženi operativni aspekt rada Ureda.

Druga državna tijela Republike Hrvatske

U obavljanju poslova iz svog djelokruga, Ured surađuje s drugim državnim tijelima u aktivnostima koje su prema propisima u njihovoj nadležnosti. Suradnja se u najvećoj mjeri ostvarivala s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova vezano uz izdavanje diplomatskih odobrenja inozemnih državnim zrakoplovima te s Državnom geodetskom upravom vezano uz izdavanje odobrenja za radove iz zraka inozemnim operatorima u svrhu snimanja. Suradivalo se i s Ministarstvom poljoprivrede/Upravom za veterinarstvo u realizaciji projekta oralne vakcinacije lisica na području Republike Hrvatske te drugim tijelima.

Europska agencija za sigurnost zračnog prometa (EASA)

Slijedom poziva Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) vezano za donošenje Uredbe Komisije (EU) o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s letačkim operacijama operatora iz trećih zemalja, a u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća, direktor Agencije imenovao je voditeljicu Ureda kao „focal point“ za Republiku Hrvatsku za provođenje svih potrebnih aktivnosti za implementaciju navedene Uredbe. Uredba se odnosi na izdavanje odobrenja (autorizaciju) operatora trećih zemalja od strane EASA-e koji namjeravaju obavljati komercijalni zračni promet u Europskoj uniji uključivo Island, Liechtenstein, Norvešku i Švicarsku. U svrhu pripreme provedbe Uredbe, a prije njezinog stupanja na snagu, EASA je pozvala na radionicu sve zrakoplovne vlasti država članica EASA-e. Stoga je bilo potrebno da se svi djelatnici Ureda upoznaju s nacrtom Uredbe i obvezama koje će po toj Uredbi imati Ured te pripremiti pitanja i nedoumice koje bi eventualno mogle proizlaziti iz odredbi Uredbe. Ured je također, na poziv Europske komisije, sudjelovao i u stručnoj redakтури hrvatske inačice navedene Uredbe.

OSTALI POSLOVI UREDA

Na reviziji Priručnika i procedura radilo se kontinuirano tijekom godine kad god je uočena potreba izmjene bilo da je bila riječ o uočenim nedostacima, poboljšanju procedura, izradi novih, rad na obrascima i predlošcima odobrenja, a posebice vezano uz usklađivanje istih s novim nacionalnim i europskom propisima. Nakon završetka ljetne sezone pristupilo se njihovom dovršavanju i pripremama za objavu. Dogovorno su utvrđene obveze i odgovornosti odgovarajućih ustrojstvenih jedinica unutar Agencije s kojima Ured nužno surađuje u rješavanju zahtjeva. Krajem studenog u Uredu je proveden interni nadzor te je spomenuti nacrt revidiranog Priručnika i procedura bio predmetom nadzora. Izvješće o nadzoru utvrdilo je značajno poboljšanje u organizaciji rada Ureda, načinu vođenja predmeta, predloženoj reviziji tri priručnika i poštivanju propisanih procedura u svakodnevnom radu te su utvrđena tri nalaza i tri preporuke koji su zatvoreni kroz korektivne mjere provedene uglavnom kroz objavu revizije tri Priručnika procedura.

Tijekom 2013. godine, redovito su se ažurirale informacija Ureda na internetskoj stranici Agencije i u Zborniku zrakoplovnih informacija (AIP) te su se objavile važne obavijesti operatorima zrakoplova vezano uz nove europske i nacionalne propise te s tim u vezi obveze operatora i nove procedure rješavanja zahtjeva.

Ured u ljetnoj sezoni radi u dvije smjene i ima utvrđenu pripravnost tijekom vikenda te su se administratori odazivali na rad kada je bilo potrebno kako bi se izdala hitna odobrenja.

3.1.15 Zaštita prava putnika

Prava putnika u zračnom prijevozu regulirana su prvenstveno Uredbama (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju zajedničkih pravila u vezi s naknadom i pomoći putnicima u slučaju uskraćivanja ukrcaja i otkazivanja ili dugih kašnjenja letova (SL L 46, 17. 2. 2004.), te Uredbom (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću (SL L 204, 26. 7. 2006).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i stvarnopravnim odnosima u zračnom prometu («Narodne novine» broj 94/13) mirno rješavanje sporova povodom prigovora putnika stavljeno je u isključivu nadležnost Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo (do 2013. godine nadležna tijela za ovu vrstu sporova bila su Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture i Agencija). Navedenim promjenama, a i ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, značajno je porastao broj prigovora putnika u 2013. godini. Za razliku od dva zaprimljena predmeta u 2012. godini, u 2013. godini broj ukupno otvorenih predmeta je 36, a najveći broj prigovora odnosi se na slučajeve dužeg kašnjenja leta, i to letova niskotarifnih prijevoznika kao što je u prvom redu Ryanair.

Prigovor	Otkazan let	Duže kašnjenje	Uskraćen ukrcaj	UKUPNO
2012.	-	1	1	2
2013.	7	27	2	36

Agencija po prigovoru putnika, a sukladno proceduri utvrđenoj od strane Europske komisije, utvrđuje jesu li ispunjene sve pretpostavke za pokretanje mirnog rješenja spora te potom, uzevši u obzir okolnosti slučaja i priloženu dokumentaciju, kontaktira prijevoznika, po potrebi i putnika, zračnu luku i druge pravne i fizičke osobe te donosi završno mišljenje koje dostavlja prijevozniku i putniku. Pritom treba naglasiti da rješavanje navedenih predmeta može potrajati i do dvije godine, koliko je gore navedenim Zakonom propisan zastarni rok za tražbine koje proizlaze iz ugovora o prijevozu i s njim povezane regresne tražbine.

3.1.16 Implementacija sustava upravljanja sigurnošću (SMS)

Jedan od važnih prioriteta Agencije je uspostava i održavanje efikasnog i proaktivnog Sustava upravljanja sigurnošću (*Safety Management System - SMS*) u skladu s međunarodnim zrakoplovnim standardima, te jačanje i promoviranje sigurnosne kulture (*Safety Culture*) u hrvatskom zrakoplovnom okruženju. Kao i prethodnih godina, Agencija je predana razvoju, implementiranju, održavanju i kontinuiranom poboljšanju postupaka i radnih procesa kako bi osiguralo da se sve aktivnosti u zračnom prometu odvijaju u nadziranom okruženju, da se postižu željene performanse sigurnosti, te da se ispunjavaju nacionalni i međunarodni zahtjevi.

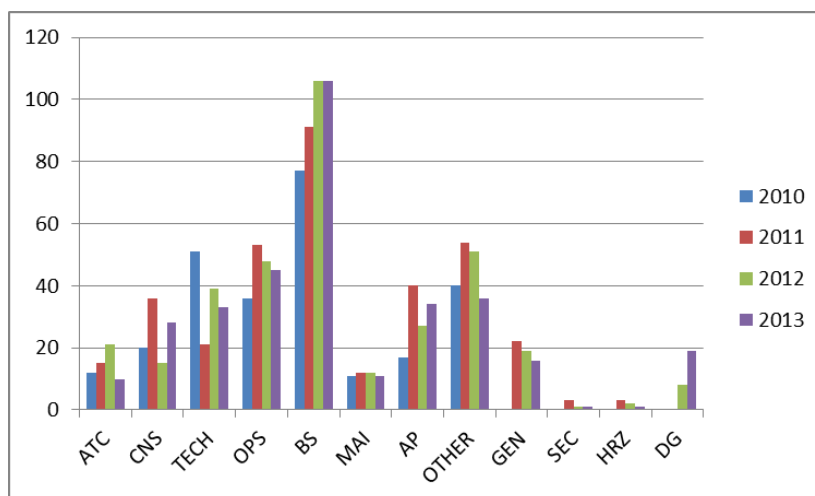
Procedure i procesi Agencije vezani uz sustav upravljanja sigurnošću Agencije opisani su u „CCAA Aviation Safety Procedure Manual“ (QSM-MAN-003). U skladu s utvrđenim procedurama, u 2013. godini, održavali su se redovni sastanci Odbora za sigurnost (*Safety Board*) Agencije, koji su za cilj imali:

- kontinuiranu analizu podataka važnih za identifikaciju značajnih opasnosti i upravljanje rizicima;
- praćenje efektivnosti sustava izvješćivanja o događajima;
- odlučivanje o potrebi daljnjih istraga od strane Agencije.

Agencija je pripremila Godišnje izvješće o razini sigurnosti u zračnom prometu za 2013. godinu (*Yearly Aviation Safety Report*) na temelju podataka prikupljenih putem baze događaja koji ugrožavaju sigurnost, a koju vodi Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa. Događaji su kategorizirani prema parametrima koje Agencija koristi za praćenje i statističku obradu prikupljenih podataka.

Broj prijavljenih događaja u 2013. godini približan je broju prijavljenih događaja u 2012. godini, što ukazuje na činjenicu da je sustav izvješćivanja prihvaćen i prepoznat kao važan faktor u procesu poboljšanja razine sigurnosti u zračnom prometu. Međutim, iako je vidljiv pomak u odnosu na prethodne godine kada je oko 90% prikupljenih podataka zaprimljeno je od strane dva ista pružatelja usluga u zračnom prometu/plovidbi i dalje je potrebno kontinuirano raditi na promoviranju kulture izvješćivanja, posebno kod malih operatora.

U tablici koja slijedi prikazan je broj događaja prema postavljenim kategorijama.

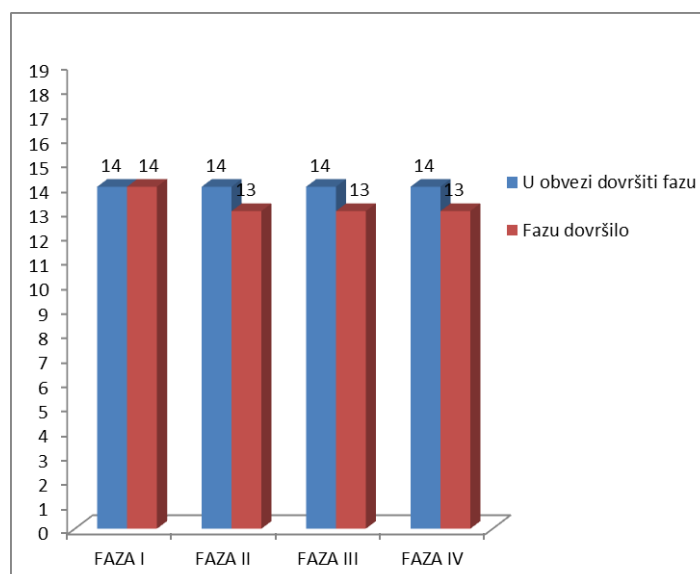

Grafikon 1: Broj događaja prema postavljenim kategorijama

Kako je u nadležnosti Agencije nadzor uspostave i provedbe SMS zahtjeva, velika pažnja je posvećena inicijalnom osposobljavanju i osposobljavanju za obnovu znanja svih inspektora po pitanjima sustava upravljanja sigurnošću, a u skladu s programom osposobljavanja.

Nadalje, u skladu s ICAO odredbama, Agencija kao nadležno tijelo mora osigurati obuku, upoznavanje i dvosmjernu komunikaciju vezanu uz relevantne informacije o sigurnosti, kako bi potaknula razvoj pozitivne organizacijske kulture koja pomaže uspostavi efektivnog i uspješnog Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu (*State Safety Programme* - SSP). U cilju promocije važnosti i svrhovitosti sustava upravljanja sigurnošću, te kulture izvješćivanja o događajima povezanim sa sigurnošću, Agencija je i tijekom 2013. godine održavala radionice sa zrakoplovnom industrijom na temu Sustav upravljanja sigurnošću održala radionice.

Agencija je u 2013. godini pratila uspostavu i funkcioniranje SMS-a kroz proces certificiranja i kontinuirani nadzor organizacija. Za operatore zrakoplova koji se koriste u CAT operacijama Agencija predviđa uvođenje SMS-a kroz 4 faze. Ovaj proces je započeo 1. kolovoza 2010. godine, a proces uspostave efektivnog SMS-a je trebao završiti početkom 2013. godine. Samo jedan operator zrakoplova nije implementirao u potpunosti SMS.

Grafikon 2: Trenutni status uvođenja SMS-a od strane operatora zrakoplova

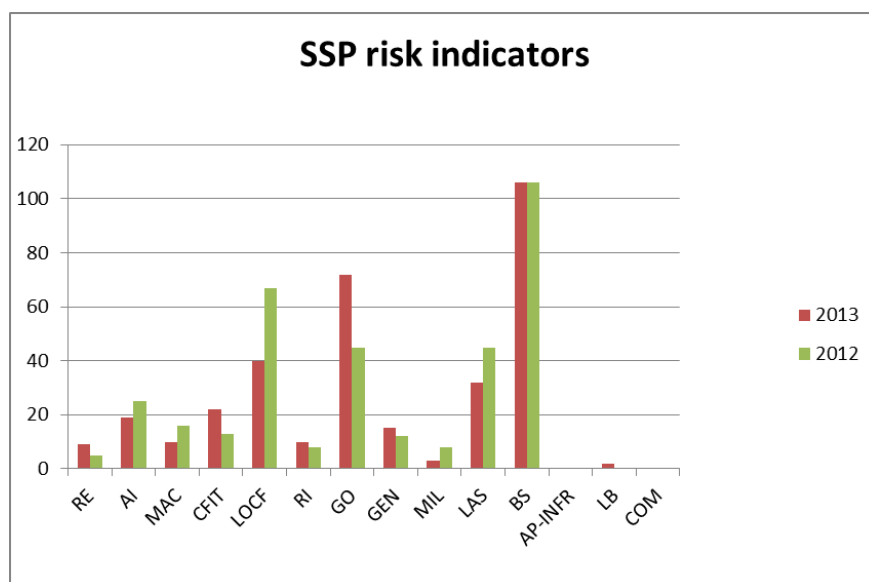
Agencija je početkom 2013. godine izdala treću reviziju naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2010-04 kako bi isti u što većoj mjeri uskladila s EU/EASA zahtjevima. Spomenutom revizijom ASO-2010-004, između ostalog su detaljnije definirani zahtjevi uvođenja SMS-a za organizacije za održavanje zrakoplova i organizacije za osposobljavanje ovisno o njihovom području rada i vrsti ovlaštenja.

Tijekom 2013. godine, u Odjelu plovidbenosti zrakoplova započet je proces nadzora implementacije SMS-a u organizacijama za održavanje Part M i Part 145 koje su s implementacijom prve faze započele početkom godine.

Agencija kontinuirano prati provedbu, odnosno implementaciju SMS-a na zračnim lukama u Republici Hrvatskoj koji su bili u obvezi započeti implementaciju SMS-a još 2005. godine prema odredbama Pravilnika o uvjetima kojima mora udovoljavati operator aerodroma za izdavanje te način izdavanja svjedodžbe aerodroma.

Agencija kontinuirano prati provedbu SMS-a i kod pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, za koje su specifični SMS zahtjevi osigurani kroz provedbu zahtjeva Uredbe (EU) br. 1035/2011 o utvrđivanju zajedničkih zahtjeva za pružanje usluga u zračnoj plovidbi.

Prema Odluci o osnivanju Povjerenstva za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu («Narodne novine» broj 37/11, 91/11, 76/12 i 28/13) stručne poslove Povjerenstva obavlja Agencija. U 2013. godini donesen je Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu («Narodne novine» broj 41/13). Agencija je prema Nacionalnom programu sigurnosti u zračnom prometu, koji osim što je izrađen u skladu sa ICAO standardima dodatno usklađen sa zahtjevima EASP-a (*European Aviation Safety Programme*) i Europskim planom sigurnosti zračnog prometa (EASP), uspostavila sustavno praćenje događaja povezanih sa sigurnošću prema inicijalnim pokazateljima sigurnosti, a u skladu s definiranim obvezama iz Plana sigurnosti. Ove informacije čine osnovu na temelju kojih će Povjerenstvo definirati nacionalne pokazatelje i ciljeve sigurnosti.

Grafikon 3: Kategorizacija događaja prema SSP pokazateljima

U cilju podizanja efikasnosti sustava upravljanja sigurnošću na nacionalnoj razini i poboljšanja usklađenosti nacionalnog sustava izvješćivanja s europskim zahtjevima, Agencija je uz konzultacije s Agencijom za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu izradila Pravilnik o izvješćivanju i istraživanju događaja povezanih sa sigurnošću («Narodne novine» broj 57/13). Pravilnik je razvijen u cilju unaprjeđenja efikasnosti i poboljšanja usklađenosti postojećeg nacionalnog sustava izvješćivanja o događajima povezanih sa sigurnošću s europskim zahtjevima. Novim odredbama se nastojalo postaviti jasan model postupanja svih uključenih

subjekata, te u budućnosti izbjeći paralelan rad dviju agencija involviranih na analizi/istrazi događaja čime se uvelike narušavala efikasnost sustava. Dodatno su razrađeni zahtjevi vezani uz ugrožavanje sigurnosti leta laserom.

3.1.17 Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu (SSP)

Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o osnivanju Povjerenstva za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu («Narodne novine» broj 37/11, 91/11, 76/12 i 28/13) u svrhu uspostave i praćenja provedbe Nacionalnog programa sigurnosti (*State Safety Programme – SSP*) u zračnom prometu, donošenja strateških odluka i smjernica, te učinkovitog djelovanja na cjelokupni sustav sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. U skladu s odredbama Zakona, Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Povjerenstva, donosi Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu Republike Hrvatske.

ICAO standardi i preporučena praksa (SARPs) (sadržani u Aneksima Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu: Aneks 1, 6, 8, 11, 13 i 14) zahtijevaju od država članica uspostavu Nacionalnog programa sigurnosti kako bi postigle prihvatljivu razinu sigurnosti (*Acceptable Level of Safety – ALoS*) u civilnom zrakoplovstvu. ICAO opisuje Nacionalni program sigurnosti kao integrirani set regulative i aktivnosti usmjeren na podizanje razine sigurnosti. U skladu s odredbama Zakona i obvezama koje proizlaze iz Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu, pružatelji usluga u zračnom prometu dužni su uspostaviti i održavati sustav upravljanja sigurnošću (*Safety Management System – SMS*) pružatelja usluga u zračnom prometu.

U procesima upravljanja sigurnošću, Nacionalni program sigurnosti kombinira elemente pristupa temeljenog na propisima i pristupa temeljenog na performansama, te obuhvaća četiri glavne komponente i njima pripadajuće elemente:

Politika sigurnosti i ciljevi

- Nacionalni pravni okvir za područje zrakoplovne sigurnosti
- Odgovornost (*responsibility*) i sveukupna odgovornost (*accountability*) za Nacionalni program sigurnosti
- Istraživanje nesreća i nezgoda
- Politika provedbe propisa

Upravljanje rizicima

- Zahtjevi za uspostavu SMS-a kod pružatelja usluga
- Sporazum o performansama sigurnosti pružatelja usluga

Osiguravanje sigurnosti

- Nadzor sigurnosti
- Prikupljanje, analiza i razmjena podataka
- Definiranje plana nadzora područja na koje treba obratiti veću pozornost

Promocija sigurnosti

- Interna obuka, komunikacija i distribucija informacija o sigurnosti
- Eksterna obuka, komunikacija i distribucija informacija o sigurnosti

Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu Republike Hrvatske razvijen je u skladu s ICAO okvirom definiranim u ICAO dokumentu 9859 (*Safety Management Manual*), smjericama Europske komisije definiranim u dokumentu *COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE COUNCIL AND THE EUROPEAN PARLIAMENT Setting up an Aviation Safety Management System for Europe* (COM(2011) 670) i planom „*European Aviation Safety Plan*“ koji je razvila EASA za razdoblje 2012.-2015. godine.

Iako zahtjevi za Nacionalni program sigurnosti proizlaze iz ICAO standarda, jasno je da mnoge aktivnosti u hrvatskom zračnom prostoru uključuju zajedničko djelovanje civilnog i vojnog zrakoplovstva. Iz tog razloga, Nacionalni program sigurnosti Republike Hrvatske utvrđuje područja suradnje i odgovornosti oko nadzora i civilnog i vojnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj.

Sastavni dio Nacionalnog programa sigurnosti je i Plan sigurnosti koji daje pregled onih područja u kojima su potrebna/moguća poboljšanja, a na koje Povjerenstvo i cjelokupna zrakoplovna zajednica trebaju fokusirati svoje aktivnosti. Plan sigurnosti uzima u obzir regionalne pokazatelje (proizlaze iz Europskog plana sigurnosti u zračnom prometu) i nacionalne pokazatelje i ciljeve sigurnosti do kojih se došlo analizom podataka prikupljeni kroz reaktivne (podaci o nesrećama i ozbiljnim nezgodama zrakoplova) i proaktivne procese upravljanja sigurnošću (podaci o događajima povezanim sa sigurnošću prijavljenima putem programa obaveznog i dobrovoljnog izvješćivanja). Plan sigurnosti sadrži aktivnosti i mjere koje će se provoditi u razdoblju od tri godine (2012.–2014.).

Tijekom 2013. godine, u suradnji s Povjerenstvom za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu intenzivno se radilo na pripremi izmjene i dopune Nacionalnog programa sigurnosti radi prilagodbe istog izmjenama vezanim uz postupak usvajanja pravne stečevine Europske unije, implementacije odredbama ICAO Annex 19, usvajanja zajedničkih principa i obveza koji proizlaze iz SES regulative i FAB CE Sporazuma (točka 3.2.5), revidiranje pravnog okvira zrakoplovne sigurnosti s propisima donesenim tijekom 2013. godine itd.

Agencija je tijekom 2013. godine pratila provedbu aktivnosti predviđenih Planom sigurnosti tj. Dodatkom 4. Nacionalnog programa sigurnosti. Za potrebe Povjerenstva, Agencija je kvartalno pripremala izvješće „Aviation Safety Report“ o stanju sigurnosti u zračnom prometu. U izvješćima su statistički obrađeni podaci prikupljeni putem proaktivnog procesa upravljanja sigurnošću, tj. podaci o događajima povezanim sa sigurnošću prijavljeni putem programa obaveznog i dobrovoljnog izvješćivanja. Podaci su pohranjeni u bazi događaja HACZ-a koju vodi Ured sigurnosti zračnog prometa i upravljanja kvalitetom.

Od značajnijih aktivnosti koje proizlaze iz obveza prema Planu sigurnosti, Agencija je tijekom 2013. godine pripremila i objavila četiri zrakoplovne informacije (ASIL) i pripremila nacionalne generičke planove za provedbu mjera koje proizlaze iz preporuka europskih akcijskih planova, a koje su u nadležnosti Agencije. Cilj ovih ASIL-a je pojasniti što se očekuje od hrvatskih subjekata i koji su to subjekti od kojih se očekuje da poduzmu aktivnosti u provedbi sljedećih planova:

- European Action Plan for Airspace Infingement Risk Reduction,
- European Action Plan for Prevention of Runway Incursion ,
- European Action Plan for Prevention of Level Bust,
- European Action Plan for Air Ground Communications Safety.

Nadalje, u sklopu aktivnosti za umanjene rizika vezanih uz operacije na zemlji, Agencija je provela procjenu rizika svih nesukladnosti zračnih luka u odnosu na važeću regulativu i s operatorima dogovorila korektivne mjere i rokove za otklanjanje utvrđenih nesukladnosti.

Vezano uz aktivnosti za smanjenje rizika vezanog uz operacije sportskih zrakoplova (mikrolaki, modelari, jedrilice, paraglideri, padobranc, itd.), Agencija je tijekom 2013. godine intenzivno radila na pripremi nacrt, prijedloga izmjena i dopuna postojeće regulative, te pripremi nacrt, prijedloga propisa koji nedostaju, na uspostavi boljeg informiranja pripadnika zajednice pilota generalne avijacije, te je intenziviran inspekcijski nadzor nad operacijama generalne avijacije.

3.1.18 Odobravanje aerodromskih naknada i utvrđivanje jediničnih cijena rutnih i terminalnih naknada

U skladu s člankom 42. Zakona, Agencija odobrava cjenik aerodromskih naknada i njegove izmjene. U 2013. godini zaprimljena su dva zahtjeva u svezi povećanja zaštitne naknade na zračnim lukama u Splitu i Dubrovniku s odgođenom primjenom - od dana preuzimanja poslova od Ministarstva unutarnjih poslova, te jedan zahtjev Međunarodne zračne luke Zagreb d.d. za povećanjem naknade za putnički servis međunarodnih i domaćih putnika u odlasku s najranijom primjenom od 30. ožujka 2014. godine. Postupak odobravanja odvijao se dijelom u suradnji s Odjelom zaštite zračnog prometa, te Odjelom Financija i računovodstva. Nakon utvrđivanja opravdanosti zahtjeva s obzirom na prikazane troškove poslovanja, te provjere transparentnosti i nediskriminirajuće primjene cjenika prema svim korisnicima usluga, Agencija je izdala suglasnost na sve dostavljene zahtjeve.

U skladu s odredbama Pravilnika o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada («Narodne novine» broj 91/13) / («Narodne novine» broj 91/13), Agencija utvrđuje jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada za naplatne zone u Republici Hrvatskoj, u skladu s EUROCONTROL-ovim Sustavom rutnih naknada i odgovarajućim EU propisima. U 2013. godini, Agencija je, u propisanom postupku, utvrdila jedinstvenu konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu rutnih naknada Republike Hrvatske za 2014. godinu, te iste uputila u daljnji postupak donošenja pred Proširenim odborom za rutne naknade (*Enlarged Committee for Route Charges*) EUROCONTROL-a. Isto tako, Agencija je utvrdila konačnu bazu troškova i konačnu jediničnu cijenu terminalnih naknada Republike Hrvatske za 2014. godinu. Jedinične cijene rutnih i terminalnih naknada objavljuju se na način uobičajen u zračnom prometu putem Zbornika zrakoplovnih informacija Republike Hrvatske (*Aeronautical Information Publication – AIP*) i EUROCONTROL-ovih okružnica (*Information Circulars*).

3.2 Otklanjanje nalaza iz prethodnih nadzora/inspekcija međunarodnih organizacija

U 2013. godini, Agencija je nastavila otklanjati nalaze iz prethodnih nadzora/inspekcija međunarodnih organizacija prema planovima korektivnih mjera. Tijekom 2013. godine EASA je provela standardizacijske inspekcije nad Agencijom u području plovidbenosti zrakoplova i licenciranja zrakoplovnog osoblja.

Svi nalazi iz područja letačkih operacija, simulatora letenja i plovidbenosti zrakoplova koji su otvoreni u 2012. godini od strane EASA-e su zatvoreni. Za nalaze otvorene od EASA-e u 2012. godini iz područja nadzora usluga u zračnoj plovidbi dostavljeni su dokazi o provedenim korektivnim mjerama, kojima je rok bio u 2013. godini, a u cilju pripreme za najavljeni naknadni nadzor u cilju potvrđivanja zatvaranja nalaza koji je planiran za ožujak 2014. godine.

Agencija je nastavila rad na otklanjanju nalaza iz ICAO - USOAP nadzora provedenog nad Agencijom od strane Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO) u 2010. godini.

3.2.1 Otklanjanje nalaza iz ICAO – USOAP nadzora - 2010

Organizacija međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO) je u sklopu ICAO - USOAP programa (*Universal Safety Oversight Audit Programme*), redovitih nadzora sustava nadzora sigurnosti zračnog prometa svih 190 ICAO zemalja članica, izvršila nadzor nad tijelima Republike Hrvatske nadležnima za civilno zrakoplovstvo u razdoblju 26. svibnja–4. lipnja 2010. godine. ICAO - USOAP nadzor je obuhvatio područja Annex-a 1 (Licenciranje), Annex-a 6 (Operacije), Annex-a 8 (Plovidbenost), Annex-a 14 (Aerodromi), Annex-a 11 (Usluge u zračnoj plovidbi - ATS) i Annex-a 13 (Istraživanje nesreća i nezgoda).

Otvoreno je ukupno 58 nalaza neusklađenosti, a Agencije ima nadležnost za provedbu korektivnih mjera nad 44 nalaza, od kojih 4 nalaza u suradnji s Ministarstvom, te 1 nalaz u suradnji s Ministarstvom obrane. Pored toga, 4 nalaza iz područja Annex-a 14 (Aerodromi) nisu prihvaćena od strane Agencije, te su slijedom provedene analize ICAO-u dostavljena detaljna obrazloženja. U skladu s ICAO - USOAP programom i protokolom, Agencija je 20. listopada 2010. godine dostavila Nacionalnom ICAO koordinatorskom Planu korektivnih mjera, koji je usuglašen u siječnju 2011. godine na temelju komentara i preporuka ICAO auditora.

Kraj 2010. godine označio je kraj primjene stare metodologije prema kojoj se provodio ICAO - USOAP program, poznato kao sveobuhvatni pristup sustavima (*Comprehensive Systems Approach - CSA*). Početkom 2011. godine započelo je prijelazno razdoblje od 2 godine (2011.–2012.) u kojem bi se države članice i ICAO postupno pripremile za primjenu nove metodologije koja uvodi pristup kontinuiranog nadzora (*Continuous Monitoring Approach - CMA*), počevši od siječnja 2013. godine. Cilj nove metodologije je promoviranje zrakoplovne sigurnosti na globalnoj razini kroz neprekidan nadzor sposobnosti i unaprjeđenje sposobnosti država članica ICAO za provođenje nadzora sigurnosti (zračnog prometa). Nova metodologija podrazumijeva određene promjene vezane uz provedbu Plana korektivnih mjera i dostave informacija ICAO-u od strane država članica putem nove *on-line* aplikacije Upitnika o zrakoplovnim aktivnostima države (*State Aviation Activity Questionnaire – SAAQ*) i audit protokola (*Audit Protocol*).

Agencija je tijekom 2013. godine surađivala s Ministarstvom vezano uz daljnje postupanje po pitanju prilagodbe i primjene nove metodologije ICAO - USOAP programa te je u skladu s tim i u suradnji s Ministarstvom u srpnju 2012. godine dostavila status provedbe aktivnosti vezanih uz provedbu korektivnih mjera na nalaze iz nadležnosti Agencije, te izvršila ažuriranje rokova i dogovorenih korektivnih mjera u Planu korektivnih mjera.

Neke korektivne mjere i rokove je bilo potrebno revidirati u skladu s novonastalim promjenama (EU zahtjevi, novi nacionalni propisi, politika zapošljavanja novih inspektora, suradnja s drugim tijelima itd.) i potrebama Agencije.

Analiziran je i status onih nalaza čije je rješavanje u nadležnosti više tijela, uglavnom resornog Ministarstva. Provedba ovih mjera kasni, pa u skladu s tim kasne i mjere koje je Agencija dužna provesti.

Određene poteškoće postoje u provedbi korektivnih mjera koje Agencija treba provesti u suradnji s Ministarstvom i drugim tijelima državne uprave, kao što su:

- Provedba nadzora sigurnosti sustava za potragu i spašavanje. Nakon stupanja na snagu Uredbe o uvjetima i načinu obavljanja potrage i spašavanja zrakoplova («Narodne novine» broj 129/11) prestaje obveza Agencije u otklanjanju ICAO nalaza (ANS-03). U skladu s promjenama, Agencija je predložila izmjenu korektivne mjere. Agencija je uspostavila nadzor usluge uzbunjivanja (*alerting service*) HKZP-a. Time je Agencija provela korektivne mjere iz svoje nadležnosti te smatra da je rad na ovom nalazu za Agenciju završen.
- Provedba nadzora sigurnosti pružanja usluga u zračnoj plovidbi u slučaju delegiranja pružanja usluga u zračnom prostoru. Preduvjet za provedbu ove mjere je sklapanje međudržavnog sporazuma sa susjednim državama (nalaz ORG-01). Dok nisu potpisani međudržavni sporazumi o delegiranju pružanja usluga u zračnom prostoru, Agencija nema pravnu osnovu za sklapanje sporazuma s drugim nacionalnim nadzornim tijelima (*National Supervisory Authority – NSA*). Trenutno se radi na rješavanju problema oko uspostave ANS „cross border“ usluga u zračnom prostoru oko „CRAYE intersection point“ između Hrvatske, Italije, Srbije i Crne Gore koja je dogovorena još 1999. godine pod okriljem ICAO-a. Sklapanje „cross border“ ugovora u budućnosti (npr. u slučaju primjene ILS procedure u Zračnoj luci Osijek) će se provesti na osnovu EUROCONTROL modela, koji će osigurati i sklapanje operativnih sporazuma.
- Priznavanje certifikata u skladu s odredbama članka 83 bis Čikaške konvencije. Agencija je predložila izmjenu i dopunu Zakona o zračnom prometu još 2011. godine. Primjena nije moguća jer prijedlog za izmjenu i dopunu Zakona o zračnom prometu nije prihvaćen od strane Ministarstva (nalaz LEG-04). Agencija je provela korektivnu mjeru iz svoje nadležnosti inicijativom da se rješenje nalaza formulira kroz članak Zakona te smatra da je rad na ovom nalazu za Agenciju završen.
- Izmjena i dopuna Zakona o prijevozu opasnih roba. Agencija je dostavila svoj prijedlog izmjena Zakona u travnju 2011. godine. Provedba mjere kasni jer je usvajanje izmjena i dopuna Zakona o prijevozu opasnih roba u nadležnosti Ministarstva/Uprave za cestovni i željeznički promet. Sve aktivnosti koje su u nadležnosti Agencije kao što je definiranje detaljnih procedura i smjernica - *Dangerous Goods Inspectors Manual*, osiguranje adekvatnog osposobljavanja svih involviranih inspektora, uspostava adekvatnog sustava certifikacije i nadzora svih organizacija koje su uključene u prijevoz opasnih roba zrakom provedene u skladu sa dogovorenim rokovima, o čemu je 2013. godine izvješten ICAO Nacionalni koordinator, te Agencija smatra da je rad na ovom nalazu za Agenciju završen.

Što se tiče provedbe korektivne mjere na nalaz ANS-07 koju Agencija treba provesti u suradnji s Ministarstvom obrane, a odnosi se na obvezu Agencije da nadzire sigurnost nad pružanjem CNS usluga koje Ministarstvo obrane pruža GAT operacijama, tijekom 2013. godine potpisan je Sporazum o suradnji koji definira koordinaciju, suradnju i nadležnosti Agencije i Ministarstva obrane u području nadzora radarskog sustava u cilju ispunjavanja zajedničkih zahtjeva sigurnosti. Nastavno na potpisan Sporazum, Agencija je dogovorila i potrebne procedure i smjernice koje su bile nužne za uspostavu procesa kontinuirane razmjene informacija.

Nastavno na nalaz AGA-01, Agencija je pripremila studije o sigurnosti zračnog prometa na svim međunarodnim zračnim lukama s obzirom na neusklađenosti s odredbama Pravilnika o aerodromima. Slijedom utvrđenih nedostataka, s operatorima zračnih luka definirane su i usuglašene neophodne korektivne mjere i rokovi za provedbu istih.

Do kraja 2013. godine, provedene su korektivne mjere za zatvaranje 39 nalaza čija je provedba u nadležnosti Agencije, a do kraja 2014. godine se planira završiti provedba korektivnih mjera za još četiri nalaza.

Provedba korektivnih mjera za ostale otvorene ICAO nalaze koji su u nadležnosti Agencije ide prema planu korektivnih mjera revidiranom u srpnju 2012. godine. Među otvorenim nalazima su:

- ANS-01 - zapošljavanje i osposobljavanje MET inspektora (rok 1. siječnja 2014.). MET Inspektor je zaposlen 1. listopada 2013. godine.
- ANS-02 - definiranje prihvatljive razine sigurnosti ALoS u ANS domeni (rok 1. lipnja 2014.).
- AIR-02 - implementacija SMS zahtjeva od strane Organizacija za održavanje Part M i Part 145 (rok 1. studeni 2015.). Sukladno ASO-2010-004 Revizija 3, rokovi za implementaciju su 1. travnja 2013. - završetak Faze I, 1. listopada 2013. – završetak Faze II, 1. listopada 2014. - završetak Faze III, 1. travnja 2015. – završetak Faza IV.
- ORG-01 (*cross-border arrangement*) – potpisivanje operativnih sporazuma o suradnji s NSA –ima susjednih država (nema pravne osnove dok se ne potpišu međudržavni sporazumi).

3.2.2 EASA standardizacija

Standardizacijska inspekcija od strane Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA – *Combined Standardisation Inspection*) provedena je u Agenciji u razdoblju od 16. do 20. rujna 2013. godine. EASA standardizacijska inspekcija obuhvatila je područja licenciranja (FCL/MED) i plovidbenosti zrakoplova (AWD). Tijekom 2013. godine provedene su aktivnosti vezane uz pripremu najavljenih inspekcija od strane EASA-a u 2014. godini, i to: standardizacijske inspekcije u području SAFA programa (sigurnosni pregled inozemnih zrakoplova na stajanci), te provjera i zatvaranje nalaza u domeni ATM/ANS (pružatelji usluga u zračnoj plovidbi).

U provedenim EASA standardizacijskim inspekcijama u 2013. godini u području plovidbenosti zrakoplova i licenciranja otvoren je 26 nalaza nesukladnosti, većinom kategorizirani kao manja odstupanja ili preporuke za daljnje poboljšanje. Krajem 2013. godine, Agencija je EASA-i dostavila Plan korektivnih mjera. Sukladno prihvaćenom Planu korektivnih mjera, Agencija je pristupila otklanjanju nalaza.

U EASA izvješću AWD.HR.09.2013 identificirano je ukupno 15 nalaza, od toga 14 kategorije C (manje nesukladnosti) i 1 kategorije D (veće nesukladnosti).

U EASA izvješću FCL.HR.09.2013 identificirano je ukupno 5 nalaza, svi kategorije C.

U EASA izvješću MED.HR.09.2013 identificirano je ukupno 6 nalaza, od toga 2 kategorije C i 4 kategorije D.

Za sva zaprimljena izvješća, Agencija je u skladu s definiranim rokovima dostavila i usuglasila Planove korektivnih mjera, te započela s provedbom dogovorenih aktivnosti.

Za sve nalaze iz standardizacijske inspekcije u 2012. godini koji su podignuti u području letačkih operacija - OPS, simulatora letenja - FSTD i plovidbenosti zrakoplova – CAW, provedene su dogovorene korektivne akcije, te poslani dokazi o provedbi kako bi nalazi mogli biti zatvoreni. Od strane EASA-e zaprimljena je potvrda o zatvaranju (*Statement of closure*) svih nalaza u navedenim područjima. Rokovi za otklanjanje nalaza u području ATM/ANS su bili u 2013. godini, osim za tri nalaza kojima su rokovi za otklanjanje u 2014. godini. Tijekom 2013. godine, Agencija je u dogovorenim rokovima dostavljala dokaze za otklanjanje nalaza. Završna provjera i zatvaranje nalaza bit će realizirano tijekom najavljene standardizacijske inspekcije EASA-e u ožujku 2014. godine.

3.3 Jedinstveno europsko nebo (SES)

Tijekom 2013. godine, Agencija je provodila aktivnosti vezane uz europsku inicijativu Jedinstveno europsko nebo (*Single European Sky* – SES) kako slijedi u nastavku.

3.3.1 Lokalni plan implementacije jedinstvenog europskog neba (LSSIP)

Republika Hrvatska je potpisala i ratificirala Međunarodnu konvenciju o suradnji o sigurnosti zračne plovidbe s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL (Zakon o potvrđivanju Protokola s usuglašenom Međunarodnom konvencijom o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe - EUROCONTROL («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 8/05). Jedna od obaveza koja proizlazi iz Konvencije je sudjelovanje u projektu Europskog plana implementacije jedinstvenog europskog neba (*European Single Sky Implementation Plan* - u daljnjem tekstu ESSIP).

ESSIP predstavlja zajednički dogovoren plan provedbe obaveza koje proizlaze iz regulative jedinstvenog europskog neba, s ciljem poboljšanja europske mreže zračnog prometa koji ima sljedeće ciljeve: povećanje ekonomičnosti, kapaciteta i sigurnosti zračnog prometa, te povećanje zaštite okoliša. Temeljem ESSIP-a se razvijaju lokalni planovi implementacije jedinstvenog europskog neba (*Local Single Sky Implementation Plan* - LSSIP) na razini država, pa tako i LSSIP Republike Hrvatske.

LSSIP dokument je podijeljen u dva dijela. Prvi dio čini tiskani dokument (razina 1) u kojem se opisuju uloge i zadaće svih zainteresiranih subjekata u području upravljanja zračnim prometom (Ministarstva nadležnog za civilni zračni promet, Ministarstva nadležnog za poslove obrane, Agencije, pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, te zračnih luka). LSSIP dokument (razina 1) je javan dokument te je dostupan na ovoj adresi: <https://www.eurocontrol.int/articles/croatia>. Drugi dio LSSIP-a (razina 2) predstavlja on-line bazu podataka koja predstavlja detaljan plan implementacije svakog pojedinog subjekta i služi tim subjektima za kreiranje vlastitih planova i kasnije praćenje implementacije ESSIP ciljeva. Unutar baze podataka vidljive su obveze svih zainteresiranih subjekata, a također zbog uspoređivanja s dostignućem implementacije na FAB CE razini, vidljivi su i planovi implementacije ciljeva ostalih FAB CE država.

U 2013. godini, Agencija je zajedno s ostalim subjektima sudjelovala u izradi LSSIP dokumenta razine 1 i 2. Budući da je Agencija nadležna za predlaganje nacрта prijedloga podzakonskih propisa u civilnom zrakoplovstvu, Agencija je izradila regulatorni okvir za implementaciju svakog pojedinog cilja LSSIP-a za Republiku Hrvatsku, koji je sastavni dio LSSIP dokumenta razine 2. Koordinaciju izrade LSSIP dokumenta obavlja nacionalni koordinator za LSSIP iz resornog Ministarstva.

Uočeni problemi i mjere za poboljšanje

I nadalje, nedostatak strateškog dokumenta razvoja zračnog prometa (Strategije prometnog razvoja - zračni promet) predstavlja značajan problem, jer se bez strateškog dokumenta ne mogu donijeti pravovaljani rokovi implementacije pojedinog cilja (npr. implementacija podatkovnog linka između kontrolora leta i pilota (CPDL - *Controlor Pilot Data Link*). Nadalje, u procesu izrade LSSIP-a nisu u potpunosti definirane nadležnosti i ne postoji, u svezi toga, formalna odluka kojom bi se definirale nadležnosti i obveze svakog pojedinog subjekta, već je ostavljeno da svaki subjekt prepozna svoje nadležnosti samostalno, te s time u vezi doprinese izradi LSSIP dokumenta.

Status implementacije pojedinih LSSIP ciljeva (projekata) je sljedeći:

Status	Završeno	Djelomično završeno	Planirano	Bez Plana	Kašnjenje u implementaciji
Broj projekata	7	-	11	5	6

Od značajnijih kašnjenja navodimo sljedeće ciljeve: SAF 11 *Improve runway safety by preventing runway incursions, Implement integrated briefing*, ITY-SPI *Implementation of ground-ground automated co-ordination processes Surveillance performance and interoperability*, NAV-03 *Implementation of P-RNAV*, te ENV-01 *Implement Continuous DEscent Operations (CDO) Techniques for environmental improvements*. Implementacija navedenih ciljeva koji su u statusu kašnjenja može se ubrzati donošenjem nacionalne strategije razvoja zračnog prometa te boljom suradnjom svih zrakoplovnih subjekata, pravovremenom implementacijom Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu («Narodne novine broj 41/13) i pripadajućeg Plana sigurnosti, kao i donošenjem nacionalnog plana implementacije prostorne navigacije temeljene na performansama zrakoplova (*Performance based navigation* - PBN).

3.3.2 Funkcionalni blok zračnog prostora Srednja Europa (FAB CE)

Uspostava funkcionalnih blokova zračnog prostora (*Functional Airspace Block* - FAB) dio je inicijative Europske unije za stvaranje Jedinstvenog europskog neba (*Single European Sky* - SES), čiji je cilj optimizacija i poboljšanje odvijanja zračnog prometa u Europi, te posljedično smanjenje kašnjenja i ukupnih troškova.

Republika Hrvatska je, temeljem Sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE) koji je potpisan 5. svibnja 2011. godine u Brdu kod Kranja u Sloveniji te Zakona o potvrđivanju Sporazuma o uspostavi Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe («Narodne novine», Međunarodni ugovori broj 5/12), članica Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE).

Obzirom da je Agencija temeljem Zakona o zračnom prometu imenovana kao Nacionalno nadzorno tijelo Republike Hrvatske, temeljem gore navedenog Sporazuma zadužena je da zajedno s ostalim nacionalnim nadzornim tijelima FAB CE država (Austrije, Bosne i Hercegovine, Češke, Mađarske, Slovačke i Slovenije) obavlja nadzor sigurnosti pružatelja usluga u zračnoj plovidbi unutar Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE). Kako bi se implementirala zadaća nadzora sigurnosti unutar FAB CE, 30. svibnja 2011. godine potpisan je u Bratislavi Sporazum o suradnji kojim se pobliže reguliraju odnosi između nacionalnih nadzornih tijela unutar FAB-CE, te je temeljem tog Sporazuma definiran odbor za koordinaciju FAB CE nacionalnih nadzornih tijela (*FAB CE National Supervisory Authority Coordination Committee*) s pripadajućim radnim grupama:

- SOWG: *Safety audits/oversight/ongoing compliance*
- CHWG: *Assessment of ATM changes/interoperability*
- SRWG: *Safety reporting/safety directives*
- HRWG: *Criteria for HR assessment/HR management/training*
- LICWG: *ATCO/ATSEP licensing*
- PRWG: *Performance Reports/Monitoring of performance plans*

U svakoj od navedenih radnih grupa Agencija sudjeluje u radu u rješavanju predviđenih zadataka koji proizlaze iz potpisanih sporazuma (Sporazum o uspostavi funkcionalnog bloka središnje Europe i Sporazum o suradnji nacionalnih nadzornih tijela). Radnom grupom koja se bavi procjenom promjena i interoperabilnost u području upravljanja zračnim prometom (CHWG – *Assessment of ATM changes/interoperability*) predsjedava Agencija. Zadatak radne grupe je priprema stručnih mišljenja i preporuka vezanih uz nadzor promjena/interoperabilnosti te praćenja istih na razini FAB CE. U 2013. godini na razini FAB CE glavne aktivnosti bile su usmjerene na pripremu izrade Plana mjerenja učinkovitosti (*Performance Plan*) za drugo referentno razdoblje (2015.-2019.) u kojemu po prvi put sudjeluje Republika Hrvatska.

3.3.3 Plan mjerenja učinkovitosti

Uspostava drugog regulatornog paketa Jedinstvenog europskog neba (SES II) definira osnovne principe uspostave Plana mjerenja učinkovitosti (*Performance Plan*) pružatelja usluga u zračnoj plovidbi u europskom zračnom prostoru. Sredinom 2010. godine Europska komisija donijela je Uredbu (EU) br. 691/2010 o utvrđivanju programa mjerenja učinkovitosti za usluge u zračnoj plovidbi i mrežne funkcije, koja predstavlja osnovu za uspostavu sheme mjerenja učinkovitosti pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i mrežnih funkcija. Temeljem navedene Uredbe, svaka država članica Europske unije treba izraditi Plan mjerenja učinkovitosti usluga u zračnoj plovidbi koji se temelji na 4 glavna pokazatelja učinkovitosti: sigurnosti, zaštiti okoliša, kapacitetu i ekonomskoj isplativosti.

Zbog posebnosti i potrebne ekspertize u području zračnog prometa, Europska komisija je uspostavila Tijelo za mjerenje i ocjenu učinkovitosti (*Performance Review Body* - PRB) kao glavno tijelo koje bi trebalo pomoći Komisiji i državama (na njihov zahtjev) pri uspostavi Plana mjerenja učinkovitosti, te pri analizi i monitoriranju istih.

S obzirom da Republika Hrvatska nije bila članica Europske unije u vrijeme kada se pisao Plan mjerenja učinkovitosti za prvo referentno razdoblje (2012.-2014.), nije bila niti obvezna na njegovu izradu. Ipak, Agencija je napravila jednu inačicu Plana mjerenja učinkovitosti koji je poslužio kao priprema za drugo referentno razdoblje.

Sredinom 2013. godine Europska komisija donijela je Uredbu (EU) br. 390/2013 o utvrđivanju programa mjerenja učinkovitosti za usluge u zračnoj plovidbi i mrežne funkcije, koja predstavlja osnovu za uspostavu sheme mjerenja učinkovitosti pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i mrežnih funkcija, za drugo referentno razdoblje (2015.-2019.). Nova Uredba predviđa izradu Plana mjerenja učinkovitosti na razini funkcionalnih blokova zračnog prostora a ne kao do sada na razini država članica. Republika Hrvatska izrađuje svoj Plan mjerenja učinkovitosti u sklopu zajedničkog Plana mjerenja učinkovitosti Funkcionalnog bloka zračnog prostora središnje Europe.

Nakon provedenih konzultacija s raznim učesnicima u zračnom prometu, doneseni su sljedeći ciljevi za pojedina ključna područja učinkovitosti na razini Europske unije, za razdoblje od 2015. do 2019. godine:

- U području sigurnosti na razini nacionalnih nadzornih tijela dostići razinu C, dok na razini pružatelja usluga u zračnoj plovidbi dostići razinu D do kraja 2019.godine;
- U cilju zaštite okoliša povećati horizontalnu komponentu efikasnosti leta civilnih operatora za stvarnu putanju zrakoplova za 2,6 % i 4,1 % povećati horizontalnu komponentu efikasnosti leta civilnih operatora za plan popunjen u zadnji tren u 2019.godini u odnosu na 2014. godinu;
- Kapacitet – smanjiti kašnjenje na 0,5 minuta po letu za svaku godinu referentnog razdoblja;
- U cilju poboljšanja ekonomičnosti definirane su cijene rutnih naknada za sve godine na razini Europske unije, i to :56,64 EUR za 2015., 54,95 EUR za 2016., 52,98 EUR za 2017., 51,00 EUR za 2018. i 49,10 EUR za 2019. godinu.

Sve težišne aktivnosti u 2013. godini vezane za izradu Plana mjerenja učinkovitosti za drugo referentno razdoblje bile su usmjerene na pripremu za izradu istog i to:

- Izrada Plana upravljanja projektom na razini Republike Hrvatske;
- Određivanje sudionika za izradu Plana;
- Koordinacija na nacionalnoj razini za sudjelovanje u izradi FAB CE Plana mjerenja učinkovitosti;
- Planiranje vremenskih okvira za izradu Plana;
- Konzultacije s „Performance Review Body“ – PRB u svezi pojašnjenja vezanih uz Uredbu (EU) br. 390/2013;
- Sudjelovanje u radu tijela na razini FAB CE za izradu Plana mjerenja učinkovitosti.

Agencija je u 2013. godini održala dvije radionice u cilju pripreme svih sudionika koji će sudjelovati u izradi Plana mjerenja učinkovitosti te niz radnih sastanaka i konzultacija u svrhu adekvatne pripremljenosti za sudjelovanje u izradi FAB CE Plana mjerenja učinkovitosti koji će se raditi u 2014. godini.

3.4 Rad na izradi nacrtu prijedloga podzakonskih propisa

U nadležnosti Agencije je, prema članku 5. stavku 14. Zakona, izrada nacrtu prijedloga podzakonskih propisa iz područja svoje nadležnosti.

I. Propisi koje je bilo potrebno donijeti radi pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji

U Programu rada Agencije za 2013. godinu bila je predviđena izrada ukupno 28 propisa koje je bilo potrebno donijeti radi pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, odnosno donošenje novih propisa kojima će se staviti izvan snage pravilnici kojima su u pravni sustav Republike Hrvatske transponirane uredbe i direktive EU, a koje su objavljene u dodatcima pravilnika. Od ukupno 28 nacrtu prijedloga pravilnika za provedbu EU uredbi i direktiva, izrađeno je i objavljeno u Narodnim novinama 27 Pravilnika, i to:

1. Pravilnik o stavljanju izvan snage Pravilnika o operativnoj licenci i zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza («Narodne novine» broj 29/13)
2. Pravilnik o vremenskim slotovima i usuglašavanju redova letenja na zračnim lukama («Narodne novine» broj 39/13)
3. Pravilnik o pružanju zemaljskih usluga («Narodne novine» broj 38/13)
4. Pravilnik o uvjetima i načinu pružanja usluga u zračnoj plovodbi («Narodne novine» broj 49/13)
5. Pravilnik o uvjetima i načinu izdavanja svjedodžbe pružatelja usluga u zračnoj plovodbi («Narodne novine» broj 49/13)
6. Pravilnik o dozvolama, ovlaštenjima i posebnim ovlastima kontrolora zračnog prometa («Narodne novine» broj 75/13 i 142/13)
7. Pravilnik o usklađivanju tehničkih propisa i upravnih postupaka u području civilnoga zrakoplovstva («Narodne novine» broj 79/13)
8. Pravilnik o provedbi Uredbe Komisije (EU) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Europske agencije za sigurnost zračnog prometa i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 91/670/EEZ, Uredbe (EZ) 1592/2002 i Direktive 2004/36/EZ («Narodne novine» broj 114/13)
9. Pravilnik o certifikaciji zrakoplova, pripadajućih proizvoda, dijelova i uređaja te projektnih i proizvodnih organizacija («Narodne novine» broj 75/13)
10. Pravilnik o izvješćivanju događaja povezanih sa sigurnošću u zračnom prometu («Narodne novine» broj 57/13)
11. Pravilnik o kontinuiranoj plovodbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova uređaja, te o ovlaštenju organizacija i osoblja uključenih u te poslove («Narodne novine» broj 70/13)
12. Pravilnik o obavljanju pregleda inozemnih zrakoplova na stajanci i zahtjevima za potrebnim kvalifikacijama osoblja koje ih obavlja («Narodne novine» broj 57/13)
13. Pravilnik o radnom vremenu članova posade zrakoplova («Narodne novine» broj 57/13)
14. Pravilnik o interoperabilnosti u mreži upravljanja Europskim zračnim prometom («Narodne novine» broj 91/13)
15. Pravilnik o provedbi Uredbe Komisije (EZ) br. 1032/2006 o utvrđivanju zahtjeva za automatske sustave za razmjenu podataka o letu u svrhu obavješćivanja, koordinacije i prijenosa letova između jedinica kontrole zračnog prometa («Narodne novine» broj 114/13)

16. Pravilnik o provedbi Uredbe Komisije (EU) br. 1033/2006 o utvrđivanju zahtjeva o postupcima za planove leta u fazi prije polijetanja za jedinstveno europsko nebo («Narodne novine» broj 114/13)
17. Pravilnik o utvrđivanju zahtjeva za primjenu protokola za prijenos poruka o letu u svrhu obavješćivanja, koordinacije i prijenosa letova između jedinica kontrole zračnog prometa («Narodne novine» broj 79/13)
18. Pravilnik o provedbi Uredbe Komisije (EU) br. 1079/2012 o utvrđivanju zahtjeva za razmak između govornih kanala za jedinstveno europsko nebo («Narodne novine» broj 114/13)
19. Pravilnik o stavljanju izvan snage Pravilnika o pristojbama i naknadama koje ubire Europska agencija za sigurnost zračnog prometa («Narodne novine» broj 54/13)
20. Pravilnik o uspostavljanju pravila i postupaka u svezi uvođenja operativnih ograničenja vezanih za buku zrakoplova na zračnim lukama na teritoriju Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 39/13)
21. Pravilnik o aerodromskim naknadama («Narodne novine» broj 38/13)
22. Pravilnik o usklađenoj dodjeli i upotrebi Mode S upitnih kodova za jedinstveno europsko nebo («Narodne novine» broj 67/13)
23. Pravilnik o upravljanju protokolom zračnog prometa («Narodne novine» broj 75/13)
24. Pravilnik o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu mrežnih funkcija za upravljanje zračnim prometom («Narodne novine» broj 70/13)
25. Pravilnik o stavljanju izvan snage Pravilnika o uspostavljanju programa mjerenja učinkovitosti usluga u zračnoj plovidbi i mrežnih funkcija («Narodne novine» broj 60/13)
26. Pravilnik o provedbi Uredbe Komisije (EZ) br. 1332/2011 o zahtjevima uporabe zajedničkog zračnog prostora i operativnim procedurama za izbjegavanje sudara u zraku («Narodne novine» broj 114/13)
27. Pravilnik o utvrđivanju rutnih i terminalnih naknada («Narodne novine» broj 91/13)

U 2013. godini jedino nije donesen Pravilnik o upravljanju zračnim prostorom. Nacrt Pravilnika je dovršen i poslan u resorno Ministarstvo radi koordinacije s Nacionalnim povjerenstvom za upravljanje zračnim prostorom.

II. Nacionalni propisi

U Programu rada Agencije za 2013. godinu bila je predviđena izrada ukupno 11 propisa (nacionalni propisi) kojima je trebalo regulirati područja koja nisu regulirana EU propisima s tim da je od toga doneseno i objavljeno pet propisa, i to:

1. Pravilnik o zdravstvenoj sposobnosti zrakoplovnog osoblja na koje se ne primjenjuju odredbe Uredbe Komisije (EU) broj 1178/2011 od 03. studenog 2011. o uspostavljanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura u vezi članova posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu («Narodne novine» broj 75/13)
2. Pravilnik o znacima državne pripadnosti i registracijskoj oznaci zrakoplova koji se upisuju u Hrvatski registar civilnih zrakoplova («Narodne novine» broj 155/13)
3. Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati operatori zrakoplova, osoblje i organizacije uključeni u održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti EASA zrakoplova tijekom korištenja u državnim aktivnostima («Narodne novine» broj 137/13)
4. Pravilnik o uvjetima kojima mora udovoljavati osoba koja upravlja zrakoplovima kada se na te zrakoplove ne primjenjuje Uredba (EZ) br. 216/2008 Europskog Parlamenta i Vijeća od 20. veljače 2008. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i kojom se osniva Europska agencija za sigurnost zračnog prometa, te kojom se stavlja izvan snage Direktiva Vijeća 91/670/EEZ, Uredba (EZ) br. 1592/2002 i Direktiva 2004/36/EZ («Narodne novine» broj 91/13)
5. ICAO Aneksi 3, 4 i 5 su implementirani u pravni sustav Republike Hrvatske kroz Naredbu o zrakoplovnoj sigurnosti ASO-2013-005

U 2013. godini nisu doneseni: Pravilnik o uvjetima kojima moraju udovoljavati pravne osobe koje obavljaju stručno osposobljavanje zrakoplovnog osoblja, Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i načinu uporabe ovjesne jedrilice i parajedrilice i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o padobranstvu. Pravilnici nisu doneseni zbog toga što nije postojala potreba za njihovim hitnim donošenjem pa su ljudski resursi potrebni za njihovu izradu preusmjereni na druge aktivnosti koje su bile prioritetnije. Njihovo se donošenje planira do kraja 2014. godine.

III. Uredbe i direktive koje su na snazi, a koje nisu transponirane kroz pravilnike

Od ukupno 10 EU uredbi za koje je Programom rada za 2013. godinu planirano analiziranje i utvrđivanje potrebe za donošenje provedbenog propisa donesena su dva provedbena propisa i to:

- Pravilnik o provedbi Uredbe Komisije (EU) br. 1178/2011 o utvrđivanju tehničkih zahtjeva i administrativnih procedura vezano za članove posade zrakoplova u civilnom zrakoplovstvu u skladu s Uredbom (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća («Narodne novine» broj 116/13)
- Pravilnik o provedbi Provedbene Uredbe Komisije (EU) br. 1207/2011 o utvrđivanju zahtjeva u vezi s učinkovitošću i interoperabilnošću nadzora za jedinstveno europsko nebo («Narodne novine» broj 114/13)

Za Uredbu Komisije (EU) br. 748/2012 je ocijenjeno da donošenje provedbenog propisa nije potrebno obzirom na činjenicu da je Uredba dovoljno određena i da je njezina primjena moguća bez provedbenog propisa. Ostale planirane uredbe nisu u nadležnosti Agencije (Uredba Vijeća (EZ) br. 219/2007), dvije još nisu postale primjenjive na Republiku Hrvatsku (Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1206/2011 i Uredba Komisije (EZ) br. 29/2009), a dvije uredbe još uvijek su u postupku donošenja iako je bilo planirano da stupe na snagu do kraja 2013. godine (pružanje zemaljskih usluga i vremenski slotovi). Za jednu uredbu je prijavljena odgoda početka primjene u skladu rokovima predviđenima u Uredbi (Uredba Komisije (EU) br. 965/2012), a jedna uredba, po ocjeni resornog Ministarstva, nije razrađena kroz provedbeni propis jer je već ranije konzumirana i ne zahtijeva provođenje nikakvih daljnjih aktivnosti od Republike Hrvatske (Uredba Komisije (EU) br. 176/2011).

Ostale regulatorne aktivnosti Agencije

Agencija je temeljem članka 5. stavak 15. Zakona ovlaštena izdavati naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive u pitanjima iz područja civilnog zrakoplovstva. U 2013. godini ukupno je izdano i objavljeno 8 naredbi o zrakoplovnoj sigurnosti (*Air Safety Order* - ASO), i to:

1. ASO-2013-002 Rev.1 - Izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje zrakoplova na površine na kopnu
2. ASO-2013-004 Rev.1 - Registrirane površine za slijetanje i uzlijetanje
3. ASO-2013-001 - Zahtjevi za korištenje zrakoplovnih klipnih motora nakon isteka kalendarskog resursa
4. ASO-2013-003 - Zahtjevi vezani za provedbu postupka za podnošenje i odobravanje zahtjeva za izuzećem od ATFM slotova za uzlijetanje
5. ASO-2013-005 - Primjena ICAO Aneksa 3, 4 i 15 Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu u Republici Hrvatskoj
6. ASO-2013-006 - Obveza certificiranih ispitivača za pilote aviona i helikoptera i operatora aviona i helikoptera
7. ASO-2013-007 - Certifikacija i nadzor Organizacije za testiranje jezične sposobnosti i prihvatljivi načini testiranja jezične sposobnosti pilota
8. ASO-2013-015 rev 1 - Dozvoljena odstupanja od intervala radova održavanja

ICAO državna pisma (ICAO State Letters)

Agencija je nastavila pratiti objavljivanje ICAO državnih pisama (*State Letters*) koja je dalje upućivala nadležnim odjelima radi pravodobnog informiranja o planiranim ili usvojenim izmjenama ICAO standarda i preporučene prakse i drugim pitanjima vezanima uz djelovanje ICAO organizacije. Ukupno je 39 ICAO državnih pisama proslijeđeno nadležnim osobama u Agenciji s uputama za daljnje postupanje.

3.4.1 Projekt prilagodbe vezane uz pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji s aspekta izrade propisa i izrada plana implementacije propisa

U 2013. godini je pokrenut Projekt prilagodbe vezane uz pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji s aspekta izrade propisa i izrada plana implementacije propisa. Cilj je bio definirati ustroj pravnih normi, metode i principe koji se primjenjuju u izradi propisa i implementaciji europskih pravnih normi, a što će se morati primjenjivati kada Republika Hrvatska uđe u EU. To je zahtijevalo promjene u tada važećim hrvatskim propisima s područja civilnog zrakoplovstva, revidiranje agencijske procedure izrade i implementacije regulative i njihovo prilagođavanje činjenici članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji. Zadaci projekta izvršeni su do trenutka pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju. U sklopu projekta prilagodbe vezane uz pristupanje Europskoj uniji održavane su korespondencije s nadležnim tijelima u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji o pitanjima koja proizlaze iz članstva u Europskoj uniji.

Projekt je sadržavao nekoliko ciljeva i zadatake za njihovo ostvarenje.

Cilj 1 je definirati ustroj pravnih normi, metode i principe koji se primjenjuju u izradi propisa i implementaciji europskih pravnih normi - sukladno usvojenom nacionalnom sustavu pravnih normi.

Cilj je proveden tako što je Ministarstva vanjskih i europskih poslova (MVEP) izradilo i dostavilo tijelima državne uprave i drugim nadležnim tijelima Obrazac za provođenje analize potrebnih izmjena i prilagodbi nacionalnih propisa, Agencija je ispunila predmetni obrazac i vratila ga u MVEP. Osim toga, Agencija je za svoje djelatnike izradila Upute o metodama i načinu implementacije EU normi iz područja civilnog zrakoplovstva u hrvatski pravni sustav u kontekstu budućeg članstva Republike Hrvatske u EU. Podloga za izradu navedene Upute je Bilješka sa 6. sastanka EU koordinacije tijela državne uprave od 29. kolovoza 2012. godine Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Služba za institucionalnu suradnju i koordinaciju ispunjavanja pretprijetnih obveza i Informacija istog Ministarstva o promjenama u procesu usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s uredbama Europske unije u svjetlu budućeg članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji.

Cilj 2 je definirati potrebne izmjene u regulativi RH s osnova pristupanja u EU.

Cilj je proveden tako što je Agencija izradila Popis zakona i pravilnika iz područja civilnog zrakoplovstva kojima su u hrvatski pravni sustav transponirane EU uredbe i direktive, utvrđen je popis potrebnih izmjena i nadležnost za postupanje po tim zakonima i pravilnicima.

Cilj 3 je utvrditi koji non-EU nacionalni propisi su potrebni.

Cilj je proveden tako što je Agencija definirala područja koja nisu pokrivena EU propisima. Sastavljen je popis nacionalnih propisa koji uključuje propise koji već postoje i propise koje treba donijeti s naznačenom dinamikom.

Cilj 4 je utvrditi koji novi EU propisi (već doneseni ili planirani za 2013. godinu) zahtijevaju razradu u nacionalnoj regulative.

Cilj je proveden tako što je Agencija analizirala sve EU propise koji nisu implementirani u Republici Hrvatskoj, kao i EU propise koji su u bili fazi donošenja u EU (u planu za 2013. godinu). Sastavljena je lista provedbenih propisa potrebnih u svrhu implementacije EU propisa s naznakom potrebne dinamike.

Cilj 5 je sačiniti Plan izrade propisa za 2013. godinu te okvirni plan za razdoblje 2014.-2015.

Cilj je proveden tako što je Agencija izradila Plan izrade propisa u 2013. godini te Plan izrade propisa u 2014. koji se nalaze u Godišnjem programu rada za 2013. odnosno 2014. godinu.

Cilj 6 je predložiti izmjene Zakona o zračnom prometu u cilju omogućavanja pridruživanja EU.

Cilj je proveden tako što je Agencija aktivno sudjelovala sa svojim predstavnicima u radnoj grupi, u izradi izmjena i dopuna Zakona o zračnom prometu («Narodne novine» broj 127/2013).

Cilj 7 je revidirati agencijske procedure izrade regulative – prilagoditi ga činjenici članstva u EU.

Cilj je proveden tako što je Agencija izraditi novu proceduru koji ima za cilj definirati postupanje Agencije u slučaju direktne primjene EU propisa u Republici Hrvatskoj, odnosno izrade nacrtu provedbenog propisa za provedbu i primjenu EU uredbe.

Cilj 8 je primjena procedure implementacije regulative.

Cilj je proveden tako što unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije izrađuju svoje planove implementacije nekog EU propisa. Ovaj postupak će uskoro biti formaliziran i kontroliran kroz jedinstvenu proceduru koja je izrađena, ali u praksi Agencije tek treba biti provedena.

Cilj 9 je provjera, revizija i finalizacija svih dokumenata generiranih tijekom realizacije ovog projekta.

Cilj je proveden tako što su interne procedure Agencije izmijenjene u travnju 2014. godine i trenutno su usklađene s činjenicom članstva u EU, a realizacija Planova izrade propisa se redovito prati na razni menadžmenta Agencije.

Cilj 10 je završetak projekta.

Projekt je prvenstveno bio namijenjen uspostavljanju baze za kvalitetno izvršavanje zadaća Agencije i u konačnici Republike Hrvatske u području izrade nacrtu i primjene propisa vezanih uz sigurnost i zaštitu civilnog zrakoplovstva u uvjetima članstva u Europskoj uniji. Sve aktivnosti koje su bile planirane za razdoblje prije pridruživanja su izvršene. Planirane aktivnosti nakon pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji su nastavak prethodnih aktivnosti i trajnog su karaktera (praćenje EU propisa, način izrade provedbenih propisa za provedbu i primjenu EU propisa, planovi implementacije itd.).

3.5 Školovanje i stručno usavršavanje kadrova

Obaveza je Agencije implementirati međunarodne zahtjeve vezane uz sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa koji uređuju i standardiziraju postupke nadležnih tijela kod certificiranja i nadzora zrakoplovnih subjekata u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu. Zrakoplovni inspektori moraju biti visoko kvalificirani i osposobljeni stručnjaci, koji u ime Agencije obavljaju stručne i tehničke zadatke i čije je uloga presudna za nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Stručno osposobljavanje inspektora Agencije obavlja se u skladu s internim dokumentom Agencije - Priručnik školovanja zrakoplovnih inspektora (*Training Manual* - TR-MAN-001, Rev 5.). Priručnik definira i opisuje program školovanja zrakoplovnih inspektora Agencije od trenutka zapošljavanja (inicijalno školovanje), kroz održavanje dodijeljenih inspektorskih ovlaštenja i kontinuirano usavršavanje (specijalizirana školovanja i školovanja za obnovu znanja inspektora).

Proces osposobljavanja zrakoplovnih inspektora predviđa pet faza – „paketa školovanja“ (*stages*) - razvoja znanja i vještina zrakoplovnih inspektora Agencije. Inicijalni paket školovanja (*stage* 1 i 2) je obavezan za sve nove inspektore kako bi se upoznali s temeljnim znanjima neophodnim za obavljanje inspektorskog posla, relevantnim nacionalnim i međunarodnim propisima, te primjenjivim operativnim i administrativnim procedurama Agencije. Treći paket školovanja (*stage* 3) zrakoplovnom inspektoru pruža specifična znanja i vještine neophodne za zadatke, obveze i dužnosti koje proizlaze iz dodijeljenog inspektorskog ovlaštenja. Ostala dva paketa usmjerena su na daljnje usavršavanje i podizanje stručnosti i znanja zrakoplovnih inspektora u specifičnim područjima, novim tehnologijama, te potiču aktivno sudjelovanje u međunarodnim tijelima i radnim grupama koje kontinuirano rade na unaprjeđenju sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa. Školovanja zrakoplovnih inspektora se, u većini slučajeva, provode u ovlaštenim inozemnim organizacijama i institucijama za školovanje i osposobljavanje.

Školovanje i stručno usavršavanje kadrova Agencije odvijalo se sukladno Godišnjem programu rada i Financijskom planu Agencije za 2013. godinu. Plan školovanja za 2013. godinu odobren je od strane direktora Agencije 14. studenog 2012. godine. U ovo Izvješće uključena su sva interna i vanjska školovanja tijekom 2013. godine.

Školovanja su planirana prema:

- planu prioriteta za pojedine zrakoplovne inspektore (napravljeno na osnovu analize kvalifikacijskih listi i datih ovlaštenja (*Quality Manager, Department Manager, Training Manager*);
- pregledu potrebnih školovanja prema inspektorskim ovlaštenjima sukladno važećoj reviziji „Training Manual“-a;
- pregledu realizacije školovanja u 2012. godini za sektore, odjele i pojedine zrakoplovne inspektore;
- odobrenim financijskim sredstvima (financijska sredstva planirana su za potrebe internih i vanjskih školovanja – kako u inozemstvu tako i u Republici Hrvatskoj);
- aktivnostima iz projekta IPA 2009 u suradnji s Austrocontrol GmbH.
- aktualnoj ponudi raspoloživih školovanja i potrebama za osposobljavanjem.

INTERNA ŠKOLOVANJA

Interna školovanja su provedena unutar Agencije angažiranjem vlastitih instruktora ili suradnika/instruktora/stručnjaka iz zrakoplovne industrije; koji su prema procjeni s obzirom na iskustvo, kvalifikacije i osobno završena osposobljavanja, mogli kvalitetno realizirati pojedine programe. Interna školovanja intenzivno su provedena tijekom 2013. godine u cilju zatvaranja potreba za školovanjima iz 3 faze školovanja radnika (inicijalnog, specijaliziranog i školovanja za obnovu znanja zrakoplovnih inspektora).

Popis održanih internih školovanja:

- *Quality Management Systems*
- *Human Factors*
- *Inspector Enforcement Advanced*
- *Specific Area Regulatory Laws and Standards - Aerodromes Regulation*
- *Safety Management Systems*
- *Auditors Course Basic*
- *Dangerous Goods*
- *Ramp Safety*
- *Airport Planning and Design*
- *Crew resource Management*
- *Inspector Enforcement*
- *Civil Aviation Law and Organizations - General Framework*
- *Specific Area Regulatory Laws and Standards - General Aviation.*

Ukupno je održano 34 internih školovanja na kojima je sudjelovalo 414 polaznika (od 1 do 22 polaznika po tečaju) što predstavlja utrošak od 2.540 čovjek/sati (317,5 čovjek/dana).

Kroz projekt IPA 2009 u suradnji s Austrocontrol GmbH, održano je 16 školovanja u prostorima Agencije. Na školovanjima je sudjelovalo 125 polaznika (od 1 do 22 polaznika po školovanju) što predstavlja utrošak od 1.124 čovjek/sati (140,5 Čovjek/dana). Popis održanih školovanja realiziranih kroz IPA 2009 projekt:

- *Familiarization on Hot Air Ballons*
- *Part-145*
- *Process Owner Training*
- *Part-21*
- *Familiarization on Remotely Piloted Aircraft Systems*
- *ICAO Article 83bis*
- *Bilateral Aviation Safety Agreements (BASA)*
- *Part-M*
- *Cabin Safety Training*
- *Cabin Crew Regulation Training*
- *Basic Regulation Training*
- *Medical Regulations*
- *Maintenance Programmes*
- *LSA-VLA-Annex II*
- *Dangerous Goods Workshop*
- *Import and Export of Aircraft*

VANJSKA ŠKOLOVANJA

Vanjska školovanja su planirana sukladno planiranim financijskim sredstvima i potrebama školovanja radnika Agencije. Kako je Agencija tijekom 2013. godine bila nadzirana od strane Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA – *Combined Standardisation Inspection*) u područjima licenciranja (FCL/MED), plovidbenosti zrakoplova (AWD) i nadzora usluga u zračnoj plovidbi (ATM/ANS), te sukladno pripremnim aktivnostima za predmetne nadzore, radnici HACZ upućivani su na niz neplanskih školovanja.

Planirana vanjska školovanja na koje je Agencija upućivala svoje radnike su:

- airsight GmbH – ukupno 2 školovanja u trajanju od 4 dana, za 2 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 8 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 7.305,58 EUR)
- Austrocontrol GmbH (projekt IPA 2009 – *Twinning OJT study visit*) - ukupno 3 školovanja u trajanju od 5 dana, za 11 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 55 čovjek/dana (sukladno aktivnostima iz IPA 2009 projekta, nema financijskih troškova povezanih uz ova školovanja);
- Develop Training Limited - ukupno 1 školovanje u trajanju od 5 dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 5 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 3.438,72 EUR);
- EASA Technical Training Department – ukupno 1 školovanje u trajanju od 1 dana, za 2 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 8 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja 1.485,78 EUR);
- EASA IPA II – ukupno 2 školovanja u trajanju od 3 do 5 dana, za 2 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 8 čovjek/dana (sukladno aktivnostima iz EASA IPA II projekta, nema troškova povezanih uz ova školovanja);
- Institute of Air Navigation Services (IANS) - EUROCONTROL – ukupno 11 školovanja u trajanju od 2 do 5 dana, za 12 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 50 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 17.856,44 EUR);
- Joint Aviation Authorities Training Organization (JAA TO) – ukupno 5 školovanja u trajanju od 1 do 5 dana, za 10 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 27 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 23.545,95 EUR);
- Jetalliance Flight Training GmbH - – ukupno 1 školovanje u trajanju od 2 dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 2 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 3.630,66 EUR);
- ICAO National Aviation University – ukupno 1 školovanje u trajanju od 5 dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja trošak od 5 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 1.710,58 EUR).

Ukupno je 42 radnika Agencije sudjelovalo na planiranim vanjskim školovanjima u trajanju od 1 do 5 dana, što predstavlja utrošak od 162 čovjek/dana (ukupni troškovi planiranih vanjskih školovanja za razdoblje od siječnja do prosinca 2013. godinu iznose 58.973,71 EUR).

Neplanirana vanjska školovanja na koje je Agencija upućivala svoje radnike su:

- The ASI Institute – ukupno 1 „on-line“ školovanje u trajanju od 25, dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 25 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 1.800,00 EUR);
- Austrian Technik – ukupno 1 školovanja u trajanju 5 dana, za 2 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 10 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 3.010,16 EUR);
- EASA IPA II – ukupno 2 školovanja u trajanju od 4 do 10 dana, za 3 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 18 čovjek/dana (sukladno aktivnostima iz EASA IPA II projekta, nema troškova povezanih uz ova školovanja);
- European Comission – ukupno 1 školovanje u trajanju od 5 radnih dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 5 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 1.555,02 EUR);
- Institute of Air Navigation Services (IANS) - EUROCONTROL – ukupno 3 školovanja u trajanju od 2 do 5 dana, za 7 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 17 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 7.347,58 EUR);
- Joint Aviation Authorities Training Organization (JAA TO) – ukupno 1 školovanje u trajanju od 4 dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 4 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 2.639,89 EUR);
- Lufthansa Flight Training GmbH - ukupno 1 školovanje u trajanju od 1 dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 1 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 220,37 EUR);

- Oskar d.o.o. - ukupno 1 školovanje u trajanju od 1 dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 1 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 407,42 EUR);
- SHERPA - ukupno 2 školovanja u trajanju od 2 do 3 dana, za 3 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 7 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 895,55 EUR);
- TFC Flugbetrieb-und technik - ukupno 1 školovanje u trajanju od 2 dana, za 1 radnika Agencije, što predstavlja utrošak od 2 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja iznose 4.506,25 EUR);

Ukupno je 21 radnik Agencije sudjelovao na neplaniranim vanjskim školovanjima u trajanju od 1 do 10 dana, što predstavlja utrošak od 91 čovjek/dana (ukupni troškovi neplaniranih vanjskih školovanja za razdoblje od siječnja do prosinca 2013. godine iznose 22.382,24 EUR).

PLANIRANA I NEPLANIRANA VANJSKA ŠKOLOVANJA U 2013. GODINI

Ukupno je 63 radnika Agencije sudjelovalo na 41 vanjskih školovanja u trajanju od 1 do 10 dana, što predstavlja utrošak od 253 čovjek/dana (ukupni troškovi školovanja za razdoblje od siječnja do prosinca 2013. godine iznose 81.355,95 EUR). Potrebno je naglasiti da su u razdoblju od travnja do srpnja 2013. godine, jedan radnik Agencije upućen je na *secondment* u EUROCONTROL u trajanju od 90 dana, što čini utrošak od 90 čovjek/dana (Agencija nema troškova *secondment-a*).

U prikazima koji slijede prikazani su podaci o provedenim vanjskim školovanjima Agencije u 2013. godini.

Organizacija za školovanje	Planirano	Neplanirano	Broj školovanja
airsight GmbH	2		2
Austrian Technik		1	1
Austrocontrol GmbH	3		3
Develop Training Limited	1		1
EASA IPA II	2	2	4
EASA Technical Training Department	1		1
European Commission		1	1
ICAO National Aviation University	1		1
Institute of Air Navigation Services (IANS)	11	3	14
Jetalliance Flight Training GmbH	1		1
Joint Aviation Authorities Training Organization (JAA TO)	5	1	6
Lufthansa Flight Training GmbH		1	1
Oskar d.o.o.		1	1
SHERPA		2	2
TFC Flugbetrieb und technik		1	1
The ASI Institute A Division of Aviation Strategies International		1	1
UKUPNO	27	14	41

Tablica 10: Prikaz broja vanjskih školovanja po organizacijama za školovanje

Sektor	Plan	Realizacija	%
Sektor letaćkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije	25	29	116,00%
Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi	18	16	88,89%
Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa	13	10	77,00%
Sektor zajedničkih poslova	5	3	60,00%
Ured upravljanja kvalitetom i sigurnosti zračnog prometa	4	5	125,00%
UKUPNO	65	63	97,00%

Tablica 11: Realizacija vanjskih školovanja po sektorima

Vrsta Troška	Trošak	%
Troškovi školovanja	37.287,94 EUR	45,83%
Troškovi prijevoza	19.469,70 EUR	23,93%
Troškovi smještaja	14.655,06 EUR	18,01%
Troškovi dnevnica	9.943,25 EUR	12,22%
Ukupno troškovi školovanja	81.355,95 EUR	100,00%

Tablica 12: Prikaz troškova školovanja po vrsti troška

REALIZACIJA ŠKOLOVANJA:

Sukladno cilju iz Godišnjeg programa rada, Agencija je u 2013. godini realizirala 97% školovanja, te na ista utrošila 81.355,95 EUR. S ovako visokim postotkom realizacije školovanja, Agencija potiče svoje radnike na daljnje usavršavanje i podizanje stručnosti i znanja u specifičnim područjima, novim tehnologijama, te potiče aktivno sudjelovanje svih radnika u radu međunarodnih tijela i radnim grupama, sve u cilju podizanja stručnih znanja za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije.

3.5.1 Implementacija E-learning-a i Computer Based Testing-a

Sukladno cilju iz Godišnjeg programa rada, Agencija je u 2013. godini pristupila implementaciji *E-learning*-a i *Computer Based Testing* (CBT) softvera nabavljenog putem projekta IPA 2009. Za potrebe implementacije *E-learning* softvera, izrađena je analiza i napravljen pregled internih školovanja koja bi bila pogodna za razvoj u *Learning Management Systems* (LMS) okruženju. U izradu analize su bili uključeni svi radnici koji sudjeluju u kreiranju i održavanju internih školovanja. Zaključak analize pokazao je kako je neophodno razviti jedno pilot *E-learning* školovanje koje bi poslužilo kao predložak za sva ostala školovanja koja bi bila uključena u implementaciju E-learning školovanja. Za potrebe pilot *E-learning* školovanja odabrano je interno školovanje pod nazivom „CCAA Indoctrination Course“ koje služi svim radnicima kao bazično školovanje prilikom zapošljavanja u Agenciji. Za razvoj ovog *E-learning* školovanja korišteni su materijali iz „CCAA Employee Handbook“, te za potrebe provjere znanja i razumjevanja korisnika ovakvog softvera na kraju *E-learning* školovanja uvršten je i modul za testiranje znanja (CBT). Po završetku razvoja, *E-learning* školovanje je predstavljeno svim radnicima Agencije kako bi se upoznali sa svim prednostima ovakvog načina školovanja. U ožujku i travnju 2013. godine, svi radnici Agencije pristupili su razvijenom *E-learning* školovanju i polučili odlične rezultate. Sukladno pozitivnim ostvarenim rezultatima, cilj implementacije E-learning-a je ostvaren, te Agencija nastavlja rad na razvoju *E-learning* školovanja za ostala interna školovanja.

3.6 Sustav upravljanja kvalitetom (QMS)

Sustav upravljanja kvalitetom (*Quality Management System* – QMS) je temelj na kojem se gradi poslovanje Agencije. Neprekidnim održavanjem i unaprijeđenjem Sustava upravljanja kvalitetom osigurava se sukladnost procesa i procedura Agencije s međunarodnim zahtjevima i ISO standardima.

U skladu s Programom internih nadzora Agencije za 2013. godinu, provedeni su unutarnji auditi Odjela generalne avijacije (veljača 2013.), Odjela zaštite zračnog prometa (travanj 2013.), Odsjeka SAFA/SANA inspekcija (travanj 2013.), Odjela letачkih operacija (svibanj 2013.), Sektora nadzora pružatelja usluga u zračnom prometu (rujan 2013.) i Ureda za odobravanje letova (studenj 2013.). Plan unutarnjih nadzora za 2013. godinu ispunjen je u cijelosti.

Kako bi se održala kompetentnost svih inspektora Agencije za područje Sustava upravljanja kvalitetom, u skladu s Programom i planom osposobljavanja inspektora Agencije, u 2013. godini održana su četiri interna školovanja inspektora na temu Sustava upravljanja kvalitetom i Metode auditiranja.

U 2013. godini, Agencija je nastavila rad na otklanjanju nalaza standardizacijske inspekcije provedene od strane Europske agencije za zrakoplovnu sigurnost (EASA) u 2012. godini u području plovidbenosti zrakoplova i nadzoru pružanja usluga u zračnoj plovidbi, te izvršila pripreme za EASA standardizacijsku inspekciju u 2013. godini. Provedba korektivnih mjera i zatvaranje nalaza je pratila Plan aktivnosti odobren od strane EASA-e. Isto tako, Agencija je tijekom 2013. godine nastavila rad na otklanjanju nalaza s provedenog audita od strane Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva (ICAO) u sklopu ICAO - USOAP programa (*Universal Safety Oversight Audit Programme*).

Interni nadzor Sustava upravljanja kvalitetom proveden je 2012. godine. Nadzor je proveden u sklopu twinning aktivnosti IPA programa prema standardima ISO 9001:2008 i zahtjevima Uredbe (EU) broj 1178/2011. Rezultati nadzora su pokazali da je Agencija uspostavila QMS sustav na način koji daje dobar i sveobuhvatni temelj za provedbu dodijeljenih nadležnosti. Sustav kvalitete u Agenciji strukturiran je u skladu s ISO 9001:2008, te je implementirana većina zahtjeva koji proizlaze iz tog standarda. Identificirana su područja za daljnja poboljšanja kao što su upravljanje procesima (*process management*), revizija politike kvalitete, bolja integracija QMS-a i SMS-a itd. Zaključeno je da je do potpune implementacije ISO 9001 standarda potrebno unaprijediti postojeće upravljanje procesima. U cilju daljnjeg poboljšanja QMS sustava, definiran je projekt kojim bi se upravljanje procesima implementiralo u fazama tijekom naredne tri godine. Ovakvim faznim pristupom, osigurava se kvalitetno i postupno implementiranje ISO 9001 standarda koji u konačnici trebaju rezultirati potpuno dokumentiranim i funkcionalnim upravljanjem poslovnim procesima Agencije.

Faze projekta su:

- Faza 1 – Analiza postojećih procesa
- Faza 2 – Strukturiranje procesa
- Faza 3 – Implementacija procesa
- Faza 4 – Upravljanje procesima

Tijekom 2013. godine nastavljeno je s izmjenama internih procesa i procedura, te poboljšanju istih. U suradnji sa stručnjacima Austrocontrola i LBA u sklopu twinning aktivnosti projekta IPA 2009 radilo se na analizi i reviziji „Quality Manual“-a (dvije revizije su izrađene u 2013.) i nacrtu Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu (*State Safety Program*), kao i na analizi i reviziji svih sektorskih priručnika i operativnih procedura.

U svibnju 2013. godine provedeno je preispitivanje politike Sustava upravljanja kvalitetom od strane rukovodstva Agencije (*Management Review*). U skladu s navedenim, izrađen je Plan implementacije upravljanja procesima u

cilju unaprjeđenja kvalitete rada Agencije, usvojen je i odobren Projekt upravljanja procesima, provedena je Faza 1 i započet je rad na Fazi 2 Projekta.

Status Projekta upravljanja procesima na kraju 2013. godine prikazan je u tablici koja slijedi.

Pripremne aktivnosti		
0.1	Podizanje svijesti managementa o potrebi optimiziranja procesa i uvođenja upravljanja procesima	✓
0.2	Izrada plana implementacije (roadmap) upravljanja procesima	✓
0.3	Usvajanje i odobrenje Projekta	✓
Faza 1 – Analiza procesa		
1.1	Definiranje kriterija za određivanje procesa koji će biti odobreni od rukovodstva Agencije	✓
1.2	Evaluacija postojeće dokumentacije i izrada liste procesa-kandidata	✓
1.3	Prihvaćanje i potvrda liste procesa	✓
Faza 2 – Strukturiranje procesa		
2.1	Radionice u cilju utvrđivanja strukture upravljanja procesima	✓
2.2	Kreiranje nacrtu Priručnika upravljanja procesima	✓
2.3	Kreiranje prijedloga generičkog prikaza procesa	✓
2.4	Definiranje vlasnika procesa/pod-procesa	2014.
2.5	Finalizacija i usvajanje generičkog prikaza procesa	2014.
2.6	Dokumentiranje procesa	2014.
2.7	Razrada procesa prema područjima	2014.
2.8	Quality Check	2014.
2.9	Odobrovanje procesa i dokumentacije procesa	2014.
Faza 3 – Implementacija procesa		
3.1	Kreiranje detaljne mape procesa	2014.
3.2	Finalizacija Priručnika upravljanja procesima	2014.
Faza 4 – Upravljanje procesima		
4.1	Upravljanje procesima u funkciji	2015.

3.7 Komunikacija sa zrakoplovnim subjektima

Sukladno odredbama Zakona, Agencija može, u suradnji s domaćim, inozemnim i međunarodnim organizacijama, zrakoplovnom industrijom i drugim institucijama s područja zračnog prometa, organizirati stručne skupove i forume u svrhu razmjene informacija i iskustava te promicanja sigurnosti zračnog prometa. Vodeći se

definiranom misijom, Agencija nastoji biti generator i katalizator pozitivnih promjena u zrakoplovnoj industriji Republike Hrvatske. U tom smislu, komunikacija sa zrakoplovnim subjektima je od presudne važnosti.

3.7.1 Stručni skupovi

Tijekom 2013. godine, Agencija je nastavila provoditi komunikaciju sa zrakoplovnim subjektima i aktivnosti (radionice, prezentacije, forumi, obuke, tečajevi, radni sastanci, koordinacije, informiranje) koje su imale za ciljeve: predstaviti i približiti način funkcioniranja Agencije, upoznavanje s donesenim i planiranim promjenama propisa, ukazivanje na najčešće utvrđene nedostatke tijekom nadzora, upoznavanje s konceptima sustava koji će biti u primjeni u Republici Hrvatskoj temeljem izmjena EU regulative, omogućavanje provedbe osposobljavanja i standardizacija postupaka itd. Tijekom provedbe osposobljavanja i radionica prisustvovali su i predstavnici pojedinih zrakoplovnih vlasti iz okruženja, koji iznimno cijene priliku za prisustvovanje, što je uvijek dobra prilika za razmjenu informacija. Neke od značajnijih aktivnosti, održanih tijekom 2013. godine su:

Sektor letačkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije

U sektoru letačkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije tijekom 2013. godine održani su sljedeći skupovi, radionice i osposobljavanja sa zrakoplovnim subjektima:

Odjel letačkih operacija održao je dvije radionice sa sljedećim temama:

- Plan korektivnih mjera na nalaze EASA 2012
- Metode i postupci izrade, pregleda, prihvatanja i odobravanja operativnog priručnika
- Program implementacije EC 965/2012 „CAT package”

Odjel školstva i licenciranja organizirao je niz radionica tijekom 2013. godine kako slijedi:

- *Aeromedical Examiners Briefing*
- *Aeroplane and helicopter pilots Examiners Briefing*
- *Aeromedical Centers (AeMC) workshop*
- *Approved training organization - ATO (Aeroplane & Helicopter) i FSTD workshop*
- *Aeromedical Examiners and Occupational Health Medical Practicioners Training for Cabin Crew Medical*
- *Refresher training in aviation medicine*
- *Sailplane and balloon pilots Examiners standardization course*
- *Approved training organization - ATO (Sailplane & Balloon) workshop*
- Radionica vezana uz Uredbu (EZ) br. 1178/2011 – obnova znanja

Odjel plovidbenosti zrakoplova je tijekom 2013. godine organizirao jednu radionicu za ovlašteno osoblje organizacija za održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti zrakoplova koja je obradila teme prvenstveno od interesa za zrakoplove maksimalne težine polijetanja ispod 5.700kg kao i za male organizacije za održavanje i vođenje kontinuirane plovidbenosti (ispod pet zaposlenih).

Odjel generalne avijacije je u 2013. godini organizirao radionicu na kojoj je predstavljen prijedlog novog pravilnika za mikrolake zrakoplove. Radionica je poslužila za javnu diskusiju i potvrđivanje koncepta novog pravilnika.

Odsjek SAFA inspekcija nije održao ni jednu radionicu s industrijom jer nije bilo promjena u regulativi vezano za SAFA inspekcije kao niti negativnih trendova vezano za SAFA nadzor operatora certificiranih od strane Agencije, a obzirom da je u 2012. godini održana radionica u svrhu upoznavanja operatora koji obavljaju komercijalni zračni prijevoz sa SAFA sustavom i s ciljem upoznavanja mogućnosti izravnoga pristupa SAFA bazi podataka u svrhu provjeravanja statusa nalaza u njihovoj floti.

Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi

U cilju provedbe nadzora pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi napravio je Godišnji program nadzora te izvršio koordinaciju s pružateljem usluga u zračnoj plovidbi (Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe d.o.o. – HKZP), kako slijedi:

- Koordinacija oko verifikacije zatvaranja nalaza neudovoljavanja otvorenih u prijašnjim nadzorima;
- Koordinacija s HKZP-om u vezi primjene odredbi Pravilnika o dozvolama, ovlaštenjima i posebnim ovlastima kontrolora zračnog prometa («Narodne novine» broj 50/12);
- Koordinacija i pripreme za EASA inspekciju;
- Koordinacije u vezi implementacije EU uredbi;
- Koordinacije s HKZP-om i Croatia Airlines d.d. (CA) s ciljem usuglašavanja stavova u donošenju i implementaciji novih instrumentalnih navigacijskih postupaka (procedura);

Osnivanje Radne skupine za nacionalnu implementaciju Uredbe Komisije (EU) br. 73/2010 o utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za jedinstveno europsko nebo

Radna skupina je osnovana 10. travnja 2013. godine na inicijativu Agencije, a sastoji se od predstavnika MPPI, HKZP-a, predstavnika svih zračnih luka u Republici Hrvatskoj (čiji su podaci objavljeni u Zborniku zrakoplovnih informacija (AIP) Republike Hrvatske), Državne geodetske uprave, Hrvatske komore ovlaštenih inženjera geodezije, Geodetskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Ministarstva obrane i Agencije. Voditelj Radne skupine je šef Odjela usluga zrakoplovnog informiranja i zrakoplovne meteorologije iz Agencije. U 2013. godini održana su 4 sastanka Radne skupine čiji je zadatak pratiti stanje nacionalne implementacije Uredbe (EU) br. 73/2010 sukladno implementacijskom planu koji je razvila Agencija, te predlagati mjere za otklanjanje svih nesukladnosti nastalih u implementacijskom razdoblju. Radna skupina se sastaje svaka dva mjeseca u prostorijama Agencije.

Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa

Odjel aerodroma je u 2013. godini organizirao sljedeće radionice:

- na temu izdavanja odobrenja za uporabu aerodroma u cilju usklađivanja operatora aerodroma s odredbama Pravilnika o aerodromima te Pravilnika o uvjetima kojima mora udovoljavati operator aerodroma za izdavanje te način izdavanja svjedodžbe aerodroma i odobrenja za uporabu aerodroma;
- na temu aerodromskih naknada i odobravanja cjenika usluga za operatore aerodroma sa svjedodžbom aerodroma kako bi se uskladili s člankom 42. Zakona te Pravilnikom o aerodromskim naknadama (Zračna luka Zagreb);
- na temu implementacije SMS-a obzirom na činjenicu da su sve zračne luke u Republici Hrvatskoj trebale u potpunosti implementirati sustav upravljanja sigurnošću do 1. siječnja 2013. godine;
- na temu ishoda ovlaštenja za rad organizacija za stručno osposobljavanje s obzirom da je 18. siječnja 2013. godine stupio na snagu novi Pravilnik o stručnom osposobljavanju zaposlenika i drugih ugovornih djelatnika aerodroma, pružatelja zemaljskih usluga i korisnika usluga aerodroma koji samostalno obavljaju zemaljske usluge o osposobljavanju aerodromskog osoblja; te
- na temu nadolazeće Uredbe (EU) br. 139/2014 o aerodromima.

Tijekom 2013. godine, predstavnici Odjela aerodroma sudjelovali su u radu: Nacionalnog povjerenstva za olakšice u zračnom prometu; Radne skupine za nacionalnu implementaciju ADQ-a; Radne skupine za prostorne podatke (NIPP); Povjerenstva o postupcima strateške procjene; Procjene utjecaja zahvata na okoliš i utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša i Povjerenstva za sprječavanje sudara zrakoplova i ptica.

Odjel zaštite zračnog prometa je u 2013. godini organizirao četvrti radni sastanak subjekata zaštite civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. Redovito održavanje radnih sastanaka subjekata zaštite civilnog zračnog

prometa u Republici Hrvatskoj, na godišnjoj osnovi, obavlja se u cilju upoznavanja s razvojem regulatornih, metodoloških i tehničkih kriterija u području zaštite, kvalitetnog planiranja i ujednačavanja operativne prakse, utvrđivanja problematike i analize poteškoća u operativnoj praksi te u konačnici i unaprjeđenja međusobne koordinacije i izvješćivanja o redovnim i izvanrednim aktivnostima. Četvrti radni sastanak održan je tijekom mjeseca svibnja 2013. godine. Na radnom sastanku obavljena je detaljna prezentacija regulatornih i operativnih izmjena u području zaštite civilnog zračnog prometa, propisanih novim EU zakonodavstvom, Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 i Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 1, kao i posljedičnih obveza. Također, obavljeno je i upoznavanje sudionika s aktivnostima u dijelu implementacije novih nadležnosti, konkretno s procesom prijenosa operativnih poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage na operatore aerodroma, odnosno pravne osobe registrirane za obavljanje zaštitarske djelatnosti.

3.7.2 Internetske stranice

Internetske stranice su ključan komunikacijski alat u promociji Agencije te primarno mjesto prikazivanja usluga koje Agencija pruža svojim korisnicima. Pored toga, internetske stranice Agencije su osnovni izvor informacija za potrebe zrakoplovne industrije. Temeljem navedenog, kao i smjernica koje proizlaze iz Strategije odnosa s javnošću, zahtjeva za funkcionalnijim i sadržajnijim internetskim stranicama, a osobito nakon ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo EU, u 2013. godini je iskazana potreba za izradom novih internetskih stranica Agencije.

Radi ostvarenja projekta, 19. studenog 2013. godine osnovana je Radna skupina za izradu novih internetskih stranica Agencije pred koju je postavljeno nekoliko ciljeva. Najvažniji ciljevi projekta bili su: orijentiranost stranica na korisnike, preglednost, pretraživost, dostupnost sadržaja s brojnim propisima, poveznicama, obrascima i uputama. Kroz CMS sustav upravljanja sadržajem omogućeno je kreiranje različitih modula, neograničeno dodavanje linkova i stranica te optimizacija tražilice. S tehničke strane, odlučeno je da internetske stranice budu izrađene u programu HTML5 koji smanjuje vrijeme učitavanja, omogućava lakšu integraciju, bolje indeksiranje i povezivanje s tražilicama i slično. Novim stanicama u potpunosti je odvojen opći dio poslova i nadležnosti Agencije od konkretnih, primjenjivih sadržaja koje Agencija nudi zrakoplovnoj industriji. Time su dobivene pregledne i funkcionalne internetske stranice s lako pretraživim informacijama obzirom na strukturu posjetitelja, bilo da je riječ o javnosti ili struci. Premda je nova internetska stranica puštena u rad u siječnju 2014. godine, najveći dio projekta odrađen je u 2013. godini.

Internetske stranice su u 2013. godini ostvarile još jedan važan cilj, a to je transparentnost u radu Agencije. Objavljeni su sadržaji kojima se ispunjavaju zakonske obveze Agencije koje proizlaze iz novog Zakona o pravu na pristup informacija. Informacijama i dokumentima koji su javno dostupni u elektroničkom obliku moguće je pristupiti izravno, bez upućivanja posebnog zahtjeva, a za sve ostale informacije i dokumente, korisnik prava na pristup informacijama ostvaruje podnošenjem usmenog ili pisanog zahtjeva. Obrazac pisanog zahtjeva nalazi se na internetskoj stranici Agencije. Pravo na pristup informacijama pripada svim korisnicima na jednak način i pod jednakim uvjetima i oni su ravnopravni u njegovom ostvarivanju. Vrlo mali broj zahtjeva za pravo na pristup informacijama upućenih prema Agenciji govore u prilog tome da su sve važnije informacije već javno dostupne na internetskim stranicama.

Prije svih riječ je o dokumentima koji se vežu uz transparentnost javne nabave i natječaja za radna mjesta. Tako su objavljeni registri ugovora o javnoj nabavi za 2011., 2012. i 2013. godinu. Potom, objavljeni su Planovi nabave za 2012., 2013. i 2014. godinu kao i godišnja izvješća o radu i godišnji programi rada Agencije. Sve važeće naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti i direktive, kao i propisi iz nacionalnog zakonodavstva, su objavljeni, ažurirani i dostupni korisnicima. Nakon objave nacрта prijedloga pravilnika, svim zainteresiranim stranama javno

je ponuđena mogućnost da ih komentiraju i da svoje primjedbe ili prijedloge dostave nadležnim osobama u Agenciji. Internetske stranice su bile vrlo važan komunikacijski kanal prema javnosti kad su u pitanju i pravovremene najave organizacije i održavanja radionica, seminara, međunarodnih skupova, foruma i sličnih događanja.

U vremenu od 1. siječnja do 31. prosinca 2013. godine internetske stranice Agencije posjetilo je 38.956 osoba, a ukupno je bilo 93.540 zabilježenih posjeta. Pregledano je 324.105 stranica s prosječnim trajanjem posjeta dvije minute i 55 sekundi. Najveći broj posjeta je zabilježen iz Republike Hrvatske (77.428), Bosne i Hercegovine (2.845), potom Njemačke, Crne Gore, Slovenije, Srbije, Belgije, Velike Britanije i Austrije.

3.7.3 Međunarodne aktivnosti

Ulazak Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije omogućio je Republici Hrvatskoj suodlučivanje u donošenju strateških odluka i propisa u području civilnog zrakoplovstva kroz sudjelovanje u radnim tijelima i grupama osnovanima od strane Europske komisije (EC) i Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA).

Sektor letaćkih operacija, plovidbenosti, školstva i licenciranja i generalne avijacije aktivno sudjeluje u sljedećim radnim grupama i tijelima u području civilnog zrakoplovstva:

- *EC EASA Committee,*
- *EC Safety Committee,*
- *EASA EASP,*
- *EASA Medical Expert Group, i*
- *EASA TAG's (Production & Maintenance TAG, Flight Crew Licensing & Air Operations TAG).*

EC EASA i EC *Safety Committee* su odbori Europske komisije sastavljeni od predstavnika država članica Europske unije kojima predsjedava predstavnik Komisije. Kroz učestvovanje u predmetnim odborima države članice iskazuju svoje mišljenje i predlažu izmjene i dopune prijedloga pravnih akata Komisije za primjenu zajedničkih sigurnosnih pravila u području civilnog zrakoplovstva. Postupci koji uređuju rad tih odbora propisani su u Uredbi (EZ) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. kojom se utvrđuju pravila i opća načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica u izvršavanju provedbenih ovlasti Komisije. Svaki od odbora se uobičajeno sastaje 4-5 puta godišnje.

EASA *Thematic Advisory Groups* (TAGs) su radne grupe osnovane od strane Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) i sastavljene su od predstavnika država članica Europske unije – točnije, tijela nadležnih za primjenu Uredbe (EZ) br. 216/2008, te predstavnika Europske komisije. TAG grupe su radne grupe koje obavljaju savjetodavnu djelatnost stručnog karaktera iz pojedinog područja u nadležnosti EASA-e i fokusirane su na implementaciju regulative iz područja:

- *Air Traffic Management/Air Navigation Services (ATM/ANS TAG);*
- *Aerodromes (ADR TAG);*
- *Flight Crew Licensing & Air Operations (FCL & OPS TAG); i*
- *Production & Maintenance (P & M TAG).*

Direktor Agencije predstavnik je Republike Hrvatske, uz predstavnika resornog Ministarstva, u Upravljačkom odboru EASA-e (*EASA Management Board*). *EASA Management Board* je Upravni odbor Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) u kojem sudjeluju predstavnici zemalja članica i Europske Komisije. Upravni odbor EASA-e odgovoran je za definiranje prioriteta EASA-e, definiranje programa rada i proračuna te praćenja rada EASA-e. Odbor se uobičajeno sastaje 4 puta godišnje.

Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi

Na međunarodnom planu, Sektor nadzora usluga u zračnoj plovidbi redovito sudjeluje u radu međunarodnih tijela i radnih grupa osnovanima od strane Međunarodne organizacije za civilno zrakoplovstvo (ICAO), Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA), Europske komisije, EUROCONTROL-a te na području Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE), prema sljedećem:

- Predstavnik u ICAO EANPG (*European Air Navigation Planning Group*) kojoj na europskoj razini donosi strateške odluke i planira razvoj svih aspekata ATM-a. Sastanci se održavaju jednom godišnje.
- Predstavnik u ATM TAG grupi (*ATM Thematic Advisory Group*) koja je osnovana od strane Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) i sastavljena je od predstavnika nacionalnih nadzornih tijela europskih zemalja i predstavnika Europske komisije. Grupa se fokusira na implementaciju regulative iz područja upravljanja zračnim prostorom (ATM) iz nadležnosti EASA-e. U 2013. godini održana su dva sastanka ove grupe.
- Predstavnik u *NSA Coordination Platform* (NCP). Grupa je osnovana od strane Europske komisije na sastanku *Single Sky Committee* (SSC) 2009. godine. Glavni zadaci NCP-a su podrška nacionalnim nadzornim tijelima u implementaciji jedinstvenog europskog neba (SES), harmonizacija procedura, razmjena dobre zrakoplovne prakse i iskustava, identifikacija potencijalnih problema vezanih za SES implementaciju te iznalaženje načina za rješavanje problema, stvaranje okvira međusobne razmjene ljudskih potencijala i stručnjaka. U 2013. godini su održana dva sastanka.
- Predstavnici u radu stručnih grupa Platforme NCP:
 - NCP SO WG koja se bavi problematikom nadzora promjena, izdavanja sigurnosnih direktiva, funkcioniranjem FAB-ova te razmjenom iskustava vezanih uz uspostavu AFIS-a;
 - NCP IOP WG koja se bavi nadzorom interoperabilnosti, te izradom smjernica za nadzor interoperabilnosti u svrhu harmoniziranog pristupa;
 - NCP Performance WG koja se bavi implementacijom uspostave plana mjerenja učinkovitosti.
- Predstavnik u *Agency Advisory Body* (AAB). AAB je tijelo koje daje savjete direktoru EUROCONTROL-a vezano za europske strateške ciljeve. U 2013. godini održana su tri sastanka.

Sektor je redovito sudjelovao na sastancima vezanima za uspostavu Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE) u radnim grupama i to:

- *SOWG: safety audits, oversight, ongoing compliance*
- *CHWG: assessment of ATM changes/interoperability*
- *SRWG: safety reporting/safety directives*
- *HRWG: criteria for HR assessment/HR management / training*
- *LICWG: ATCO/ATSEP licensing*
- *PRWG: performance*

Svaka od navedenih radnih grupa održala je 3-4 radna sastanka tijekom 2013. godine na kojima su sudjelovali predstavnici Sektora imenovani u iste.

U sklopu nadogradnje ATM sustava, HKZP je ušao u suradničku organizaciju za zajedničku nabavu sustava za zračnu plovidbu - COOPANS (*COOPeration between Air Navigation Service providers*) u kojoj sudjeluju još 4 pružatelja usluga u zračnoj plovidbi (Danska, Švedska, Irska i Austrija) i tvrtka Thales. Kako je Agencija kao Nacionalno nadzorno tijelo dužna za takve promjene izdati prihvaćanje, pozvana je preko HKZP-a da sudjeluje u radu NSA COOPANS grupe koja je оформljena iz razloga da se harmonizira nadzor pri uvođenju te promjene u različitim zemljama. U 2013. godini predstavnici Sektora sudjelovali su na dva sastanka NSA COOPANS grupe.

Sektor aerodroma i zaštite zračnog prometa

Jedan predstavnik Odjela nominiran je u ECAC radnu grupu za olakšice u zračnom prometu (ECAC FAL WG). Radna grupa se bavi izradom odnosno izmjenama i dopunama ECAC dokumenta Doc 30, I dio koji se odnosi na olakšice u zračnom prometu, razmjenjuje međusobna iskustva u pogledu izrade nacionalnih dokumenata, iskustva u vezi olakšavanja postupaka ulaska i izlaska iz zemlje putnika, zrakoplova i tereta, predlaže izmjene i dopune Aneksa 9. Sastanci se održavaju dvaput godišnje.

Jedan predstavnik Odjela nominiran je za sudjelovanje u ADR TAG radnoj grupi (ADR *Thematic Advisory Group*) koja je osnovana od strane Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) i sastavljena je od predstavnika nacionalnih nadzornih tijela europskih zemalja i predstavnika Europske komisije. U 2013. godini održana su dva sastanka ove radne grupe.

Predstavnik Odjela sudjeluje u radu radne grupe EC PRM koja se bavi pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u skladu s Uredbom EZ br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. (SL L 204, 26.7.2006).

Jedan predstavnik Odjela uključen je u rad EUROCONTROL TOD radne grupe (*Terrain and obstacle data working group*) koja se bavi prostornim podacima i podacima o preprekama odnosno formatima i načinu prikupljanja takvih podataka kao i održavanje baze TOD podataka. Predstavnik Odjela je sudjelovao na jednom sastanku u 2013. godini.

Odjel zaštite zračnog prometa je na međunarodnoj razini ostvario sudjelovanje u radu Regulatornog odbora Europske komisije za zaštitu civilnog zračnog prometa (*Regulatory Committee for Civil Aviation Security*), sa statusom člana – predstavnika Republike Hrvatske.

Obavljeno je i inicijalno izvješćivanje nadležnih tijela Europske komisije temeljem članka 2. Uredbe (EU) br. 246/2013 od 19. ožujka 2013. godine, kojim su države članica obvezane izvijestiti Europsku komisiju o stanju provedbe/primjene propisa koji se odnose na nabavu, implementaciju i upotrebu opreme za zaštitni pregled tekućina.

Također, u koordinaciji s ECAC-om, tijekom izvještajnog razdoblja ostvareno je aktivno sudjelovanje predstavnika Odjela u radu Radne grupa za operativne upute - *Guidance Material Task Force* (GMTF), u cilju efikasnijeg i kvalitetnijeg prihvaćanja i prijenosa prakse i iskustava u primjeni EU zakonodavstva.

Nastavljena je i kontinuirana koordinacija i suradnja s nadležnim službama izraelskog zračnog prijevoznika EL AL, u cilju podrške i organizacije posebnih mjera zaštite odnosno provedbe bilateralnog sporazuma o zračnom prometu. Temeljem poziva izraelskog zračnog prijevoznika EL AL obavljen je studijski posjet izraelskim tijelima i službama nadležnim za zaštitu civilnog zračnog prometa u Državi Izrael, na regulatornoj i operativnoj razini.

Sektor zajedničkih poslova

Jedan predstavnik Sektora nominiran je za sudjelovanje u RAG grupi (*Rulemaking Advisory Group*) koja je osnovana od strane Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA) i sastavljena je od predstavnika država članica Europske unije – točnije, tijela nadležnih za primjenu Uredbe (EZ) br. 216/2008, te predstavnika Europske komisije. Grupa obavlja savjetodavnu djelatnost u okviru zakonodavnih aktivnosti EASA-e: izrada nacрта propisa, određivanje prioritetnih pitanja unutar plana donošenja propisa, rješavanje horizontalnih ili otvorenih pitanja, kao i tumačenje odredbi Uredbe (EZ) br. 216/2008. Grupa se u pravilu sastaje dva puta godišnje.

Predstavnik Sektora također sudjeluje u radu Europske Komisije kao predstavnik Nadležnog nacionalnog tijela za provedbu zaštite prava putnika u slučajevima otkazanog leta, dužeg kašnjenja, uskraćenog ukrcaja ili povrede

prava osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti, a sukladno obvezama koje proizlaze iz Uredbe (EZ) 261/2004 i Uredbe (EZ) br. 1107/2006 (National Enforcement Body - NEB).

3.7.4 Odnosi s medijima

Javnost rada Agencije jedno je od njezinih temeljnih načela, a mediji su, pored internetskih stranica, najvažniji komunikacijski kanal uz pomoć kojeg javnost treba prepoznati temeljnu zadaću Agencije. Prije svega, to je osiguranje adekvatnog okruženja za odvijanje civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj definiranjem i implementiranjem potrebne regulative te kontinuiranim nadzorom nad primjenom zakonskih i podzakonskih propisa. U konačnici, povjerenje javnosti ovisi o percepciji građana u kojoj mjeri se Agencija brine za sigurnost civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. U cilju ostvarenja navedenog, kroz smjernice djelovanja na području odnosa s javnošću koje su objavljene u Strategiji odnosa s javnošću Agencije, ključne komunikacijske poruke u 2013. godini odnosile su se na: inspekcijski nadzor sigurnosti civilnog zračnog prometa, ostvarivanje prava putnika u zračnom prometu i razvojne projekte Agencije.

Agencija je tako objavila priopćenje za medije o inspekcijskim nadzorima provedenim u zrakoplovnoj industriji u razdoblju lipanj - kolovoz 2013. godine, odnosno u razdoblju kada je intenzitet zračnog prometa najveći. Na Zračnoj luci Dubrovnik je za TV kuće organizirano snimanje priloga o radu SAFA inspektora. SAFA (*Safety Assessment of Foreign Aircraft*) je program Europske Komisije kojim se obavlja sigurnosna procjena inozemnih zrakoplova na stajankama zračnih luka država sudionica programa. Programom se procjenjuje primjena međunarodnih standarda, a temelji se na ICAO Annex-ima 1, 6 i 8.

Nadalje, Europska unija je usvojila čitav niz mjera kako bi osigurala poštivanje prava putnika u zračnom prijevozu te i dalje predlaže rješenja koja će putnicima osigurati ujednačenu i učinkovitu zaštitu, povećati informiranost putnika glede njihovih prava te ukloniti eventualne nedorečenosti važećih relevantnih propisa. Agencija je stoga objavila priopćenje u kojem obavještava javnost kako je ona nadležno tijelo za provedbu zaštite prava putnika u skladu s Uredbom (EZ) br. 261/2004 i Uredbom (EZ) br. 1107/2006 u sljedećim slučajevima: duže kašnjenje, otkazani let, uskraćeni ukrcaj, premještanje u niži razred, zaštita osoba s invaliditetom ili osoba smanjene pokretljivosti.

Jedan od razvojnih projekata Agencije, a to je projekt nabave aviona za specijalne namjene čija bi namjena bila višestruka i od opće društvene koristi, u potpunosti je krivo predstavljen u medijima nakon što je projekt objavljen u Godišnjem programu rada Agencije za 2013. godinu, odobrenom od strane Vlade Republike Hrvatske. Mediji su pokušali projekt nabave aviona prikazati kao nepotreban luksuz u uvjetima sveopće gospodarske krize iskrivljavajući činjenice, a da pritom niti jednom riječi projekt nisu pokušali prikazati razvojnim što on zasigurno jest. Premda su novinari imali sve relevantne podatke o projektu, ponijeli su se krajnje neprofesionalno te iskrivljavanjem činjenica pokušali dezinformirati javnost. Agencija je u suradnji s resornim Ministarstvom zajednički organizirala briefing za medije nakon čega je negativna medijska kampanja najvećim dijelom zaustavljena.

Koncem listopada objavljeno je priopćenje vezano uz uspješno zatvaranje *Twinning* projekta „Jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta u cilju omogućavanja učinkovitog provođenja aktivnosti Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo i poboljšanja administrativnih i tehničkih kapaciteta Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu”, financiranog u sklopu Instrumenta pretprijetne pomoći - IPA 2009.

Tijekom 2013. godine, zaprimljeno je 112 upita od strane medija i javnosti. Od toga, 35 pripada novinarima, a 77 zainteresiranoj domaćoj i inozemnoj javnosti. Uglavnom, upiti su bili usmjereni na različita područja iz nadležnosti i rada Agencije: izvanaerodromsko slijetanje, hidroavionski prijevoz, razvojni projekti Agencije, „chemtrails“, konverzije dozvola i licenciranje, registar zrakoplova te balonaštvo.

4. RAZVOJNI PROJEKTI AGENCIJE U 2013. GODINI

Od početka operativnog rada, Agencija neprekidno unaprjeđuje i razvija svoju djelatnost putem razvojnih projekata. Razvojni projekti usmjereni su na izgradnju i povećanje administrativnih i tehničkih sposobnosti Agencije za obavljanje poslova iz propisane nadležnosti. Pri utvrđivanju razvojnih projekata, Agencija se rukovodi jednom od osnovnih strateških odrednica koja propisuje da će Agencija "pored redovitih prihoda propisanih Zakonom, koristiti sve moguće vanjske (bespovratne ili vrlo povoljne) izvore financiranja za realizaciju pojedinih projekata važnih za rad i razvoj Agencije."

Tijekom 2013. godine, završena je provedba projekta IPA 2009 koji je u velikoj mjeri sufinanciran putem Instrumenta pretprijetne pomoći – IPA, programa pomoći Europske unije. Jednako tako, u 2013. godini završena je provedba projekta EBRD koji je financiran od strane Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD). U 2013. godini je nastavljena provedba projekta suradnje s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe – EUROCONTROL. Navedeni projekti u velikoj mjeri doprinose izgradnji i unaprjeđenju administrativnih i tehničkih sposobnosti Agencije za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti.

U 2013. godini nastavljen je rad na dva dugoročna razvojna projekta Agencije, prije svega na stvaranju preduvjeta te analizi i procjeni mogućnosti za provedbu navedenih projekata za čije ostvarenje je potrebno osigurati značajna financijska sredstva. Prvi razvojni projekt je Projekt za nabavu aviona za posebne namjene (*Special Mission Aircraft*) koji bi služio za nadzor/letnu inspekciju radionavigacijskih sustava/uređaja iz zraka i ostale namjene predviđene Projektom. Drugi razvojni projekt koji Agencija planira ostvariti je Projekt za nabavu poslovnog prostora koji podrazumijeva stjecanje vlastitog poslovnog prostora koji bi omogućio daljnji razvoj djelatnosti Agencije uz racionalnije korištenje resursa za tu namjenu.

Pored navedenog, u 2013. godini pokrenut je novi razvojni projekt Agencije za uvođenje u operativni uporabu standardnog računalnog programa za zrakoplovne vlasti – EMPIC EAP koji je nabavljen putem projekta IPA 2009.

4.1 IPA 2009

U 2013. godini završena je provedba projekta IPA 2009, financiranog putem Instrumenta pretprijetne pomoći EU. Projekt IPA 2009 je razvojni projekt koji je pokrenula Agencija krajem 2008. godine. Projekt se sastoji od: stručne pomoći (*Twinning*) za jačanje administrativnih sposobnosti i nabave opreme (*Supply*) za poboljšanje tehničkih sposobnosti. Projekt je započeo 2012. godine nakon provedenog javnog natječaja, kad je Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU) za realizaciju projekta kao twinning partnere odabrala *Austro Control GmbH* – Republika Austrija (nositelj projekta) i *Federal Ministry of Transport, Building and Urban Development* – Savezna Republika Njemačka, s kojima je i zaključen Twinning ugovor. Vrijednost Twinning ugovora iznosila je 983.411,75 EUR.

Pored toga, Supply komponenta projekta IPA 2009 planirana je u vrijednosti od 467.000,00 EUR. Pregled ugovorenih Lot-ova financiranih putem IPA 2009 projekta:

- Lot-1 *IT equipment for training, networking and security* (HACZ i AZI) - ugovoren u 2012. godini u vrijednosti od 134.572,07 EUR
- Lot-2 *E-learning and Computer Based Testing (CBT) software* (HACZ) - ugovoren u 2012. godini u vrijednosti od 13.700,00 EUR
- Lot-3 *Access control and business time-keeping software* (HACZ) - nije ugovoren zbog nedovoljnog broja ponuđača za predmetni Lot
- Lot-4 *Software for Civil Aviation Authorities* (HACZ) - ugovoren u 2013. godini u vrijednosti od 244.400,00 EUR

- Lot-5 *Audio-visual equipment* (HACZ i AZI) - ugovaranje nije odobreno zbog toga što je ponuda premašivala predviđena alocirana sredstva za predmetni Lot
- Lot-6, *Field equipment* (AZI) – ugovoren u 2012. godini u vrijednosti od 4.310,00 EUR

Cilj ovog projekta je pružiti potporu Agenciji i Agenciji za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu (AZI) u dostizanju zahtjeva za unaprjeđenje sigurnosti zračnog prometa u Republici Hrvatskoj sukladno odredbama međunarodnih ugovora, posebice Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu i pravnom stečevinom EU i ostalim međunarodnim sporazumima kojih je Republika Hrvatska potpisnica.

Za vrijeme trajanja provedbe ovog projekta i njegove realizacije, prema preliminarnim podacima, utrošeno je 885.070,58 EUR za potrebe *Twinning* komponente i 396.982,07 EUR za potrebe *Supply* komponente.

TWINNING – PREGLED AKTIVNOSTI U 2013. GODINI.

U razdoblju do 1. siječnja do 31. listopada 2013. godine, Agencija i twinning partneri nastavili su provoditi aktivnosti definirane u Projektnom ugovoru. Zbog potrebe provedbe svih planiranih aktivnosti, zatraženo je produljenje implementacije projekta za dodatna dva mjeseca (do 31. listopada 2013. godine), što je Središnja agencija za financiranje i ugovaranje programa i projekata EU (SAFU) odobrila Dodatkom broj 1 (Amendment No 1) *Twinning* ugovora.

U skladu s protokolom provedbe projekata sufinanciranih putem Instrumenta pretpristupne pomoći – IPA, svečanost zatvaranja projekta održana je 29. listopada 2013. godine u Smaragdnoj dvorani hotela Esplanade u nazočnosti visokih predstavnika Ministarstva te veleposlanstava Republike Austrije i Savezne Republike Njemačke.

Završno izvješće o provedbi *Twinning* ugovora predano je 19. studenog 2013. godine u Središnju agenciju za financiranje i ugovaranje (SAFU) na odobrenje.

U provedbi projekta sudjelovala su 34 privremena stručnjaka (*Short Term Expert* - STE) iz Austrije i Njemačke te je provedeno ukupno 95 misija tijekom 340 radnih dana u Republici Hrvatskoj. Tijekom provedbe projekta održano je 9 sastanaka jedinice za provedbu projekta (*Project Implementation Unit* – PIU), te 7 sastanaka Upravljačkog odbora (*Steering Committee*).

Rezultati projekta ostvareni su provedbom aktivnosti u sljedećim komponentama:

- Komponenta I: Razvoj ujednačenog sustava procedura i priručnika HACZ-a te usklađivanje sustava s međunarodnim propisima:
 - Izrada preporuka za usklađivanje Zakona o zračnom prometu i pratećih priručnika s propisima međunarodnih organizacija;
 - Revizija Priručnika kvalitete (*Quality Manual*);
 - Revizija svih sektorskih priručnika i operativnih procedura;
 - Revizija Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu (*State Safety Program*).
- Komponenta II: Jačanje sposobnosti zaposlenika Agencije:
 - Osposobljavanje zaposlenika Agencije u primjeni revidiranih priručnika u budućem radu;
 - Osposobljavanje zrakoplovnih inspektora u području metodologije i tehnike nadzora.

U tablicama koje slijede prikazan je pregled svih aktivnosti projekta IPA 2009/Twinning koje su izvršene u razdoblju od 1. ožujka 2012. do 31. listopada 2013. godine.

1.1. Recommendations on how to reach compliance of the current national Air Traffic Act and relevant ordinances with regulations of international institutions prepared and introduced to CCAA and AAIA employees			
Assessment report of institutional structure and organization, roles and responsibilities prepared.	Performed	11.-15. Jun 2012	
Comparative analysis of the national Air Traffic Act and related ordinances with the Air Traffic Act of the MS conducted (1st Mission)	Performed	23.-25. Jul 2012	
Comparative analysis of the national Air Traffic Act and related ordinances with the Air Traffic Act of the MS conducted (2nd Mission)	Performed	15.-19. Oct 2012	
Recommendations on how to reach compliance of the current national Air Traffic Act and relevant ordinances with regulations of international institutions such as EASA, ICAO and FAA prepared and introduced to 15 CCAA and 5 AAIA employees in the form of presentation.	Performed	15.-19. Oct 2012	
1.2 Current version of the CCAA Quality Manual revised and introduced to CCAA employees			
Analysis of current version of CCAA Quality Manual conducted	Performed	04-06. Jul 2012	
Report including recommendations on improving CCAA Quality Manual prepared (1st Mission)	Performed	03.-06. Sep 2012	
Report including recommendations on improving CCAA Quality Manual prepared (2nd Mission)	Performed	22.-25. Oct 2012	
Accepted recommendations incorporated in the final version of CCAA Quality Manual	Performed	29.-30. Nov 2012	
Revised CCAA Quality Manual introduced to 30 CCAA employees in the form of presentation	Performed	04.-07. Feb 2013	
1.3 State Aviation Safety Programme revised			
Analysis of current version of State Aviation Safety Programme conducted	Performed	07.-08. May 2012	
Report including recommendations on improving State Aviation Safety Programme prepared	Performed	17.-19. Jul 2012	
Accepted recommendations incorporated in the final draft of State Aviation Safety Programme	Performed	18.-21. Jul 2012	
1.4 Procedure Manuals of each CCAA Department revised and introduced to CCAA employees			
- Analysis of current version of Procedure Manual of each CCAA Department conducted – specifically: - Air Navigational Services Department - Flight Operations Department - Airworthiness and General Aviation Department - Training and Licensing Department - Aerodromes Department - Corporate Affairs Department	Performed Performed Performed Performed Performed Performed	25.-26. Jul 2012 30. May - 01. Jun 16.-20. Jul 2012 17.-21. Sep 2012 10.-14. Sep 2012 13.-17. May 2013	
- Report including recommendations on improving each Department Procedure Manual prepared - Air Navigational Services Department - Flight Operations Department	Performed Performed	27.-29. Aug 2012 24.-28. Sep 2012	

1.4 Procedure Manuals of each CCAA Department revised and introduced to CCAA employees				
○ Airworthiness and General Aviation Department ○ Training and Licensing Department ○ Aerodromes Department ○ Corporate Affairs Department	Performed	15.-18. Jan 2013		
	Performed	12.-16. Nov 2012		
	Performed	15.-19. Apr 2013		
	Performed	22.-26. Jul 2013		
● Accepted recommendations incorporated in the final version of Department Procedure Manual ○ Air Navigational Services Department ○ Flight Operations Department ○ Airworthiness and General Aviation Department ○ Training and Licensing Department ○ Aerodromes Department ○ Corporate Affairs Department	Performed	10.-13. Dec 2012		
	Performed	01.-02. Oct 2013		
	Performed	01.-02. Oct 2013		
	Performed	25.-29. Mar 2013		
	Performed	17.-21. Jun 2013		
	Performed	02.-04. Sep 2013		
● Revised Department Procedure Manuals introduced to 8 CCAA employees of each CCAA department in the form of presentation				
○ Air Navigation Services Department ○ Flight Operations Department ○ Airworthiness and General Aviation Department ○ Training and Licensing Department ○ Aerodromes Department ○ Corporate Affairs Department			Removed from work plan in accordance with addendum	

2.1. CCAA and AIA personnel trained on procedures and manuals				
• Developing and customizing training programme, including curricula, for CCAA and AIA personnel in order to apply developed and/or revised Procedure Manuals in future work • Preparing training materials for each Procedure Manual in the form of handouts • Conducting training for CCAA personnel (50 participants) and AIA personnel (5 participants) as envisaged in training programme ○ Helicopter Emergency Medical Services ○ Hot Air Balloons ○ ICAO Article 83bis ○ Remotely Piloted Aircraft Systems ○ Certification of Products & Parts ○ ICAO Article 83bis ○ BASA / TIP ○ Aeromedical regulations ○ Import and Export of aircraft ○ Dangerous Goods ○ EC No. 216/2008 Basic regulation ○ Maintenance Programmes ○ Annex II Aircraft ○ Cabin Safety ○ Cabin crew regulations		Covered by activity 2.2.2		
		Removed from work plan in accordance with addendum		
	Performed	11.-13. Feb 2013		
	Performed	15.-19. Apr 2013		
	Performed	04.-05. Jul 2013		
	Performed	10.-14. Jun 2013		
	Performed	17.-21. Jun 2013		
	Performed	08.-10. Jun 2013		
	Performed	11.-12. Jul 2013		
	Performed	15.-18. Oct 2013		
	Performed	22.-25. Oct 2013		
	Performed	14.-16. Oct 2013		
	Performed	01.-03. Oct 2013		
	Performed	14.-16. Oct 2013		
	Performed	15.-18. Oct 2013		
	Performed	01.-03. Oct 2013		
	Performed	01.-03. Oct 2013		

2.2 CCAA inspectors trained on supervision methodology and auditing techniques			
• Conducting training needs analysis of CCAA inspectors related to other training topics in cooperation with CCAA Training Manager and CCAA inspectors and preparing corresponding report on other training topics identified in the analysis • Developing and customizing training programme for CCAA inspectors that should cover supervision methodology and auditing techniques • Preparing training materials for CCAA inspectors' tasks covering supervision methodology and auditing techniques in the form of handouts • Conducting training of 10 CCAA inspectors in order to perform supervision and oversight activities • 4 study visits to MS institutions with a similar model of Civil Aviation Authority organized	Performed	11.-13. Feby 2013 21.-24. May 2013 01.-03. Oct 2013	
	Performed	21.-26. Jul 2013 19.-21. Aug 2013	
	Performed	02.-05. Apr 2013	
	Performed	27.-29. May 2013 06.-09. Aug 2013	
○ Study Visit: Airworthiness ○ Study Visit: Operations ○ Study Visit: Quality management ○ Study Visit: Annex II aircraft	Performed	11.-15. Mar 2013 13.-17. May 2013	
	Performed	24. Oct 2013	
	Performed	16.-19. Octr 2013	
	Performed	21.-25. Oct 2013	

I prije usvajanja Završnog izvješća, može se reći da je twinning projekt IPA 2009 u potpunosti ostvario zacrtane ciljeve. Twinning projektom unaprijeđeni su postojeći interni dokument, pravilnici, priručnici i operative procedure. U okviru projekta izrađen je Nacionalni program sigurnosti u zračnom prometu. Održana su brojna školovanja i radionice iz različitih područja civilnog zrakoplovstva, primjene međunarodnih standarda i preporučene prakse te implementacije propisa, a u kojima Agencija nije imala dovoljno stručnog znanja i iskustva. Radnici Agencije – zrakoplovni inspektori proširili su svoja praktična i stručna znanja za obavljanje inspeksijskog nadzora zrakoplovnih subjekata. Pored toga, tijekom provedbe projekta stečeno je vrlo vrijedno iskustvo rada u internacionalnom okruženju sa stručnjacima *twinning* partnera. Može se sa sigurnošću reći kako je osigurana dugoročna održivost projektnih rezultata u Agenciji. I nakon završetka projekta, Agencija će nastaviti suradnju s Austro Control GmbH u svim područjima od zajedničkog interesa kako je to definirano u Sporazumu o suradnji.

SUPPLY– PREGLED AKTIVNOSTI U 2013. GODINI.

Supply komponenta projekta IPA 2009 sastojala se od nabave računalne opreme i računalnih programa za potrebe HACZ. Od planirane nabave iz ove komponente, u 2013. godini realizirana je i ugovorena najvažnija stavka Lot-4, to jest nabava standardnog *softvera* za civilne zrakoplovne vlasti. Početkom 2013. godine, SAFU je odobrila *Tender Dossier* i *Procurement Notice* za Lot-4 i Lot-5, te su isti objavljeni na stranicama EuropaAid-a i SAFU-a 11. ožujka 2013. godine. Nakon završene evaluacije pristiglih ponuda, ponuđač EMPIC GmbH je zadovoljio sve uvjete propisane iz natječaja za Lot-4. U skladu s time, dana 2. svibnja 2013. godine Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU) i EMPIC GmbH potpisali su ugovor o isporuci EMPIC-EAP softvera Agenciji. Vrijednost ugovora iznosi 244.400,00 EUR.

U okviru pripremnih radnji koje su prethodile isporuci EMPIC-EAP softvera, radnici Agencije, sukladno uputama dobivenim od strane EMPIC GmbH-a, izvršili su pripremu IT infrastrukture Agencije za prihvata i instalaciju EMPIC-EAP softvera. Nakon što je od strane EMPIC GmbH softver isporučen, radnici Agencije pristupili su instalaciji softvera na serverima i korisničkim računalima. Po uspješnoj instalaciji softvera, a sukladno ugovoru, predstavnici EMPIC-a održali su dva školovanja za napredne korisnike u prostorima Agencije.

Dana 11. studenog 2013. godine izvršena je „on-the-spot“ kontrola od strane Središnje agencije za financiranje i ugovaranje (SAFU). Za potrebe navedene kontrole bilo je potrebno provjeriti svaku točku Ugovora kako bi se utvrdilo da je softver isporučen u potpunosti i u skladu s Ugovorom. Dana 15. studenog 2013. godine SAFU je izdala dokument „Provisional Acceptance Certificate for Lot 4“ kojim se potvrđuje da je firma EMPIC GmbH u zadanim rokovima u potpunosti isporučila softver kako je i definirano Ugovorom.

U tablici koja slijedi daje se prikaz računalne opreme i računalnih programa koji su nabavljeni pute *supply* komponente projekta IPA 2009.

R.br.	Stavka	Količina	Porijeklo opreme	Korisnik
Računalna i mrežna oprema				
1.	DataBase Server - Dell PowerEdge R710 Rack	1	IPA 2009	server
2.	Additional Server - Dell PowerEdge R710 Rack	5	IPA 2009	server
3.	Network 24-port Switch SLM2024	4	IPA 2009	server
4.	Network backup autoloader - HP 1/8 G2 Ultrium 920 SAS Autoloader (AH558A)	1	IPA 2009	server
5.	Network data storage - Dell PV MD3200i	1	IPA 2009	server
6.	KVM Switch module for servers - D-Link DKVM-440	1	IPA 2009	server
7.	17in Folding Rack mount LCD Console - Dell 1U LCD (17in) with 3rd Party Rack Rails	1	IPA 2009	server
8.	Network uninterruptible power supply (UPS) - APC XL 3000VA (p/n SUA3000XLI)	6	IPA 2009	server
9.	Monitor 19" - Dell E2211H	48	IPA 2009	inspektori
10.	Prijenosno računalo 17" - HP 8760w	16	IPA 2009	učionica
11.	USB keyboard - Dell KB212-B	68	IPA 2009	inspektori, učionica
12.	USB mouse - Dell Optical (Not wireless) Scroll USB (3 buttons scroll) Black Mouse	68	IPA 2009	inspektori, učionica
13.	Headphones - Logitech Headset 860	16	IPA 2009	učionica
14.	Desktop PC - Dell OptiPlex 390 DT	48	IPA 2009	inspektori
15.	Graphics working station - Dell Precision T3500 Westmere	2	IPA 2009	IT
16.	Monitor 23" - Dell Professional P2312H	2	IPA 2009	IT
17.	Color Laser Network Printer - Lexmark C544DTN	2	IPA 2009	1. kat

R.br.	Stavka	Količina	Porijeklo opreme	Korisnik
18.	Laser Network Printer - Lexmark E260DN	23	IPA 2009	svi uredi
19.	Colour Ink-Jet printer - HP OfficeJet 7000 Wide Format Printer	1	IPA 2009	IT
Računalni programi				
1.	Standardni softver EMPIC-EAP	1	IPA 2009	svi
2.	E-learning and Computer Based Testing (CBT) softver	1	IPA 2009	svi

Završetkom provedbe IPA 2009 *Supply* komponente, Agencija je ostvarila zadani cilj projekta. Unaprijeđena je i modernizirana postojeća IT infrastruktura s novim serverima, pripadajućom mrežnom opremom te korisničkim računalima i printerima. Ujedno izvršena je standardizacija informatičke opreme radnika Agencije.

Implementacijom EMPIC-EAP softvera poboljšat će se i optimizirati redovni procesi u obavljanju svih poslova, a Agencija je postala dio zajednice zrakoplovnih vlasti europskih država koje već koriste navedeni softver. Za potrebe internih školovanja radnicima je omogućeno korištenje *E-learning* softvera i *Computer Based Testing-a* (CBT) za koje je Agencija razvila vlastite sadržaje za školovanje i testiranje.

4.2 Projekt EBRD

U 2013. godini završen je projekt EBRD koji je započeo u 2012. godini. Projekt je bio financiran od Europske banke za obnovu i razvoj (*European Bank for Reconstruction and Development* - EBRD) kao rezultat potpisanog ugovora s Hrvatskom kontrolom zračne plovidbe d.o.o. (HKZP) za financiranje značajne tehnološke nadogradnje sustava i opreme, a kako bi bili u zahtijevanim standardima pružanja usluga u zračnoj plovidbi u skladu s europskim industrijskim zahtjevima. U skladu s politikom EBRD-a, a vezano uz dodjelu bespovratnih sredstava državnim institucijama država koje financiraju značajne projekte sredstvima zajma EBRD-a, Agencija je od EBRD *Shareholder Special Fund-a* dobila bespovratna sredstva vezano uz Projekt modernizacije ATM sustava HKZP-a koji se financira sredstvima zajma od strane EBRD-a. Ukupni iznos donacije od 249.972 EUR je namijenjen za konzultacije koje su se provodile po zahtjevu Agencije, a u svezi usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s regulativom Jedinog europskog neba - SES II (*Single European Sky*), uspostavu Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE), sigurnosni nadzor udovoljavanja zajedničkim zahtjevima i uspostavu sheme učinkovitosti u skladu sa zahtjevima Europske inicijative. Projekt je na natječaju dobila konzultantska tvrtka „Helios“, a sastojao se od zadataka u sljedećim područjima:

- **Institucionalna rješenja** - Provođenje pregleda trenutnih institucionalnih rješenja u Republici Hrvatskoj u usporedbi s najboljom europskom praksom, te davanje preporuka za poboljšanja gdje je to potrebno.
- **Uspostava Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE)** - Pomoć HACZ-u u izradi potrebnih dokumenata na temelju budućih obveza i zahtjeva za informacije koje treba pružiti prije uspostavljanja funkcionalnog bloka zračnog prostora, podrška vezana za izradu i analizu FAB CE radnih dokumenata i podrška u pripremi i izradi nacrtu sporazuma o odgovornosti za prekogranično pružanje ATS-a.
- **Nadzor sigurnosti** - Pomoć HACZ-u u provedbi SES zahtjeva o nadzoru sigurnosti u upravljanju zračnim prometom, razvoj smjernica i postupaka NSA za nadzor pružatelja usluga, analiza promjena koje je uvela provedba novog COOPANS Eurocat ATM sustava i izrada plana nadzora promjena, razvoj predloška za

izradu godišnjeg izvješća nadzora sigurnosti, razvoj metodologije za procjenu ljudskih resursa, razvoj smjernica i predloška za imenovanje ATS/MET pružatelja usluga, razvoj smjernica, procedura i razmjene dobre prakse vezane za nadzor/pregled/prihvaćanje/odobrenje promjena.

- **Kvaliteta zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija** - Pomoć HACZ-u u utvrđivanju zahtjeva o kvaliteti zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija za Jedinostveno europsko nebo („gap“ analiza, prijedlog plana provedbe).
- **Shema učinkovitosti, mrežne funkcije i zajednička pravila naplate** - Pomoći HACZ-u u uspostavi plana mjerenja učinkovitosti usluga u zračnoj plovidbi i mrežnih funkcija.

Završne konzultacije održane su u svibnju 2013. godine i tom prilikom, kao rezultat dvogodišnjih zajedničkih aktivnosti Agencije i konzultantske tvrtke „Helios“, dostavljeno je završno izvješće 31. svibnja 2013. godine, koje je sadržavalo:

- Institucionalna rješenja;
- Organizaciju, ulogu i potrebne resurse Nacionalnog nadzornog tijela;
- Izdavanje svjedodžbe i imenovanje pružatelja usluga u zračnoj plovidbi;
- Izvješćivanje o događajima povezanim sa sigurnošću;
- Opće zahtjevi za nadzor sigurnosti;
- Sigurnosni nadzor promjena funkcionalnih sustava;
- Sigurnosni nadzor implementacije sustava COOPANS;
- Izdavanje sigurnosnih direktiva;
- Kvalitetu zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija;
- Procjenu izrađenog Plana mjerenja učinkovitosti.

Kroz realizaciju projekta EBRD, u značajnoj mjeri je poboljšana razina provedbe zadataka iz područja poslova Nacionalnog nadzornog tijela u kontekstu priprema Agencije za predstojeće EASA standardizacijske inspekcije; napravljene su kvalitativne promjene priručnika za nadzor; izvršena je procjena potrebnih resursa za poslove Nacionalnog nadzornog tijela; napravljena je ocjena Plana mjerenja učinkovitosti koji je Agencija izradila za prvo referentno razdoblje (2012.–2014.), a kao priprema za izradu istoga za drugo referentno razdoblje (2015.–2019.); analizirana je razina kvalitete zrakoplovnih podataka i zrakoplovnih informacija u Republici Hrvatskoj kao i mjere za dostizanje zahtjeva iz Uredbe (EU) br. 73/2010. Cjelokupan projekt isporučio je značajan doprinos u izgradnji sposobnosti Agencije kao Nacionalnog nadzornog tijela u provedbi poslova definiranih europskim i nacionalnim zakonodavstvom.

4.3 Projekt suradnje s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL

U 2013. godini nastavljena je suradnja s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe - EUROCONTROL koja je inicirana 2009. godine, a realizacija suradnje počela je u veljači 2010. godine. Projekt suradnje s EUROCONTROL-om se odvija u okviru podrške koju pruža Jedinica za podršku civilnim zrakoplovnim vlastima/nacionalnim nadzornim tijelima (*Support to CAA/NSA Unit*) pri Direkciji za jedinstveno nebo (*Directorate Single Sky* - DSS) EUROCONTROL-a. U sklopu projekta, dvije strane surađuju u više podprojekata koji imaju za cilj povećanje sposobnosti Agencije u funkciji Nacionalnog nadzornog tijela (*National Supervisory Authority* - NSA). Projekt je 2013. godine ažuriran u skladu s novim potrebama Agencije za razdoblje 2014.-2015. godina, te podijeljen u 4 radna paketa:

- *WP01: Review and development of the NSA documentation*
- *WP02: Staff training*
- *WP03: Review of the changes related to the new ATM system*
- *WP04: Review of the current organisation of the CCAA - NSA*

Predviđeno je da sva četiri radna paketa budu završeni do kraja 2015. godine, za kada je planiran završetak projekta. Troškove provedbe projekta snosi EUROCONTROL, temeljem redovite stručne pomoći koju pruža zemljama članicama.

U cilju uspješne provedbe projekta, osnovan je zajednički tim za upravljanje projektom (*Common Project Management Team* - CPMT) kojim zajedno predsjedaju predstavnici EUROCONTROL-a i Agencije, a odgovoran je za koordinirano planiranje, izvršenje, praćenje i izvještavanje u svezi dogovorenih radnih paketa. Svaki supredsjedatelj je odgovoran za koordinaciju aktivnosti unutar svoje vlastite organizacije i djeluje kao osoba za kontakt (POC). Tijekom 2013. godine održana su tri „Project Review Meeting“-a, od kojih su dva bila i „Steering Group Meeting“.

U sklopu projekta, u 2013. godini održane su sljedeće radionice/seminari:

1. Radionica *ATM Security Manual* održana je 04. srpnja 2013. godine kada je i predstavljena prva verzija „Manual for National ATM Security Oversight“
2. Radionica: *LARA / PRISMIL implementation info session* održana je 17. rujna 2013. godine
3. Seminar/radionica: *Airspace Regulation Oversight WS dedicated to Standardised European Rules of the Air* (SERA) održana je 18. listopada 2013. godine

Dana 25. i 26. veljače 2013. godine održan je 12. „Project Review & Working Group Meeting“ na kojem je napravljena evaluacija do tada učinjenih aktivnosti, te je razrađen i dogovoren plan aktivnosti u 2013. godini.

Dan nakon završetka radionice *ATM Security Manual*, 05. srpnja 2013. godine na 13. sastanku „Project Review & Steering Group Meeting“ predstavljene su organizacijske promjene unutar EUROCONTROL-a, najavljena je daljnja izrada NSA Handbook-a i procedura u verziji 2.0, te su dogovorene aktivnosti do kraja godine.

Dana 17. prosinca 2013. godine održan je 14. „Project Review & Steering Group Meeting“ između predstavnika Agencije i EUROCONTROL-a na kojem su sumirane sve učinjene aktivnosti u 2013. godini i napravljen je plan za sve nerealizirane, a planirane aktivnosti tijekom godine. Prezentirana je nova verzija Strategic Plan and Performance Assessment Tool (SPPAT), kao i nova područja moguće podrške u područjima ATS-a, AIS-a i MET-a, certifikacije organizacija za školovanje, nadzora interoperabilnosti, kao i ljudskih resursa NSA.

Tijekom 2013. godine organizirano je jedno tromjesečno usavršavanja uz rad (*secondment*) za radnicu Agencije iz Odjela financija i računovodstva.

Na zahtjev Agencije, 3. i 4. lipnja 2013. u prostorijama Agencije, EUROCONTROL The Institute of Air Navigation Services (IANS) održao je dvodnevni tečaj naziva NSA-PERF za predstavnike HACZ-a, HKZP-a i MORH-a.

4.4 Razvojni projekti u pripremi

Projekt za nabavu aviona za posebne namjene (Special Mission Aircraft) i Projekt za nabavu poslovnog prostora su dva velika dugoročna projekta Agencije koji su u 2013. godini bila u statusu razvojnih projekata u pripremi. Navedeni projekti zahtijevaju izdvajanje značajnih financijskih sredstava za njihovu provedbu. U 2013. godini nastavljen je rad, prije svega na stvaranju preduvjeta te analizi i procjeni mogućnosti za provedbu navedenih projekata, u svjetlu još uvijek prisutne ekonomske krize u Republici Hrvatskoj, kao i potencijalnih rizika koji bi mogli utjecati na njihovu provedbu. Pored toga, postojale su i druge okolnosti koje su utjecale na status navedenih projekata u 2013. godini. Najavljivana mogućnost promjene financijskog položaja Agencije u status proračunskog korisnika i (re)izbor novog rukovodstva Agencije su okolnosti koje je trebalo uzeti u obzir pri donošenju odluka o daljnjim koracima u provedbi ova dva projekta. Krajem 2013. godine, u konzultacijama s resornim ministrom/Ministarstvom dobijena je potpora za daljnji rad na obadva projekta.

Tako je Agencija, temeljem raspoloživih informacija, uputila Državnom uredu za upravljanje državnom imovinom (DUUDI) pismo namjere za eventualnu mogućnost raspolaganja nekretninom u vlasništvu Republike Hrvatske koja bi zadovoljila dugoročne potrebe Agencije za poslovnim prostorom i racionalizaciju troškova za tu namjenu. Projektnom idejom je planirano i osiguranje poslovnog prostora i za novoosnovane agencije u resoru Ministarstva, i to : Agencije za istraživanje nesreća u zračnom, pomorskom i željezničkom prometu i Agencije za sigurnost željezničkog prometa. Nakon pozitivnog odgovora od strane DUUDI-a, daljnji rad na Projektu za nabavu poslovnog prostora planiran je za 2014. godinu, u skladu s procedurama propisanim odredbama Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 94/13) i Uredbe o načinima raspolaganja nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske («Narodne novine» broj 127/13).

Krajem 2013. godine, Agencija je nastavila rad i na Projektu na nabavu aviona. Projektna ideja je iznova sagledana u regulatornom, operativnom, organizacijskom i financijskom okviru. Pri tome, Projekt je naročito sagledan u kontekstu sposobnosti Agencije za istovremenu provedbu s Projektom za nabavu poslovnog prostora te je procijenjeno kako Agencija u narednom desetogodišnjem razdoblju može ostvariti provedbu ova dva projekta. U skladu s navedenim, krajem 2013. godine započet je rad na izradi Projektnog dokumenta kao službenog radnog dokumenta kojim se određuje opseg Projekta za nabavu aviona za posebne namjene i odobravaju provedbene aktivnosti za ostvarenje postavljenog cilja od strane zainteresiranih strana – korisnika Projekta. Projektni dokument je i informativni/komunikacijski alat namijenjen za podizanje svijesti specifične ili opće javnosti o razlozima za pokretanje Projekta te prikupljanju potpore Projektu, kao i ostvarenja vidljivosti i transparentnosti Projekta.

Projektom je predviđeno sudjelovanje drugih državnih tijela/institucija/organizacija čije potrebe su srodne generalnoj namjeni, odnosno projektnoj ideji. Agencija je prethodno, tijekom rada na Projektu, uspostavila suradnju u razvoju Projekta s potencijalnim drugim zainteresiranim stranama - korisnicima koji su iskazali svoj interes za Projekt. Temeljem iskazanog interesa, sljedeće zainteresirane strane - korisnici sudjeluju u Projektu:

- Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (HACZ)
- Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. (HKZP)
- Hrvatska agencija za poštu i elektroničke komunikacije (HAKOM)
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje (DUZS)
- Hrvatski zavod za hitnu medicinu (HZHM)
- Zavod za transplantaciju i biomedicinu (ZTB) – putem Ministarstva zdravlja (MZ)
- Hrvatska udruga zračnih luka (HUZL) – u ime Zračnih luka u Republici Hrvatskoj
- Direkcija za korištenje službenih zrakoplova (DKSZ) - putem Vlade Republike Hrvatske (VRH)

Obzirom na složenost Projekta, Projektni dokument sadržavat će sve potrebne elemente za donošenje odluka svih zainteresiranih strana, u konačnici i Vlade Republike Hrvatske, za provedbu Projekta. Projektnim dokumentom utvrdit će se sljedeće:

- Definicija projekta (Opis projekta, Zainteresirane strane – korisnici projekta, Cilj i namjena projekta)
- Opravdanost projekta (Obrazloženje potreba za pokretanjem projekta, Nacionalni i međunarodno pravni okvir projekta, Doprinos projekta)
- Organizacijaprojekta (Organizacijska struktura projekta, Uloge i odgovornosti u projektu)
- Provedba projekta (Plan provedbe projekta, Rezultati projekta)
- Projektni zahtjevi (Opći zahtjevi, Tehnički zahtjevi, Operativni zahtjevi, Regulatorni zahtjevi, Projektna dokumentacija)
- Financijski pokazatelji projekta (Izvori financiranja, Procjena potrebnih financijskih sredstava, Analiza troška i koristi)
- Pretpostavke, ograničenja i rizici

Agencija će nastaviti s radom na Projektnom dokumentu u 2014. godini u suradnji s ostalim zainteresiranim stranama – korisnicima projekta. Projektni dokument će biti i temelj za izradu predinvesticijske studije koja će uzeti u obzir i Projekt za nabavu poslovnog prostora kada budu poznati svi potrebni pokazatelji. U 2014. godini Agencija će iznova provesti i istraživanje tržišta, uzimajući u obzir mogućnost nabave rabljenog aviona kao i opreme za specijalne namjene kojom se planira opremiti avion.

Za ostvarenje ova dva razvojna projekti potrebna je suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Sukladno odredbama članka 10. stavka 6. Zakona i odredbama članka 36. stavka 6. Statuta Agencija, Agencija mora za pravni posao čija je vrijednost veća od 7.500.000 kuna, zatražiti suglasnost Vlade Republike Hrvatske. Agencija planira tijekom 2014. godine pripremiti sve podloge i potrebne dokumente koje će dostaviti Vladi Republike Hrvatske za donošenje konačne odluke o provedbi navedenih projekata.

4.5 Projekt EMPIC

Agencija je 2013. godini, u sklopu projekta IPA 2009 nabavila standardni softver za civilne zrakoplovne vlasti EMPIC-EAP razvijen od strane njemačke firme EMPIC GmbH. Glavni cilj nabave ovog standardnog softvera je centralizacija i standardizacija baza podataka koje se koriste u radu Agencije te korištenje drugih alata koje softver sadrži u cilju unaprjeđenja poslovnih procesa za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije, prije svega certificiranja i licenciranja zrakoplovnih subjekata te vođenje potrebnih evidencija.

Početkom 2013. godine IT radnici Agencije obavili su sve potrebne radnje za instalaciju i implementaciju EMPIC-EAP softvera. U tu svrhu prilagođena su serverska i klijentska računala za instalaciju EMPIC-EAP softvera te je isti instaliran u svibnju 2013. godine. EMPIC-EAP softver se sastoji od četiri glavna modula i njihovih podmodula i to:

Naziv modula	Naziv podmodula
EMPIC-EAP - Central Modules	CM: Customer Management SEC: Security, Permission Management QS: Query Synthesizer Interface to ERP Systems
EMPIC-EAP - Personnel Licensing	Licensing: FCL: Flight Crew Licensing ANS: Air Navigation Services and ATCOs MPL: Maintenance Personnel Licensing Medical: FCL-M: Flight Crew Licensing - Medical ANS-M: Air Traffic Controller - Medical
EMPIC-EAP – Organization Approval and Surveillance	OPS: Air Operators MC: Maintenance Companies FS: Flight Schools MT: Maintenance Training Organizations POA: Production Organization Approval DOA: Design Organization Approval AD: Aerodromes ATM: Air Traffic Management
EMPIC-EAP – Technical areas	TC: Type Certification, Airworthiness Directives and Environment Certificates AR: Aircraft Registration AO: Aircraft Ownership

Za potrebe korištenja i administriranja EMPIC-EAP softvera školovana su dva administratora koja su sukladno ugovoru s tvrtkom EMPIC GmbH zadužena za ažuriranje i administriranje EMPIC-EAP softvera. U prvoj fazi pripreme za implementaciju EMPIC-EAP softvera održano je školovanje za podmodule prema sljedećem:

- *CM : Customer Management*
- *FCL : Flight Crew Licensing*
- *MPL: Maintenance Personnel Licensing*
- *SEC: Security, Permission Management*
- *QS: Query Synthesizer*

Nakon školovanja za gore navedene podmodule, tijekom listopada 2013. godine uslijedilo je školovanje za Medical podmodul i to:

- *FCL-M: Flight Crew Licensing - Medical*
- *ANS-M: Air Traffic Controller - Medical*

Prije same implementacije softvera sastavljen je stručni tim kojeg čine IT radnici Agencije i radnici Odjela školstva i licenciranja. Stručni tim je procijenio kako je EMPIC-EAP - Personnel Licensing modul najpogodniji modul za početak implementacije EMPIC-EAP softvera. U tu svrhu, stručni tim je izradio Projekt implementacije EMPIC FCL/Medical podmodula. Nakon izrade Projekta implementacije EMPIC FCL/Medical podmodula Projekt je odobren i potpisan od strane direktora Agencije u studenom 2013. godine te se počele aktivnosti na provedbi istog.

Osnovni cilj prve faze implementacije EMPIC-EAP softvera (*Personnel Licensing* modula) je uključivanje djelokruga rada Odjela školstva i licenciranja u EMPIC-EAP softver kako bi se ostvario krajnji cilj - kreiranje jedinstvene i zajedničke baze podataka za Odjel školstva i licenciranja za potrebe licenciranja zrakoplovnog osoblja.

Očekivani rezultati Projekta implementacije EMPIC FCL/Medical podmodula po fazama za 2013./2014. godinu su:

Aktivnost	Opis rezultata	Početak aktivnosti	Krajnji Rok
Faza 1 – Koncept			
G1	Izrada, usvajanje i odobrenje Projekta implementacije EMPIC FCL/Medical modula - plan implementacije (<i>roadmap</i>) <i>Licensing / Medical</i> podmodula u EMPIC-EAP softver	04.10.2013.	31.12.2013.
Faza 2 – Implementacija <i>Licensing/Medical</i> podmodula (EMPIC-EAP)			
G2.1	Implementiran i funkcionalan podmodul <i>Licensing</i> – MPL dozvole održavanja zrakoplova	01.01.2014.	31.10.2014.
G2.2	Implementiran i funkcionalan podmodul <i>Licensing</i> – ANS dozvole kontrolora zračnog prometa i kontrolora zračnog prometa- student	01.01.2014.	31.10.2014.
G2.3	Implementiran i funkcionalan podmodul <i>Licensing</i> – FCL dozvole pilota zrakoplova	01.02.2014.	15.02.2015.
G2.4	Implementiran i funkcionalan podmodul <i>Medical</i>	01.01.2014.	31.11.2014.
G2.5	Povezani <i>Licensing i Medical</i> podmoduli (<i>interface</i>)	Po završetku G2.3 i G2.4	
Faza 3 – Testiranje i zatvaranje projekta			
G3.1	Operativno korištenje <i>Licensing i Medical</i> podmodula u	31.10.2014.	15.02.2015.

	EMPIC-EAP softveru		
G3.2	Prestanak korištenja postojećih baza podataka za FCL dozvole pilota zrakoplova, MPL dozvole za održavanje zrakoplova i ANS dozvole kontrolora zračnog prometa	Po završetku G2.1, G2.2, G2.3, G2.4, G2.5, a najkasnije do 15.02.2015.	

Ovakvim faznim pristupom, osigurava se kvalitetno i postupno implementiranje EMPIC softvera koji u konačnici treba rezultirati potpuno dokumentiranim i funkcionalnim upravljanjem bazama podataka i poslovnim procesima Agencije te nužnim promjenama u pristupu obavljanja poslova od strane radnika i rukovodstva Agencije.

Osim radnji vezanih za instalaciju i implementaciju standardnog softvera EMPIC-EAP i obavljenih školovanja administratora, u lipnju i studenom 2013. godine, u organizaciji EMPIC GmbH, predstavnici Agencije sudjelovali su na redovitim radnim sastancima korisnika, gdje su aktivno vođeni razgovori s predstavnicima EMPIC-a i ostalih zrakoplovnih vlasti (Austro Control GmbH - Austria, FOCA - Switzerland, CAA - Slovenia, IAA - Ireland i druge) u cilju razmjene iskustava u korištenju EMPIC-EAP softvera. Iskustva stečena na redovitim radnim sastancima korisnika iskorištena su prilikom izrade projekta implementacije EMPIC-EAP softvera. Osim toga, ovi redoviti radni sastanci korisnika pomažu u prikupljanju iskustava za daljnju implementaciju preostalih modula. Redoviti radni sastanci korisnika održavaju se svake godine.

Uvidom u stanje na serveru na početku 2013. godine, uočeno je kako se unutar Agencije koriste 24 baze podataka koje se protežu kroz sve sektore i odjele. Takav način pohrane podataka nije efikasan zbog decentraliziranosti i ne-standardiziranosti. EMPIC-EAP vrlo je kompleksan softver koji zamjenjuje niz postojećih baza podataka koje se koriste za unaprjeđenje operativnog rada Agencije. Ovaj softver je integrirana, ali i otvorena baza podataka za upravljanje dozvolama, certifikatima, edukaciju osoblja, pohranu povijesnih podataka kao i mogućnost praćenja promjena nad podacima te je kao takav znatno unaprjeđuje kvalitetu rada Agencije.

5. RESURSI ZA RAD AGENCIJE U 2013. GODINI

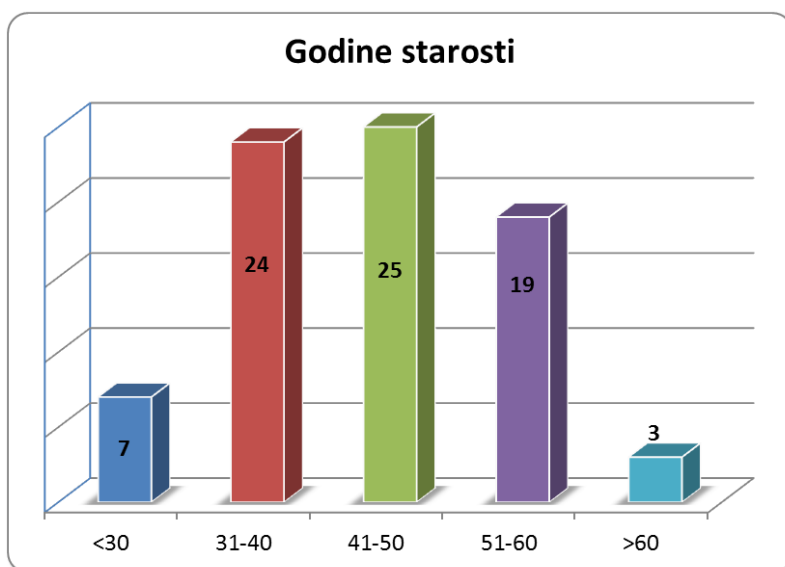
U 2013. godini, osigurani su potrebni ljudski, materijalni i financijski resursi za izvršenje Godišnjeg programa rada Agencije.

5.1 Ljudski resursi

Sukladno odredbama članka 5. stavka 16. Zakona o zračnom prometu, Agencija je obvezna zaposliti i održavati dovoljan broj stručnog osoblja, u cilju osiguravanja obavljanja svih poslova koji proizilaze iz nadležnosti Agencije utvrđenih Zakonom i podzakonskim propisima. Početkom 2013. godine, Agencija je zapošljavala 74 radnika. Planom zapošljavanja u 2013. godini planirano je zapošljavanje 5 novih radnika u cilju primjerenog i efikasnog obavljanja poslova iz nadležnosti Agencije.

U 2013. godini, Agencija je zaposlila 6 novih radnika, od toga 4 radnika prema Planu zapošljavanja (specijalist za sigurnost zračnog prometa, inspektor – ANS (MET), inspektor – ANS (CNS) i specijalist za zrakoplovno pravo). U Nije izvršeno zapošljavanje na radno mjesto – specijalist zrakoplovne medicine iz razloga neodaziva doktora medicine na javni natječaj. Napomena da je zapošljavanje na radno mjesto – inspektor – ANS (CNS) izvršeno umjesto zapošljavanja na radno mjesto šef odjela usluga komunikacije, navigacije i nadzora iz razloga što je predstojećom reorganizacijom planirano ukidanje tog radnog mjesta. Pored toga, izvršeno je zapošljavanje 1 radnika na radno mjesto - šef Odjela generalne avijacije kao zamjena za preminulog radnika, kao i radnika na radno mjesto inspektor – TL iz Plana zapošljavanja za 2012. godinu.

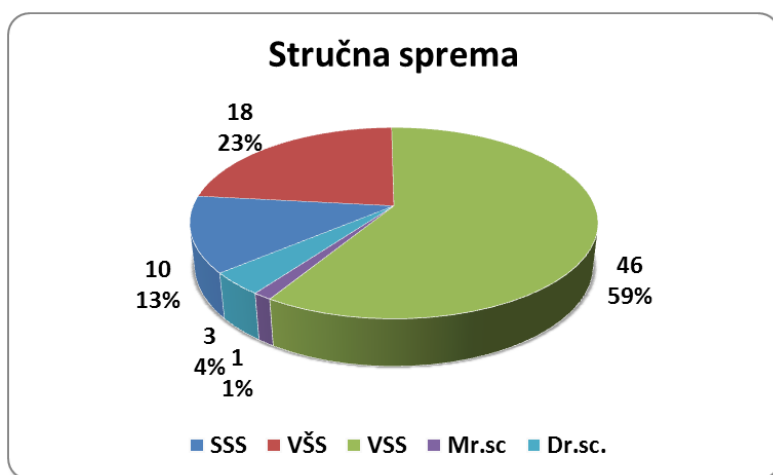
Tijekom 2013. godine, došlo je do prestanka radnog odnosa za dva radnika Agencije, i to: inspektora – SEC koji je na vlastiti zahtjev zatražio prestanak radnog odnosa radi odlaska na rad u inozemstvo, te inspektora – AP radi redovitog otkaza ugovora o radu zbog skrivljenog ponašanja radnika. Na kraju 2013. godine, Agencija je zapošljavala 78 radnika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme. I u 2013. godini, starosna i obrazovna struktura radnika Agencije su povoljni faktori koji osiguravaju uspješno izvršenje poslova iz nadležnosti Agencije, a prikazane su u grafikonima koji slijede.

Grafikon 4: Starosna struktura

Struktura radnika Agencija prema stručnoj spremi je vrlo visoka i u skladu je s potrebom zapošljavanja najkvalitetnijih kadrova koji postoje na tržištu rada u zrakoplovnoj industriji u Republici Hrvatskoj za obavljanje

stručnih poslova iz nadležnosti Agencije od strane visoko obrazovanih stručnjaka koji posjeduju potrebno znanje i iskustvo u području civilnog zrakoplovstva kakvo međunarodni standardi zahtijevaju. Vezano uz navedeno, potrebno je napomenuti kako postoje određene teškoće pri zapošljavanju novih radnika, naročito u strukama za koje postoji manjak kvalificiranog kadra na tržištu rada, kao i u strukama koje su visoko cijenjene na tržištu rada (piloti, kontrolori zračnog prometa, zrakoplovni inženjeri i mehaničari, doktori medicine). Iz navedenog razloga, natječaji za navedena radna mjesta ostaju dugo otvoreni ili odabir kandidata nije moguć zbog neudovoljavanja uvjetima radnog mjesta.

Grafikon 5: Stručna sprema

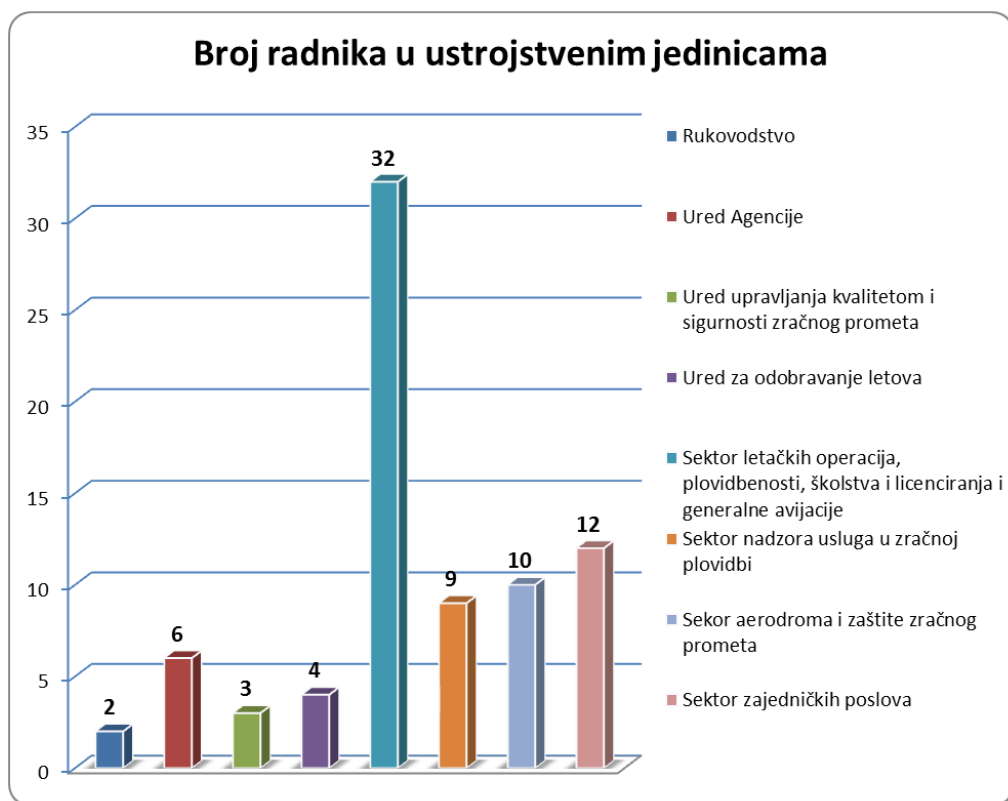
Na grafikonu koji slijedi prikazan je odnos broja radnika prema spolu. Veliki broj žena nalazi se na najodgovornijim i rukovodećim radnim mjestima u Agenciji.

Grafikon 6: Broj radnika prema spolu

I u 2013. godini, broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama Agencije odražavao je stanje potreba za obavljanjem poslova iz nadležnosti Agencije. Unutarnje ustrojstvene jedinice Agencije imale su potreban broj zaposlenih radnika u skladu s obimom i složenosti poslova iz propisanog djelokruga.

U grafikonima koji slijede prikazan je broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama i struktura zaposlenih prema vrsti poslova.

Grafikon 7: Broj zaposlenih radnika u unutarnjim ustrojstvenim jedinicama

Grafikon 8: Struktura zaposlenih prema vrsti poslova

Tijekom 2013. godine, Agencija je u skladu s osnovnom strateškom odrednicom da za poslove za koje nema ekonomskog opravdanja obavljati ih vlastitim resursima, povremeno angažirala vanjske stručne suradnike za poslove nadzora zrakoplovnih subjekata.

Za potrebe provođenja ispita i provjera, Agencija je ustanovila liste stručnjaka - ispitivača koje koristi za sljedeća područja:

ODJEL ŠKOLSTVA LICENCIRANJA

1. Stručnjaci – za organizaciju, administraciju i nadzor teorijskih ispita za pilote aviona i pilote helikoptera:
 - Ukupno: 3 (zaposlenici Agencije)
2. Stručnjaci – ispitivači za provjeru stručne sposobnosti i provjere praktične osposobljenosti za pilote aviona i pilote helikoptera:
 - Flight Examiner for PPL (A): 10
 - Flight Examiner for CPL (A): 7
 - Flight Instructor Examiner (A): 3
 - Instrument Rating Examiner (A): 3
 - Class Rating Examiner (A): 2
 - Type Rating Examiner + Synthetic Flight Examiner (A): 31
 - Flight Examiner for PPL (H): 1
 - Flight Examiner for CPL (H): 1
 - Flight Instructor Examiner (H): 1
 - Instrument Rating Examiner (H): 0
 - Type Rating Examiner + Synthetic Flight Examiner (H): 3
3. Stručnjaci – ispitivači za ispitivanje razine jezične sposobnosti kontrolora zračnog prometa i kontrolora zračnog prometa - studenta:
 - Ukupno: 4
4. Stručnjaci – ispitivači za organizaciju, administraciju i nadzor teorijskih ispita za Part-66 dozvole za održavanje zrakoplova:
 - Ukupno: 2 (zaposlenici Agencije)
5. Stručnjaci – ispitivači za Part-66 dozvole za održavanje zrakoplova za provođenje teorijskih i praktičnih ispita:
 - Ukupno: 20
6. Stručnjaci za procjenu zrakoplovno-zdravstvene sposobnosti (Review):
 - Ukupno: 27
7. Medicinski savjetnici za preispitivanje ocjene zdravstvene sposobnosti (Secondary Review):
 - Ukupno: 27

ODJEL GENERALNE AVIJACIJE

1. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvola i ovlaštenja pilota jedrilice:
 - Ukupno: 5
2. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvola i ovlaštenja pilota parajedrilice:
 - Ukupno: 3
3. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvole i ovlaštenja pilota ovjesne jedrilice:
 - Ukupno: 1
4. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvole i ovlaštenja pilota slobodnog balona:
 - Ukupno: 0

5. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvole i ovlaštenja pilota mikrolakog zrakoplova:
 - Ukupno: 2
6. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvola i ovlaštenja padobranca:
 - Ukupno: 2

ODJEL AERODROMA

1. Stručnjaci – ispitivači za stjecanje dozvola i ovlaštenja osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračnog prometa:
 - Teorijski i praktični ispit: 47

Stanje ljudskih resursa tijekom 2013. godine je omogućilo uspješno izvršenje svih poslova iz nadležnosti Agencije. Daljnje zapošljavanje u Agenciji temeljit će se, prije svega, prema potrebama razvoja djelatnosti i obavljanja poslova iz nadležnosti Agencije koji proizlaze iz odredbi međunarodnih sporazuma (ugovora) kojih je Republika Hrvatska potpisnica, prije svega pravne stečevine Europske unije u području civilnog zrakoplovstva. Nova, kao i nadolazeća regulativa nameće sve veće obveze nacionalnim nadležnim tijelima za civilno zrakoplovstvo. U skladu s navedenim, Agencija će u narednom razdoblju posebnu pažnju posvetiti zapošljavanju i održavanju dovoljnog broja stručnog osoblja za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti.

5.2 Materijalni resursi

U 2013. godini, osigurani su dostatni materijalni resursi za uspješno obavljanje poslova iz djelatnosti Agencije. Nabava materijalnih resursa u 2013. godini bila je planirana Godišnjim programom rada, a u skladu s Financijskim planom i Planom nabave za 2013. godinu. Pored toga, Investicijskim planom za 2013. godinu bila su planirana značajna sredstva za materijalne resurse u cilju povećanja i unaprjeđenja administrativnih i tehničkih kapaciteta Agencije putem projekta IPA 2009/Supply, naročito za ulaganja u računalne programe.

U 2013. godini, za istaknuti je nabavu standardnog računalnog program za zrakoplovne vlasti (EMPIC-EAP) koji će u velikoj mjeri unaprijediti poslovanje Agencije u narednom razdoblju. Navedena nabava je ostvarena putem projekta IPA/2009 – Supply komponenta. U tablici koja slijedi prikazani su najznačajniji materijalni resursi koji su nabavljeni u 2013. godini.

R.br.	Stavka	Količina	Porijeklo opreme	Korisnik
Računalna i mrežna oprema				
1.	All-in-one računalo HP Envy 23-d110	1	nabava 2013.	direktor
2.	Prijenosno računalo HP Probook 6570b	8	javna nabava 2013.	šefovi odjela, CASRA
3.	Printer Tally T5040	1	javna nabava 2013.	odjel licenciranja
4.	Multifunkcijski uređaji Xerox	2	javna nabava 2013.	svi
5.	Telefax Canon Fax L140	1	nabava 2013.	prijavnica
6.	Projektor Acer P1500, stropni nosač	1	nabava 2013.	učionica

7.	Prijenosni projektor Optoma ML550	1	nabava 2013	zrakoplovni inspektori
Računalni programi				
1.	GFI Web Monitor	1	nabava 2013.	svi
2.	Microsoft desktop platforma (Office 2010, Windows 7)	57	nabava 2013.	svi
3.	Microsoft Visio 2010	1	nabava 2013.	direktor
4.	Microsoft Project 2010	1	nabava 2013.	direktor
5.	EMPIC-EAP	1	IPA 2009	svi
6.	CASRA X-Ray CAT	1	nabava 2013.	odjel zaštite

Od ostalih materijalnih resursa koji su nabavljeni u 2013. godini, za izdvojiti je sljedeće:

- nabava dva službena vozila putem operativnog *leasing*-a za potrebe nadzora/inspekcije;
- nabava radne odjeće za novozaposlene radnike i dopuna kompleta radne odjeće za inspektore;
- nabava uredske oprema i namještaja za novozaposlene radnike i opremanje učionice.

Pri nabavi materijalnih resursa postupalo se u skladu s odgovarajućim zakonskim propisima koji reguliraju područje javne nabave. U 2013. godini se, kao i prethodnih godina, prema materijalnim resursima postupalo s pažnjom dobrog gospodara. Pri tome se vodilo računa o racionalnom korištenju materijalnih resursa i provedbi mjera štednje, a u cilju smanjenja troškova poslovanja Agencije.

5.3 Financijski resursi

U 2013. godini, financijski resursi Agencije su bili dostatni za obavljanje svih poslova iz nadležnosti Agencije i podmirenje dospjelih obveza, uz istovremeno osiguranje financijske stabilnosti i likvidnosti. Stanje financijskih sredstava na kraju 2013. poslovne godine osigurava daljnji razvoj djelatnosti Agencije provedbom razvojnih projekata predviđenih Godišnjim programom rada za 2014. godinu.

U 2013. godini, Agencija je provodila odgovorno financijsko poslovanje u cilju osiguranja zakonitog, namjenskog i svrhovitog korištenja financijskih sredstava. Pri tome, posebna pažnja je bila usmjerena na:

1. učinkovito i djelotvorno financijsko upravljanje u okviru Financijskog plana za 2013. godinu, a u cilju realizacije Godišnjeg programa rada za 2013. godinu;
2. jačanje sustava internih kontrola i nadzora u cilju što racionalnijeg korištenja financijskih sredstava;
3. kontinuirano praćenje financijskog stanja u cilju osiguranja uvjeta za stabilno financijsko poslovanje i redovito podmirenje financijskih obveza;
4. osiguranje financijske likvidnosti neophodne za obavljanje i razvoj djelatnosti, korištenjem dostupnih financijskih instrumenata i mjera;
5. provedbu mjera štednje u skladu sa smjernicama i politikom Vlade Republike Hrvatske.

Financijsko izvješće Agencije za 2013. godinu (Izveštaj o prihodima i rashodima neprofitnih organizacija, Bilanca neprofitne organizacije i Bilješke uz financijske izvještaje) dostavljeno je nadležnim institucijama, Financijskoj Agenciji i Državnom uredu za reviziju.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2013. GODINU

U skladu s odredbama članka 9. stavka 3. Statuta Agencije, obavljena je revizija financijskih izvještaja Agencije za 2013. godinu od strane ovlaštenog neovisnog revizora u skladu s posebnim propisima o reviziji. Izvješće neovisnog revizora o financijskim izvještajima Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo za 2013. godinu sastavni je dio Financijskog izvješća Agencije za 2013. godinu.

Financijsko izvješće Agencije za 2013. godinu sastavni je dio ovoga Izvješća.

6. ZAKLJUČAK

U 2013. godini navršeno je pet godina od osnivanja Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo. U proteklom razdoblju, Agencija je kontinuirano i sustavno radila na unaprjeđenju sigurnosnih standarda u području civilnog zrakoplovstva u Republici Hrvatskoj ostvarujući svoju regulatornu i nadzornu nadležnost u skladu s međunarodnim standardima i preporučenim praksama te zakonodavstvom Europske unije u području civilnog zrakoplovstva. Ostvareni rezultati rada omogućili su potrebnu razinu spremnosti za stupanje u članstvo Europske unije u području civilnog zračnog prometa. Agencija je u prvoj polovini 2013. godine, u suradnji s resornim Ministarstvom pomorstva, prometa i infrastrukture, obavila završne konzultacije s Europskom komisijom i Europskom agencijom za sigurnost zračnog prometa (EASA), koji su potvrdili da u području civilnog zračnog prometa u Republici Hrvatskoj nema značajnih otvorenih pitanja.

Agencija je u 2013. godini sustavno provodila nadzor sigurnosti i zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući certificiranje i licenciranje zrakoplovnih subjekata, kao primarnu djelatnost. I u ostalim aktivnostima iz djelokruga rada Agencije ostvaren je napredak, te je Agencija obavljala poslove u skladu s Godišnjim programom rada za 2013. godinu. Status nalaza, prije svega iz standardizacijskih inspekcija Europske agencije za sigurnost zračnog prometa (EASA), svrstava Agenciju u red vrlo uspješnih nacionalnih nadležnih tijela država članica Europske unije što se tiče obavljanja poslova u području sigurnosti civilnog zračnog prometa.

U 2013. godini ostvaren je daljnji napredak u području zaštite civilnog zračnog prometa gdje su provedene aktivnosti u područjima zakonodavstva i normativnog uređenja, suradnje s tijelima koja čine sustav zaštite civilnog zračnog prometa, uključujući i međunarodnu razinu, preventivnih mjera zaštite, tehničke opreme i infrastrukture za zaštitu zračnog prometa i općenito praćenja primjene Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa, Izdanje 3 te osposobljavanja za zaštitu civilnog zračnog prometa. Naročito pažnja posvećena je pripremama svih zainteresiranih strana oko preuzimanja poslova zaštitnog pregleda putnika i ručne prtljage od Ministarstva unutarnjih poslova na pravne osobe registrirane za zaštitarsku djelatnost.

U 2013. godini intenzivirane su aktivnosti Agencije vezane uz europsku inicijativu Jedinstveno europsko nebo (*Single European Sky* – SES), naročito suradnji u okviru Funkcionalnog bloka zračnog prostora Srednje Europe (FAB CE) te, s tim povezano, izradi Plana mjerenja učinkovitosti za drugo referentno razdoblje – RP2 (2015.-2019.).

Agencija je u 2013. godini izradila nacрте prijedloga podzakonskih propisa koje je bilo potrebno donijeti radi pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, kao i potrebne nacрте prijedloga nacionalnih propisa. Školovanje i stručno usavršavanje odvijalo se prema Planu školovanja za 2013. godinu, a u cilju održavanja i podizanja stručnosti i znanja radnika Agencije u specifičnim područjima zračnog prometa, odnosno civilnog zrakoplovstva.

Značajan napredak je ostvaren u području Sustava upravljanja kvalitetom provedbom aktivnosti iz Plana implementacije upravljanja procesima, u funkciji potpune implementacije ISO 9001 standarda u radu Agencije. U području komunikacije sa zrakoplovnim subjektima, za istaknuti je pokretanje projekta redizajna internetskih stranica Agencije kao vrlo važnog komunikacijskog alata Agencije sa zrakoplovnim subjektima i općom javnošću. I u 2013. godini održani su mnogobrojni stručni skupovi podizanje razine znanja i promicanje sigurnosti zračnog prometa kod ciljanih skupina zrakoplovnih subjekata u Republici Hrvatskoj.

U 2013. godini uspješno su završena dva velika i značajna projekta kojima su unaprijeđene administrativne i tehničke sposobnosti Agencije, i to projekt IPA 2009 te projekt EBRD. Slijedom projekta IPA 2009, pokrenut je novi razvojni projekt Agencije koji se odnosi na uvođenje u operativnu uporabu standardnog računalnog programa EMPIC EAP, kao budućeg važnog alata za obavljanje stručnih poslova iz djelatnosti Agencije. Uz kontinuiranu suradnju s Europskom organizacijom za sigurnost zračne plovidbe – EUROCONTROL, izvršene su pripreme za dva velika dugoročna razvojna projekta Agencije: Projekt za nabavu aviona za posebne namjene (*Special Mission*

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2013. GODINU

Aircraft) i Projekt za nabavu poslovnog prostora. U 2013. godini, u potpunosti su osigurani potrebni ljudski, materijalni i finacijski resursi za obavljanje i razvoj djelatnosti Agencije.

U skladu s navedenim, može se zaključiti kako je Agencija u najvećoj mjeri ostvarila ciljeve zacrtane Godišnjim programom rada za 2013. godinu.

U tablici koja slijedi daje se prikaz ostvarenja ciljeva Agencije u 2013. godini.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2013. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2013. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
1.	Nadzor, certifikacija i licenciranje	Planirati i realizirati nadzor sukladno zakonskim obvezama i obvezama koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma (SAFA). Provoditi certifikaciju i licenciranje sukladno zahtjevima stranaka.	Realizacija nadzora na 100% zakonskog minimuma u svakom pojedinačnom sektoru/odjelu.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. Ukupno je izvršeno 592 nadzora što je ostvarenje od 95% na razini godine. Cerificiranje i licenciranje je provedeno sukladno zahtjevima stranaka. Referenca: Točka 3.1.1 i 3.1.10
2.	Osiguranje financijskih sredstava za neometan rad Agencije	Osigurati likvidnost Agencije tijekom cijele godine, kao i potrebne zalihe sredstava za servisiranje potreba Agencije u prvoj polovici 2014. godine. Fakturiranje i naplatu potraživanja Agencije provoditi uredno, te osigurati naplatu 95% potraživanja. Ukoliko nije moguće osigurati ciljanu minimalnu naplatu poduzeti dodatne zakonske mjere.	Prihvaćeno financijsko izvješće Agencije za 2013. godinu.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. U 2013. godini osigurana je stabilnost i likvidnost financijskog poslovanja Agencije. Realizacija naplate od strane domaćih zračnih prijevoznika i zračnih luka iznosi 99,68%, a od strane inozemnih zračnih prijevoznika iznosi 98,22%, što ukupno iznosi 98,95%. Referenca: Financijsko izvješće za 2013. godinu
3.	Izrada propisa	Provesti projekt "Prilagodbe vezane uz pridruženje Republike Hrvatske Europskoj uniji s aspekta izrade propisa" na zadovoljavajući način. Realizirati Plan izrade propisa.	Izvješće o završenom projektu do kraja trećeg kvartala. Plan realizirati minimalno 90%.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. U 2013. godini izrađeni su svi nacrti prijedloga propisa koje je bilo potrebno donijeti radi pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Od 28 nacrti prijedloga propisa, 27 je i objavljeno u „Narodnim novinama“. Zadaci projekta izvršeni su do trenutka pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju. Referenca: Točka 3.4 i 3.4.1

R.br.	Ciljevi Agencije u 2013. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
4.	Realizacija plana školovanja	Realizirati plan školovanja osoblja. Realizirati poseban projekt školovanja managementa – coaching.	Realizacija plana školovanja minimalno 80%. Projekt školovanja managementa obavljen 100%.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. Agencija je u 2013. godini realizirala 97% školovanja. Referenca: Točka 3.5
5.	IPA 2009 – Twinning projekt	Provesti i zaključiti projekt twinning-a sukladno odobrenom programu.	Verificirano izvješće o zaključenju Twinning projekta.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. U 2013. godini uspješno je završena provedba projekta IPA 2009/Twinning. Završno izvješće o provedbi Twinning ugovora predano je 19. studenog 2013. godine u Središnju agenciju za financiranje i ugovaranje (SAFU) na odobrenje. Referenca: Točka 4.1
6.	IPA 2009 – Software za CAA	Ovisno o datumu nabave i isporuke softvera, pokrenuti projekt implementacije software-a i isti realizirati sukladno predviđenoj dinamici (višegodišnji projekt).	Realizacija sukladna projektu implementacije.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. EMPIC-EAP softvera je instaliran u svibnju 2013. godine, a Projekt implementacije je odobren i potpisan od strane direktora Agencije u studenom 2013. godine te su započete aktivnosti na provedbi istog. Referenca: Točka 4.1 i 4.5
7.	IPA 2009 – Implementacija E-learning-a	Izvršiti analizu postojećih internih školovanja, te napraviti selekciju onih koja su pogodna za E-learning. Selektirana školovanja prebaciti u E-format. Uvesti sustav u funkciju.	E-learning u funkciji.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. E-learning je u funkciji. Referenca: 3.5.1

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2013. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2013. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
8.	Transfer ovlasti u području GA	Ovisno o strateškoj odluci MPPI/VRH, aktivno participirati u projektu transfera ovlasti na HZS.	Pripremljen prijedlog potrebnih izmjena u regulativi u cilju prijenosa ovlasti.	NIJE OSTVARENO OBJEKTIVNE OKOLNOSTI	Cilj nije bilo moguće ostvariti zbog objektivnih okolnosti na koje Agencija nije mogla utjecati. Referenca: 3.1.9
9.	Implementacija propisa	Do kraja 2. kvartala napraviti Agencijski plan implementacije propisa za 2013. i 2014. godinu Isti provoditi sukladno predviđenoj dinamici.	Izrađen plan implementacije propisa.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. U 2013. godini je pokrenut Projekt prilagodbe vezane uz pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji s aspekta izrade propisa i izrada plana implementacije propisa. Sve aktivnosti koje su bile planirane za razdoblje prije pridruživanja su izvršene. Planirane aktivnosti nakon pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji su nastavak prethodnih aktivnosti i trajnog su karaktera. Referenca: Točka 3.4.1
10.	Redizajn procesa u sustavu upravljanja kvalitetom	Definirati projekt "Uvođenje upravljanja procesima HACZ". Dokumentirati procese, definirati sustav upravljanja procesima.	Izmjenjen Quality Manual s detaljno opisanim procesima i sustavom upravljanja procesima.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. U svibnju 2013. godine provedeno je preispitivanje politike Sustava upravljanja kvalitetom od strane rukovodstva Agencije (Management Review). U skladu s navedenim, izrađen je Plan implementacije upravljanja procesima u cilju unaprjeđenja kvalitete rada Agencije, usvojen je i odobren Projekt upravljanja procesima, provedena je Faza 1 i započet je rad na Fazi 2 Projekta. Izrađen nacrt Priručnika za upravljanje procesima, pripremljena Procesna mapa, razvijeni „generički“ nacrti svih važnijih

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2013. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2013. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
					procesa Agencije, te usuglašeni vlasnici pojedinih procesa. Prvo izdanje bit će objavljeno u 2014. godini kako je predviđeno Planom implementacije. Referenca: Točka 3.6
11.	Rješavanje problema arhive	Definirati standarde rokova čuvanja arhivske građe. Izlučiti arhivsku građu koja se više ne čuva. Reorganizirati sustav arhive HACZ. Napraviti feasibility studiju digitalizacije arhive.	Definirani rokovi čuvanja arhive, stara građa izlučena, uspostavljen novi sustav arhive, izrađen plan za digitalizaciju arhive.	DJELOMIČNO OSTVARENO	Cilj je djelomično ostvaren i prilagođen stvarnim potrebama. Definirani su novi rokovi čuvanja gradiva, pokrenut je postupak izlučivanja gradiva kojima je istekao rok čuvanja. Digitalizacija arhive u sadašnjim okolnostima nepotrebna i nesvrishodna obzirom da će se pitanje smještaja arhive trajno riješiti kupnjom novog poslovnog prostora.
12.	Implementacija mjera definiranih u SSP	Provoditi mjere iz zone odgovornosti HACZ, koje su naložene u Nacionalnom programu sigurnosti civilnog zračnog prometa. Mjere provoditi u rokovima kako nalaže SSP.	Vidi opis cilja.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. Agencija je u 2013. godini provodila mjere definirane Nacionalnim programom sigurnosti u skladu sa svojim nadležnostima. Referenca: Točka 3.1.17
13.	Implementacija mjera definiranih u NPZCZP	Implementirati mjere iz zone odgovornosti CCAA, koje su naložene u Nacionalnom programu zaštite civilnog zračnog prometa. Mjere provoditi u rokovima kako nalaže NPZCZP.	Vidi opis cilja.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. Agencija je u 2013. godini provodila aktivnosti u području zaštite zračnog prometa u skladu s nadležnostima određenim Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa i funkcijom nadležnog tijela odgovornog za usklađivanje i koordinaciju rada subjekata zaštite civilnog zračnog prometa.

Croatian Civil Aviation Agency

HRVATSKA AGENCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU ZA 2013. GODINU

R.br.	Ciljevi Agencije u 2013. godini	Opis cilja	Ključni pokazatelji uspješnosti	Ostvarenje	Obrazloženje ostvarenja
					Referenca: Točka 3.1.4
14.	Prisustvo Agencije u industriji i javnosti	Organizirati minimalno po jedan skup međunarodnog karaktera iz svakog od tri glavna područja (OPS/ARW/LIC, AP, ATM) djelatnosti Agencije. Kontinuirano i redovito održavati radionice s industrijom u cilju implementacije propisa. Ažurno voditi web stranicu, izvršiti dvije detaljne provjere sadržaja tijekom godine. Komunikaciju s medijima provoditi sukladno definiranoj strategiji i postupcima.	Vidi opis cilja.	OSTVARENO	Cilj je ostvaren. Agencija je u 2013. godini, u skladu s iskazanim potrebama organizirala stručne skupove sa zrakoplovnim subjektima. Internetske stranice su ažurno vođene i pokrenut je projekt za izradu novih internetskih stranica Agencije. Odnosi s medijima održavani su u skladu sa smjericama djelovanja na području odnosa s javnošću koje su objavljene u Strategiji odnosa s javnošću Agencije. Referenca: Točka 3.7 (3.7.1, 3.7.2 i 3.7.4)

Tablica 13: Prikaz ostvarenja ciljeva Agencije u 2013. godini

II. DJELATNOST I POSLOVI AGENCIJE

Članak 8.

(1) Djelatnost Agencije obuhvaća poslove vezane za sigurnost i zaštitu civilnog zračnog prometa, a osobito certifikaciju, nadzor i inspekciju u cilju osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zahtjevima za obavljanje zračnog prijevoza i drugih djelatnosti u zračnom prometu, vođenje propisanih registara i evidencija te obavljanje drugih poslova utvrđenih Zakonom, propisima donesenima na temelju Zakona ili EU propisima.

(2) U okviru djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka, Agencija je osobito nadležna za:

1. izdavanje odobrenja za letenje inozemnih civilnih zrakoplova u hrvatskom zračnom prostoru;
2. izdavanje odobrenja za izvanaerodromsko slijetanje i uzlijetanje;
3. izdavanje odobrenja za zrakoplovne priredbe i drugih posebnih odobrenja za letenje;
4. certificiranje i izdavanje licenci, svjedodžbi i odobrenja operatorima zrakoplova;
5. nadzor razvoja Nacionalnog programa za olakšice i prema potrebi predlaganje njegovih izmjena i dopuna Nacionalnom povjerenstvu za olakšice;
6. odobravanje cjenika aerodromskih naknada i njegovih izmjena, prije njihovog stupanja na snagu;
7. vođenje evidencije aerodroma;
8. vođenje Hrvatskog registra civilnih zrakoplova, te izdavanje odgovarajućih potvrda i rješenja;
9. praćenje operativne provedbe, odnosno nadzor provedbe aktivnosti koje proizlaze iz Nacionalnog programa sigurnosti u zračnom prometu iz područja svoje nadležnosti i, ako je potrebno, davanje inicijative Povjerenstvu za upravljanje sigurnošću u zračnom prometu radi izmjene Nacionalnog programa;
10. certificiranje organizacija za projektiranje, proizvodnju i održavanje zrakoplova i zrakoplovne komponente;
11. utvrđivanje udovoljavanja uvjetima za održavanje zrakoplova i zrakoplovnih komponenti, te izdavanje potvrde o udovoljavanju tim uvjetima;
12. odobravanje programa održavanja zrakoplova;
13. certificiranje zrakoplova uključujući potrebne inspekcijske preglede tehničkog i operativnog stanja zrakoplova, te izdavanje Svjedodžbe o plovidbenosti zrakoplova ili drugog jednakovrijednog dokumenta;
14. obavljanje pregleda zrakoplova koji slijeću i/ili uzlijeću sa zračnih luka Republike Hrvatske;
15. poduzimanje potrebnih mjera u cilju otklanjanja rizika koji imaju utjecaja na sigurnost za plovidbenost zrakoplova;
16. izdavanje odobrenja za posebne letove;
17. certificiranje civilnih aerodroma i izdavanje odobrenja za uporabu aerodroma, odnosno Svjedodžbe aerodroma;
18. izdavanje posebnih odobrenja i posebnih uvjeta građenja u svezi projektiranja, gradnje, rekonstrukcije i označavanja aerodroma, kao i operativnih površina, objekata za prihvata i otpremu zrakoplova, putnika, prtljage, tereta i pošte te drugih objekata koji omogućuju sigurno operiranje zrakoplova na aerodromu;
19. izdavanje suglasnosti za izgradnju i postavljanje zrakoplovnih prepreka na području aerodroma, uključujući objekte i tehnička sredstva zračne plovidbe, te zrakoplovnih prepreka izvan područja aerodroma koji prelaze propisanu visinu;
20. vođenje evidencije zrakoplovnog osoblja;
21. izdavanje, obnavljanje, produžavanje i priznavanje dozvola, ovlaštenja i posebnih ovlasti civilnom zrakoplovnom osoblju;
22. prikupljanje i distribuiranje podataka o civilnom zrakoplovnom osoblju i zrakoplovima;
23. odobravanje programa za stručno osposobljavanje zrakoplovnog osoblja;
24. certificiranje organizacija za stručno osposobljavanje zrakoplovnog osoblja;
25. priznavanje hrvatskih vojnih dozvola i ovlaštenja;

26. priznavanje inozemnih osposobljavanja, dozvola, ovlaštenja i posebnih ovlasti;
27. utvrđivanje stručne sposobnosti zrakoplovnog osoblja;
28. certificiranje i izdavanje ovlaštenja poduzetnicima koji obavljaju zdravstvenu djelatnost za obavljanje liječničkih pregleda u svrhu utvrđivanja zdravstvene sposobnosti zrakoplovnog osoblja;
29. imenovanje drugostupanjskog liječničkog povjerenstva;
30. odobravanje programa za stručno osposobljavanje i provjeru stručne sposobnosti pomoćnog zrakoplovnog osoblja;
31. certificiranje pružatelja usluga u zračnoj plovidbi i izdavanje Svjedodžbe pružatelja usluga u zračnoj plovidbi;
32. utvrđivanje popisa subjekata koji su obveznici dostavljanja podataka koji se objavljuju putem Paketa objedinjenih zrakoplovnih informacija (IAIP);
33. odobravanje standardnih zahtjeva za pristup drugim operativnim podacima osim operativnih podataka koji se odnose na opći zračni promet;
34. utvrđivanje postupaka za obavljanje govorne komunikacije;
35. prikupljanje, evidentiranje, analizu te osiguranje provedbe korektivnih mjera, statističku obradu i periodično izvješćivanje događaja povezanih sa sigurnošću;
36. nadzor provedbe Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa i davanje inicijative Nacionalnom povjerenstvu za zaštitu civilnog zračnog prometa radi izmjene istog;
37. nadzor i inspekciju nad provođenjem mjera zaštite civilnog zračnog prometa, primjenjene tehničke opreme i infrastrukturnih objekata te obavljanje ostalih poslova i primjenu ostalih ovlasti određenih Nacionalnim programom zaštite civilnog zračnog prometa;
38. nadzor provedbe Nacionalnog programa kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa neovisno o nadzoru Nacionalnog programa zaštite civilnog zračnog prometa i davanje inicijative Nacionalnom povjerenstvu za zaštitu civilnog zračnog prometa radi izmjene istog, te obavljanje ostalih poslova i primjenu ostalih ovlasti određenih Nacionalnim programom kontrole kvalitete zaštite civilnog zračnog prometa;
39. odobravanje programa zaštite civilnog zračnog prometa zračnim lukama, zračnim prijevoznicima i drugim subjektima koji primjenjuju standarde zaštite, a posluju unutar ili izvan područja zračne luke;
40. odobravanje visine naknade za zaštitni pregled putnika i njihove ručne prtljage te predane putničke prtljage;
41. provođenje odredaba Zakona, propisa donesenih na temelju Zakona te međunarodnih ugovora koji obvezuju Republiku Hrvatsku, u okviru danih nadležnosti sukladno Zakonu;
42. nadzor i inspekciju sigurnosti civilnog zračnog prometa kako je propisano Zakonom;
43. nadzor nad tehničkim i operativnim stanjem i ekonomskoj sposobnosti subjekata u civilnom zrakoplovstvu Republike Hrvatske i organizacija za osposobljavanje;
44. nadzor, inspekciju, mirenje te poduzimanje drugih aktivnosti u svezi sa zaštitom prava putnika, osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti, te pripremanje podloge za izradu propisanih izvješća nadležnim tijelima Europske unije;
45. pitanja zaštite okoliša u svezi sa zračnim prometom;
46. prikupljanje, analiziranje i distribuiranje statističkih podataka, podataka vezanih uz Plan mjerenja učinkovitosti iz stavka 7. ovoga članka, izvješća, dokumenata i drugih podataka o zrakoplovnoj tehnologiji, operacijama zrakoplova, aerodromima i zrakoplovnom osoblju i zaštiti civilnog zračnog prometa u mjeri u kojoj je to potrebno za izvršavanje aktivnosti propisanih Zakonom, a za područje zaštite zraka propisanih i posebnim propisima;
47. predlaganje ministarstvu nadležnom za civilni zračni promet (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) odgode početka primjene EU propisa kada je ta mogućnost predviđena EU propisom.

- (3) Agencija obavlja i druge poslove propisane Zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona.
- (4) Iznimno od stavaka 1. i 2. ovoga članka, EASA je nadležna za aktivnosti u zračnom prometu u skladu sa Zakonom, propisima donesenim na temelju Zakona i u skladu s odgovarajućim EU propisima kojima se uređuje nadležnost EASA-e.
- (5) Agencija je nadležno tijelo odgovorno za usklađivanje i koordinaciju rada subjekata zaštite civilnog zračnog prometa te nadzor u području zaštite civilnog zračnog prometa.
- (6) Ako Agencija utvrdi da se ovlaštenja i posebne ovlasti iz dozvole, svjedodžbe ili odobrenja provode protivno propisanim primjenjivim zahtjevima, uvjetima i ograničenjima, ili izvan opsega operativnih specifikacija, Agencija može oduzeti dozvolu, svjedodžbu ili odobrenje ili je može privremeno oduzeti i odrediti korektivnu akciju ili daljnju provjeru. Agencija može, kao alternativnu mjeru, odrediti dodatna ograničenja u operativnim specifikacijama i korektivnu akciju, ako je to dovoljno po pitanju sigurnosti.
- (7) Agencija djeluje kao Nacionalno nadzorno tijelo i obavlja poslove koji su propisani odgovarajućim EU propisima. Ti poslovi se odnose na izradu, praćenje i nadzor provedbe Plana mjerenja učinkovitosti u skladu s propisima kojima se regulira Jedinstveno europsko nebo, certifikaciju pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, obavljanje kontinuiranog nadzora nad pružanjem usluga u zračnoj plovidbi radi osiguravanja kontinuiranog udovoljavanja zajedničkim zahtjevima, kao i druge poslove s tim u svezi, u skladu s propisima donesenim na temelju Zakona i odgovarajućim EU propisima.
- (8) Agencija, u sklopu svojih aktivnosti, u suradnji s Ministarstvom, sudjeluje u međunarodnim aktivnostima uključujući i procese pregovaranja kod zaključivanja međunarodnih ugovora, sastancima u Organizaciji međunarodnoga civilnog zrakoplovstva (ICAO) i drugim međunarodnim organizacijama i institucijama s područja zračnog prometa, sudjeluje u radu njihovih stručnih tijela i radnih skupina te surađuje s inozemnim tijelima nadležnim za civilni zračni promet.
- (9) Agencija priprema nacрте prijedloga podzakonskih propisa iz svoje nadležnosti koje donosi ministar nadležan za civilni zračni promet (u daljnjem tekstu: ministar) na temelju Zakona.
- (10) Radi provedbe svojih nadležnosti propisanih Zakonom i propisima donesenima na temelju Zakona, Agencija može izdavati obvezujuće:
- naredbe o zrakoplovnoj sigurnosti (Air Safety Order),
 - sigurnosne direktive (safety directives),
 - direktive o plovidbenosti u područjima za koja nije propisana nadležnost EASA-e,
 - direktive u području zaštite civilnog zračnog prometa.
- (11) Agencija kada postupa i rješava u upravnim stvarima, donosi upravne akte iz područja svoje nadležnosti utvrđene Zakonom i propisima donesenim na temelju Zakona primjenjujući odredbe zakona kojim se uređuje upravni postupak.
- (12) Upravnim aktima u smislu stavka 11. ovoga članka smatraju se i dozvole, certifikati, odobrenja i sl.
- (13) Protiv upravnih akata Agencije žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom Republike Hrvatske. Upravni spor može se pokrenuti iz svih razloga predviđenih odredbama zakona kojim se uređuje upravni spor.
- (14) Agencija može, u suradnji sa domaćim, inozemnim i međunarodnim organizacijama, zrakoplovnom industrijom i drugim institucijama s područja zračnog prometa, organizirati stručne skupove i forume u svrhu razmjene informacija i iskustava te promicanja sigurnosti zračnog prometa.
- (15) Nadzor nad vojnim objektima i vojnom opremom u dijelu u kojem se koriste za civilni zračni promet uređuje se sporazumom između Agencije i ministarstva nadležnog za poslove obrane.

REPUBLIKA HRVATSKA
TIJELA NADLEŽNA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO

ORGANIZACIJSKA KARTA

